

Debitum. **Q**uoniam alter coniugum statim contracto matrimonio; teneatur ad redditionem debiti. **R**. Panor. post glo. in .c. ex publico. de conuer. coniu. dicit qd hoc est arbitrio iudicis relinquendum. q. h. ibi papa pfigat tps duoz mensiu. no tñ p hoc statuit vt hoc tps esset regularis sponso volenti intrare religionē. nā cū regulariter def ann? ad expiendas austeritates regule. termin? ille dz minuz z abbreviari fm circūstantias facti z etiā plonari. Tamē defacili nō debet recedere iudex a termino ibi statuto. De eo vō qui nō assentit se velle intrare religionē. nulli tps videt statutu. puto tñ q legitia sit exceptio. vt tātū tps peccat. quātū sit necessariū ad pparationē z obseruantia consuetaz z honestaz solennitatu. **M**. fm vō. mortalit? peccat q ante benedictionē nuptiarū vxorē cognoscit in locis vbi est soluetū benedictioz adhiberi. Et hoc vey vbi fieret sine dispensatione z iusta causa. Et idē dicit si omittant? alie cōsueve solennitates. Vide de hac materia. j. Impedimētū pmo. Videtū **Dir. li. j. vbi qñt. nū qd peccet mortaliter q post pñsum de pñti cognoscit vxorem. anteq in facie ecclesie desponsē. R**. dicit q aut hz iustā cām. qre ipsam nō possit ducere solēnter. vt q terra est interdicta vel est sener. z erubescit forte phere cū tali solēntate. vel est nobil? z accepit ignobilē. vel ecouersuol vel timere violentiā inferri z hmoi z cognoscat eā pponēs mīrimonii solēntare. impedimēto cessante: nō peccat.

Quoniam peccat q se facit ipotentē ad redditionem debiti. **R**. fm **RI. in. iij. di. xxxij. q. reddere debiti nū est necessitatis. quia mulier prāte sui corporis nō hz. h. vir. z eouersu. Sed necessitatis est nō negare homi vsū licitū rei q de iure est in pñte sua. In casu tñ in q vir nō posset vxori debiti reddere salua incolumitate. ppriū corporis. debiti reddē nō tenet. Qui tñ scient reddidit se ipotentē ad reddēdū debiti nō illicito tñ peccat mortalit?. Secus autē si rōnabile fuit obsequiū. puta p ieiuniū. Sic enī ieiunando nō reddidit se totalit? ipotentē ad reddēdū debiti. Quis min? potentē se reddat.**

Quoniam actus cōiugalit? sit pñti. **R**. fm **RI. in. iij. di. xxxij. q. si cōiungunt? causa suscipiende. plus nō peccat. Idē si cōiungunt? cā reddēdū debiti nō est pñti. Si aut fiat cā incōtinētie vitande. R**. dicit q opinio cōior est: qd est pñti saltē veniale.

Quoniam autē pccubitus nō cā reddēdū debiti. nec plus pccandē. h. faciande libidinis sit pñti mortale. **R**. fm **Boñ. z RI. vbi s. q. si talis erit fines mīrimonij. Ita q hoc vellet facere etiā si non esset sua vxor. z talis cōcubitus sp est pñti mortale. Et sic cū vxore concubans dz ardentior amator. Aut sicut actu vel habitu intra fines mīrimonij. Ita q nō vellet cōcubere eū ca. si nō esset vxor. ppna. z talis cōcubitus non est pñti mortale. Excusaf? est a mortali. ppter matrimonij honestatē.**

Quoniam vir teneat reddere debiti vxori nō petēti. **R**. fm **RI. in. iij. di. xxxij. q. cōiunt? nō solū tene tur reddere qñ vxor expse peti. h. etiā qñ p aliqua signa cōiecturat. alter cōiunt? suū cōingē affectare**

carnalez copulā. Erigere autē pprie nunq est necessitatis. nullus enī tenet vti iure suo qd p se tñ introductū est. extra de regula. ad apostolica. **N**ec aliq a suo debitore snū debitiū repetere cōpellitur nec debitiū offerre. si est tale debitiū qd non debet: si nō petat expse vel taate. cuiusmodi est carnale dbitū. **Aug. tñ de ancho. sup epistolas pauli dicit q tripliciter pōt vxor: petere debitiū. Vno modo verbi expsiōne. Secōdo ex signi demōstratōe. Tercio ex nature conditione: quādo scit naturā hoc rationabiliter debere petere. sciens tamen ipsam esse verecunde nature. z ppter verecundiā nō petere: non solū pmo et secōdo modo h. etiā tertio modo petenti debet reddere. quia inqñtū vir potest: debet conari vt faciat vxorē suā continentē. tam debitiū reddendo q signa beniuolentie ostendēdo. Idem econtra. Et in hoc ostendunt mulieres que sub p̄textu deuotionis. vt quia est qdragesima vel solennitas magna vel forte volunt communicare in aliquo festo: debitiū denegant. Et si quidē faciunt rogando vel persuadendo viris. vt voluntarie abstineant. laudabile est. Si autem non acquiescunt. h. hoc omnino volunt et scandalizantur ex negatione: male possunt excusari a mortali. hec **Aug.****

Quoniam peccent cōiug: s erigendo vel reddendo debiti in solennitatib? z ieiunijs. **R**. fm **RI. vbi supra q ecclesia nihil potest contra ius nature. Et quia reddere debitiū petenti est de iure nature. Ideo hoc ecclesia non phibet: nec dissuadet quocūq; tempore. Non intendit etiam filiis suis laqueum ponere. Et ideo quia phibere exactionem debiti sacro tempore: esset quodāmodo cōiugatis laqueū ponere. eo q carnis corruptio non tñ mouet cōcupiscentiā tpe nō sacro. h. etiā sacro. Et ideo exactionē debiti tpe sacro nō phibet. h. dissuadet. eo q vacare operib? carnis. multū impedit eleuationē mentis ad celestia. cui mens sacro tpe debet intendere.**

Quoniam liceat reddere debiti in loco sacro. **R**. fm **RI. vbi supra q non. quia licet possit reddi debitum tēpore sacro z erigere. vt dicit? est. nō sic de loco sacro quia facilius mutari potest locus q tempus. unde in loco sacro non licet carnale debitum erigere nec reddere. Si tamē per longum tempus essent coniuges violenter rclusi in loco sacro. vide tur q tunc licitū esset eis in illo loco reddere z erigere: In tali enī casu non videt? illa phibitio debere intelligi. quia non est ponēdus laqueus animabus propter mundiciā loci. An autem hoc casu reconcilianda sit ecclesia. Vide supra. Consecratio primo.**

Quoniam liceat debiti reddere vel erigere tpe impregnationis. **R**. fm **RI. vbi s. q. si sine piculo abortus vir pōt carnalit? copulari vxori pgnāt? sibi tenet debitiū reddere. z ab ea pōt erigere sine pctō mortali. qz pccubitus mīrimonialis. non tñ est in officium. h. etiā in remediu. z mulier pgnans frequenter plus appetit concubitiū: q quando non est pgnans. Si autē non potest euz ea carnaliter copulari sine periculo abortus. tunc non debet sibi reddi debitum. nec ab ea erigi. quia matrimonium**

Debitum

principalis est ordinatū ad plēnā p̄creandam q̄ in remedium. hec Ric̄. Et qui exigeret vel redderet instanti tali periculo abortus. peccaret mortaliter.

¶ **Q**uādo mulieri immediate post partū reddendū sit debitū. R̄s̄. vbi s̄. q̄ mulieri que peperit si est purificata ab illis corruptionibz q̄ sunt in mulieribz aliquāto tpe post partū reddendū est debitū si petat. q̄uis nondū aduenerit tps purificationis ab ecclesia determinatū. Sed ante illud tps ab erigendo abstinere dz: saltem debito cōgruitatis. Qd̄ aut̄ d̄i. v. ad eius. s̄. q̄ vir nō accedat ad vxorem ante q̄ puer ablactet abrogatū est: vel magis ē monitio q̄ p̄ceptum.

¶ **Q**uādo liceat debitū reddere vel erigere tpe menstruoꝝ. R̄s̄. fm̄ q̄ inione cōiorem q̄ tps mēstruorum. aut est fm̄ naturā: aut p̄ter naturam. Si fm̄ naturā. s̄. semel in mēse. quia tūc etiā possibile est filios generari: et p̄ abundantia et corruptionem humoris in pessimo statu. Ideo morale est p̄ceptū: vt illo tpe nō cognoscat. vnde si ignorant cōiuntur: vel violent reddunt: excusat. Sed si scienter petit vel libent̄ reddit: mortaliter peccat. Et vir fm̄ illō tps nō h̄z p̄ratē in corpus mulieris. Si aut̄ sit p̄tra naturā: et passio p̄ternaturalis. tunc d̄i. q̄ filij non generant. Et tūc si diu duret: p̄t peti et reddi. Pe. autē de pal. in. iij. cōcludit sic: q̄ aut mulier sc̄vel p̄babiliter credit virū se exosam habitūz audiens ab ea: de mēstruo suo. et tunc nō debet reuelare. sed reddat debitū sine peccato. Et ille p̄ ignorantia nō peccat. Aut nō credit q̄ p̄ter hoc habebit eā exosam. h̄ credit q̄ nō p̄ter hoc dimittet quin cognoscat eā. et tunc nihil debet dicere: ne eā faciat grauius peccare. Et tunc vterq̄ excusatur a mortali. Et hoc potest p̄pendere vxor: ex alijs vicibus: quibus renuenti non acquieuit. Aut neutri credit. i. q̄ ex reuelatione menstrui. nec p̄ter hoc habebit exosam nec eaz cognoscat. et tunc si credit q̄ adulterabitur vel peius faceret. non debet etiam dicere. Sed reddere. Aut nihil horū credit. h̄ credit q̄ abstinēbit. et tunc sibi dicat: q̄ si audiens nō acquiescat: reddēs non peccat. h̄ petens peccat. nō tamē mortali. hec Pe. Et Archi. flo. dicit q̄ in talibz nō est p̄cipitanda sententia: nec deneganda absolutio. si cōiungat nolit tpe menstruoꝝ abstinere. h̄ via tutior est consulenda et terror incutiendus. Prima tamen opinio videt̄ tenenda: quia cōmuniō.

¶ **Q**uādo vir cognoscens vxorē aliter q̄ modo naturali peccat mortaliter. R̄s̄. fm̄ Tho. in. iij. dist. xxxi. q̄ vsus cōiugis contra naturā est duplex. vel quādo debitū vas p̄termittit. vel debitus modus a natura statutus q̄rum ad situm. In primo casu semp̄ est peccatū mortale. quia plēs sequi non potest. Sed in secundo casu nō semp̄ est mortale. Sz quādoq̄ potest esse signū mortalis concupiscentie in quo quātomagis a naturali dispositione receditur: tanto est grauius. Quādoq̄ etiā potest esse sine peccato. vt cū dispositio corporis aliu modum nō patitur. Et eodem modo excusat fm̄ v̄. p̄ter egritudine vel periculum suffocandi fetum in vtero aut aliam causam rationabile. Et fm̄ Al. in. iij.

nihil horū que facit maritus cum vxore: seruato vase debito fm̄ se est mortale. sed potest esse signū mortalis concupiscentie. cum non subest causa infirmitat̄. vel alia rōnabilis causa. Adde q̄ nō impeditur generatio plis p̄ter tales modos in debitos. seruato debito vase. qui fuit maximus philosophus. Dure ergo in tali excessu rephēdēdi sunt cōiuges et q̄ abstinēant: cū non subest causa. Inducende sunt ad hoc etiā vxores q̄ viris a quibus ista cōmunit̄ p̄cedunt nō consentiant. Si tamē vel timore verber̄ vel incōtinentie viroz eis assentiant nō possunt ex hoc argui de mortali. Et quo fm̄ Al. illud de se non est mortale. Nam de intentione viri exigentes qualitercunq̄ non habet ipsa iudicare. vt possit p̄ hoc debitum denegare. nec de facili est p̄cipitanda sententia de tali modo q̄ sit mortale in se. hec Archi. flo. Sed asten. li. viij. ti. ix. dicit indubitanter: q̄ si mulier sup̄gressa abutatur viro q̄ peccat mortaliter. quia ille modus est contra naturam. cū non cōueniat seminis infusioni quo ad virum. nec receptioni quo ad feminam. Et ita frustratur totaliter intentio nature. vnde et peccatum istud Metodius. int̄ causas diluuij numerat. hec Asten. Et ideo si constaret p̄ relationē mulieris contentum: q̄ nullo modo possent retinere semē viri. esset indubitanter. Et credo ita sit. als̄ toleran de essent. vt dicit Al. et Archi. flo. Vide etiā qd̄ notat Pe. de pal. in. iij. q̄ si quis causa generande plis. vel vitande fornicationis in se. vel in socio. aut reddendi debitū. cum als̄ sit impotens se. puocet esu: vel potu calidoꝝ: aut osculis et amplexibus quibz etiā alia animalia se puocant. vt columbi et v̄. vel alijs tactibus in quibz non querit. p̄ter se delectari. h̄ solum ad actum p̄parat: nō videtur peccatū. quia licet iuuare naturā corporis ad obediendum rōi e recte. Itē si hoc facit: vt sit potens cognoscere vxorem. p̄ter delectationē quā tamē nolet cum alia experiri. tunc grauius peccat p̄ueniendo delectationem. nō tamen mortaliter. quia nō querit in hac puocatione delectari. h̄ in actu cōiugali. Itē qui semen effundit extra ne habeat plures filios. quos nutrire nō possit: rem detestabilem cuius filio Jude facit. Si autē ante completionē actus se retrahit. nec semen emittit eadē intentione. nō videtur peccare mortaliter: nisi forte mulier ad seminandum ex hoc puocaret. Sed si p̄ter hoc emittit cōgnoscere vxorem ex cōmuni consensu. nō videtur q̄ peccet etiam venialiter. quia licet appetere nō plures habere filios q̄ possit nutrire. nec tenet ipe debitū petere. nec actū inchoatū consummare. nisi vxore petente. Nec Pe.

¶ **Q**uid aut̄ de tactibus et osculis que faciunt cōiuges adinuicem. non vt sint potentes se adinuicem cognoscere. sed soluz in illis delectari. Dicit potest q̄ etiā in hoc casu nō est iudicandū de mortali dūmodo ex huiusmodi tactibus nō veniat ad pollutionem extra vas. Et sic liuita qd̄ dictum est. s̄. primo p̄cedenti. p̄ pe.

¶ **Q**uādo vir teneatur reddere debitū vxori quā accusat de adulterio lite pendente. R̄s̄. p̄deo fm̄ Ray. aut est notoriū illam esse adulterā. Aut non

In primo casu: nec exigere: nec reddere debet. ali- ter peccat mortaliter: nisi forte ipsa velit abstinerere a peccato adulterij: & penitentia agere. tunc enim pot- cam sibi reconciliare. xxxij. q. j. c. j. In secundo casu. scz cum non est notorium. debet petenti reddere. Ta- men fm Tho. vir qñtato sibi constat de fornicatione vxoris. nō tenet debitum reddere. al's non solum incurreret irregularitate bigamie. sed etiā genera- ret sibi pñdiciū accusandi.

Vir. ppter fornicationē vxoris. non solū non te- net ei debitū reddere. s; etiā pot. eā dimittere: nisi in septē casib; quos habes. j. Matrimonij. vij.

Sed nunquid vir peccat mortaliter exigēdo de- bitum ab vxore pmanente in adulterio? Rñ. fm Dg. xxxij. q. j. si quis vxorem. q; qñ alter coniugū manet in adulterio alius hoc sciens. nō pot. exige- re: nec reddere. aliter peccat mortalit. siue sit occul- tum: siue manifestū: q; facit contra constitutionēz ecclesie. s. extra de adul. si. vir. Excipiunt tñ hic duo casus. s. qñ timore incontinentie innocens exigeret: vel qñ abstinētia reddēdo: vel exigēdo debitū non corrigeret adulterū. sed potius ad deteriora pu- carē. vel aliter inutiliter scandala operarē. Et tunc posset licite reddi. z. exigi. quia ordinatio ecclesie fa- cta est. non ad introducendū. sed ad remouendū scandala. z. cessante cā. cessat effectus. Et sic a con- trario. qñ innocenti nō immineret pñdium fornicationis z. denegando debitum conuertēret adulter nō d; reddere nec exigere. imo hoc casu posset vir vxori adultere negare necessaria. si negando verisimiliter emendarē. Adulterans autē q; peccando in legem matrimonij actū coniugali indignum se reddit. nec d; exigere nisi purgata culpa. al's pec- cat. sed reddere tenē.

An aut innocens teneat de necessitate dimitte- re adulterantē coniugē? Rñ. De. de pal. pnt recitat Arb. flo. in sum. In quatuor casib; innocens non tenet dimittere adulterantē coniugem. 1.3. pos- sit. Primus est qñ est occultum. q; cessat rō de scan- dalo. Secūs qñ est correcta vel est spes de correctio- ne. Tertius est qñ incorrigibilem aio pot. comperere includendo. z. sic cobibendo ne exeat. et q; nullus intret nisi ipse. q; forte exposita se psitueret. Quar- tus qñ timet sibi de incontinentia: q; nō tenet vir plus corrigenē vxorem: q; dñs famulū. sed dñs fa- mulum: vel seruū excoicatum non tenet expellere sed licite potest ab eo debitum seruitū exigere. De muliere autē dicit idem De. q; nō sic tenet ipsa virū dimittere. q; nō habet sic eum corrigenē verbo: vel factō. Et est verisilē: q; quāto accedet ad vxorem. tanto minus accedet ad fornicariā.

Nunquid cōiunx. ppter adulterium a se cōmis- sum statim pdat ius exigendi debitum? Rñ. fm Ray. videt q; sic saltem. quo ad iudicium anime: q; peccādo in legē matrimonij reddit se indignū. Et ideo nō debet petere nisi purgata culpa. reddere tñ tenet exactus.

Qui cōtraxit cum aliqua clādestine. z. postea cū alia publice nūquid exactus a prima teneat ad red- ditionem debiti? Rñ. deo fm. v. v. q; nō tenet si est in loco vbi consuetudo est. q; ante carnalem copu-

lam adhibeat benedictio nuptialis. Idem puto z si nō sit consuetudo fm aliquos: et reddi nō possit sine scādalo. Lredo tñ q; si scda relicta transeat ad alias partes cum prima in quib; sine scādalo pos- sint adhiberi solennitates debite: vel si de solenni- tātib; nō sit consuetudo poterit ei cobabitare.

Decime. Vtrum decime debea- tur iure diuino? Dic fm doc. in. c. in ali- quibus. eo. ti. p. tex. ibi diuina constitui

one: q; decime debentur ex diuina constitutione p- nicipaliter. et non humana. Ex quo infert. d. An. q; peccant theologij asserentes decimas hodie nō de- beri. cum summi pontifices cōiter asserant opposi- tum in suis constitutionibus: quasi velit dicere. vt recitat Panoz. ibi. q; in interpretatione legis diuine seu in decisionibus dubiorū potius debemus sta- re diffinitioni summorum pontificū q; dictis theo- logorum. etiam si sint sancti. Ad hoc tex. cum glo. xx. dist. c. j. nam potestas condendi et interpretandi data est non sanctis. sed summis pontificibus: vt in. c. p. venerabilem qui si. sint le. vnum tñ semper tenebis menti: q; vbi dictum alicuius sancti iura- tur auctoritate iuris diuini: potius q; constitutio- nibus summorū pontificum. standum est potius dicto alicuius sancti. q; interpretatōni pape: vt dicit glo. singularis in. d. c. j. Tamen hoc determinare potius spectat ad ecclesiam vniuersalem. i. ad con- ciliū generale. q; ad priuatā psonā. p. hoc. xxxvij. q. ij. c. si aut: iuncto. c. placuit.

An autē papa possit dispensare circa solutionem decimarum? Dic fm Panoz. in. c. a nobis. e. tit. post glo. ibi. q; in totum nō potest papa tollere ius decimarum: sed quibusdam psonis remittere pot. nam p hoc vltimum non tollit ius diuinum. sed tunc tolleret. si vniuersaliter remitteret pceptum. Idē Ala. Host. z. Jo. an. Dicunt enim q; quibusdā psonis pot. remitti: s; in totū nō. nisi ex cā: et ad ips; Non obstat si dicat q; alia pcepta decalogi sunt ir- remissibilia. Ita nec istud pceptum decimandi. cū sit morale potest remitti. nam vt dicit Innocē. ali- ud est in isto pcepto. q; in alijs: versatur ei in alijs honoz dei irremissibilis: vt utilitas publica huma- na indispensabilis: vt est videre in hoc pcepto. Non habebis deos alienos. Item in alio. Nono- ra patrem z matrem: z in similibus: in quib; nec in totum nec in partem dispensari potest. Sed in p- cepto decimarum est duplex consideratio. Prima quatenus versat honoz dei. nam decimas sibi reti- nuit in signum vniuersalis dominij: vt in. ca. tua. ij. eo. titu.

Et hac consideratōne nō potest decima vniuer- saliter remitti. q; non potest papa facere: vt honoz nō debeat creatori. Secda consideratio est in utili- tate. que puenit ex solutione decimarum. nam cō- cernit cōmodum ecclesiarum vel clericorū. Ideo papa tanq; generalis administrator: vicarius dei hanc comoditatē in aliquib; remittere pot. rdispē- sare. Sed de laicis dicit q; nec decimas pteritas. nec futuras remittere pot. sine cā. Et credo illum non esse tutū quo ad deum qui decimas sine cā detinet

ne facit maritus cum vxore
n se est morale. sed potest esse
pñdiciū. cum non subest causa
pñdiciū causa. Adde q; qñ
pñdiciū pñdiciū. Sed de q; vni
bitū vñdiciū. qñ sunt modis
ergo in tali eposu respiciēdo
pñdiciū: cū non subest causa. In
d hoc etiā vxoris gñis a pñdiciū
pñdiciū nō consentiant. Si tñ
et vel in dōmōte vxoris a pñdiciū
et hoc argū de mōrte. Et tñ
ne non est mortale. Nam de mōr-
pñs qualitercumq; non subest
lit p hoc debitū demerere
la sententiā de tali modo qñ
bo. Sed astra. s. vñdiciū
q; pñdiciū suggerit a dōmōte
iter. quia ille modus est cōmōti-
ueat seminis infusōne gñis
nouo quo ad femina. Et mō-
iterno nature. vnde z peccatum
int causas delinij numerat. be
nstrat p rēlatōne mulier: in
modo possent remoueri gñis
Et credo ita sit. al's toleratū
Arb. flo. in sum. Vnde etiā qñ
li quis causa generandē gñis
mōtis in se. vel in socio: aut
al's sit impotens se pūcer sic
aut folis: z amplexibus quib;
le puocant. vt columba: vñdiciū
vñdiciū non querit. ppter hoc dōmō-
m pparat: nō videtur peccatū.
tara copio ad ebendam
sēat: vt sit potens cognosce-
rariōne: qñ tñ mōtiet cum
pñs peccat pueniendo debe-
nōraliter. quia nō querit in
tant. s; in actū cōiugali. Inq;
ra ne habeat plures filios.
it: rem detestabilem cui filio
mte completōne actus se re-
tat eadē intentione. nō vñdiciū
nulli forte mulier ad femina
et. Sed si ppter hoc cōmōti-
cōmuni cōsentio. nō videtur
ualiter. quia licet apparet non
is q; possit nutrire. nec tenet se
actu mōdōm cōmōtiare. ad
ec. De.

TAn aut sit necessaria traditio post degradatio-
nem. *Rñ. Sc. vbi s. fm Jo. de fan. dicit qd nō cre-
dit post degradationem necessariā esse traditionē*
scz vt ep̄s tradat eum curie seculari. qz traditio rea-
lis derici post degradationē. nō debet fieri. sed po-
tius sit quedā verbalis declaratio. qualiter est eru-
tus p̄uilegio clericali. vt notat in. c. nouimus. de
ver. sig. immo qñ clericus est a iure exutus p̄uile-
gio clericali. satis apparet decetero eum esse de iu-
risditione seculari. Et p̄ hoc cessat rō Jo. de li. dicē-
tis qd post degradationē adhuc manet dñium de-
rici penes ecclesiā. qd nō amittit sine traditione si-
cut in dominijs aliarū rerum. *Rñ. qd post degra-
dationē. ecclesia pdit dñium derici p̄ talem decla-
rationē. z sic remanet vacans z a nemine possessus.*
erit ergo occupantis. z sic iudicis secularis.

Tuo quo aut delicto debeat clericus tradi curie
seculari. *Glo. in. c. ad abolendam. de heret. dicit qd
in tribus casibus. Primus in crimine heresis. sed
iste casus fm Panor. ibi nō recte excipit. qz si vult
se corrigere. nō tradit curie seculari. sed deturditur
in carcerem; vt in. c. pe. de heret. quiniimo ista pe-
na hodie pot̄ commutari in aliam; vt in. c. vt comū-
si. de heret. li. vi. Et hoc verum nisi sit relapsus: qz
tunc sine vlla audientia tradit curie seculari; vt in
c. accusatus. de heret. li. vi. Scd̄s casus est in crimi-
ne falsi. de cri. fal. ad falsarioum. Tercius. ppter ca-
lumniam quam quis intulit ep̄o suo. xj. q. j. si quis sa-
cerdotum; Sed glo. in. c. cum nō ab hoie. dicit iudi-
dicit illud. c. si quis. pcedere i incorrigibili. Et ista
opinio tanq̄ minor. cōter approbat. Durum em̄
esset dicere qd ppter homicidii clericus nō tradat
curie seculari; vt in. d. c. cum nō ab hoie. Et qd ppter
simplex conuicium illatum ep̄o deberet tradi curie
seculari immediate. Extra istos casus dicit p̄dicta
glo. qd nō tradit curie seculari depositus si est corri-
gibilis. Sed Panor. in. d. c. nouimus. dicit qd ex-
tra tres p̄dictos casus pot̄ fieri actualis degrada-
tio; vt p̄ delicto valde graui z p̄uicioso. z diffusius
ipse Panor. tractat hanc materiam in. c. at si derici
de iudi. vbi querit: an homicida clericus tradi pos-
sit curie seculari; Et rñdet fm Pe. de ancha. q. d.
c. cum non ab homie: qd imponi tñ penā depōsi-
tionis. p̄ homicidio. z nō degradationis; seu tradi-
tionis curie; debet restringi in homicidio nō quali-
ficato. Ita qd nō trāseat in aliam speciem criminis
grauiorem; puta patricidium assassinatorum; homi-
cidium sacerdotis; p̄ditorum cum spoliatis de bonorū.
Item debet intelligi in vno homicidio nō in pluri-
bus. vnde homicidii vel furtum sic qualificatum
vt qd sacerdotem interfecit. p̄ditorum rebz z pecu-
nia spoliavit; vel ecclesiam incendit. vel ecclesiā re-
bus deputatis ad diuinū cultū spoliavit. vel ordi-
nauit. p̄dere patriam. Certe in istis grauissimis de-
lictis nō vendicat sibi locum. d. c. cum nō ab homi-
ne. vnde cū p̄ simplici homicidio z p̄ simplici fur-
to; canon deponat clericum; vel ipsum detradat;
vt ibi videt qd in homicidio qualificato; vel itera-
to; vel p̄ delictis valde enormibus nō sit reperire
fm canones penas cōdignas. Postq̄ ergo fm le-
ges z ius diuinum venit imponēda pena mortis.*

de homi. c. j. videt qd ex quo ecclesia nō habeat pe-
nam condignam contra talem hoīem sceleratum.
debz tradi curie seculari. nec pena p̄petui carceris
est condigna. nam imponit heretico redempti ad
vnitatem ecclesie. Item arguendo a maiōitate rō-
nis. nam traditio iudici seculari z degradatio in fl-
gitur a canonicis. p̄ criminibus valde minoribus
q̄ sit homicidium; vt contra falsarium s̄farum pa-
pe z similes. Non ob. si dicat. qd ppter idemptra-
tem vel maiōritatem rōnis nō debemus extende-
re constitutiones penales. dico qd licet in canonicis
non sit pena certa diffinita. sed in legibus sic. vt cō-
tra illos qui templa dei effregerūt. combusserunt
spoliauerunt. z sacerdotes occiderunt. seu parētes
seu patriam. p̄diderunt. contra em̄ tales seuisime
pene sunt de iure civili. nam qñq; damnant ad be-
stias. qñq; viuū comburunt. qñq; p̄ frustra scindū-
tur; vt assassini; vt. l. capitalium. ff. de pe. l. ij. ff. ad
l. cor. de sic. et. l. pena patricidij ad. l. p̄. de pari. Di-
cemus ne qd in sacerdote p̄petrate talia sit pena cō-
digna carceratio; vel detusio in monasterium vbi
laicus forte socius comburit; damnat ad bestias;
vel p̄ frustra diuiditur. Certe tantam dissimilitudi-
nem in clericos z laicos taliter delinquentes indiz-
cere esset absurdum. vnde tales semp sunt degra-
dandi z p̄ ep̄m tradendi curie seculari. Et pot̄ con-
cludi qd q̄dū potest corrigi p̄ ecclesiam q̄tuncun-
q; sit criminofus. nunq; tradendus est curie secu-
lari. Hoc intellige qñ potest corrigi de iure z de fa-
cto. Sed vbi delictum est atrocissimum. seu diu cō-
tinuatum; nō videt sufficere sola pena depositio-
nis. ergo et mente. d. c. cum nō ab homie; potest
p̄cedi etiam ad traditionem curie secularis. Sicut
ergo cum nō potest congrue puniri de facto relin-
quit curie. vt ibi. ita qñ hoc nō potest de iure. ppter
defectum pene. Et sic intellige eōdem theorica glo.
vt in. c. nec licuit. xvij. dist. z in. d. c. cum nō ab ho-
mine. z in. d. c. ad abolendam. z in. c. si quis laicus
xrij. q. v. vbi p̄ h̄ter vel clericus. vel ep̄us degra-
datur. ppter conuagationem factam contra p̄nci-
pē. vel dñm terre. Nec Panor. in. d. c. at si. Et idē
Panor. in. d. c. nouimus concludit qd si citra incor-
rigibilitatem potest fieri traditio p̄o delicto valde
graui. z damnofo. debet tñ ecclesia efficaciter inter-
cedere. id est nō fice. vt nō imponat pena mortis.
Et addit qñ. p̄ceditur ad incarcerationem. carcer
nō debz esse ita artus z durus qd clericus extingua-
tur infra paucos dies. sicut faciunt pleriq; prelati.
vnde sic facientes nō em̄tant irregularitatem. secu-
ta morte. Licet em̄. ppter duritatem carceris z tenu-
itatem ciborum vita sit attenuanda. non tñ taliter
quo minus possit sustentari. Et quo etiam collige
qd panis z aqua debent administrari in tanta quā-
titate vt verisimiliter natura possit sustentari. nec
vlla pena est imponenda p̄ ecclesiam p̄ quam pos-
sit incurrere verisimiliter periculum mortis. Item
nota fm Semi. in. d. c. degradatio. in verbo. oma-
mentū. qd appellatōe ornamentorum comprehendit
tur liber. calit. z similia. quod nota. p̄o legatis que
sunt p̄o ornamentis. quia possunt in illa conuer-
ti.

Delectatio

¶ **Q**uod degradatus possit edificare corpus xpi. **R**espondeo fm Rich. in. iij. dist. xij. q. quilibet sacerdos hoc sacramentum potest conficere, saltem de facto: siue sit irregularis, interdictus, suspensus, hereticus, vel degradatus ab executione eorum que sunt ordinis: aut excommunicatus: aut schismaticus: quia nullus horum q̄tuncunq; nequarius amittit characterem sacerdotalem: sup quo fundatur conficendi potestas. vnde si quilibet p̄dictorum super materiam debitam dicat formam verborum debitam, cum intentione faciendi quod facit ecclesia vere consecrat, licet glo. in. d. c. degradatio, teneat contrarium. Sed p̄mū tene.

¶ **Q**uod degradatus possit conferre ordines. **R**espondeo fm Rich. in. iij. dist. xix. q. licet de hoc sint opiniones, tamen tenet q̄ quis talis non debeat erequi officium, tamē si ordinat: verum ordinem confert, quous nō conferat ordinis executionem, sicut dicimus in episcopo qui resignauit loco vel dignitate, nam degradatus non est magis spoliatus dignitate episcopali q̄ ille. Ideo aliqui dicunt episcopum per homines dignitate episcopali totaliter spoliari nō posse. Vnde degradatio nō est dignitatis ablatio, sed perpetua suspensio ab executione dignitatis illius. Et sic habes ex predictis q̄ degradatus si fuit in sacris tenetur dicere bonas canonicas, ex quo retinet characterem. Adde etiaz predictis notabile verbum Panor. in. c. ex parte de de. non refi. q̄ depositus verbaliter si est incorrigibilis pdit p̄uilegium canonis incontinenti, et potest comparari p̄ iudicem secularem, text. est fm cōmunem intellectū in. d. c. cum nō ab homine. De deposito aut actualiter nō est dubium per. d. c. degradatio.

¶ **A**n autē diffidatus si est clericus possit sine aliqua degradatione tradi curie seculari? Prima frōte videtur q̄ non, per. d. c. degradatio, quod requirit degradationem anteq̄ tradatur curie seculari. Contrarium tamen determinat Be. in. c. pro humani, de homi. lib. vi. per illum text. qui loquitur de huiusmodi diffidato. Et diffidatus dicitur: ac idē importat, ac si esset penitus extra potestatem et p̄tectionē cuiusius iudicis ecclesiastici. Et ideo ista diffidatio habebit eundem effectum quem degradatio, et traditio facta iudici seculari. Quādoq; etiam ista diffidatio plus importat q̄ degradatio, q̄ diffidatus necdum potest puniri per iudicem secularem, sed per quemcunq; etiā non officialem, nec huiusmodi diffidatio potest fieri passim et indistincte, sed permittitur: vel iudicis: vel iuris auctoritate: vt in. d. c. pro humani, quo casu potest licite vnusquisq; proximum offendere, sicut dicimus de bannito per statutū municipale, nec alius a p̄ncipe p̄t h̄mōi diffidationē facere: vt p̄t p̄ Dostl. et Jo. an. in. d. c. p̄ humani.

¶ **D**electatio. **¶** **Q**uod cōsensus in delectationem peccati mortalis sit peccatum mortale? **R**espondeo fm Bon. in. ij. dist. xxi. q. sic quādo est deliberatus consensus etiam sine voluntate perficiendi actum. Et iste dicit

consensus verus. Alius hō fm eum dicitur cōsensus interpretatiuus, puta dato q̄ nō consentiat in delectationem, immo ei displicet et aduertit periculum, et tamen delectationem illam non repellit, sed mentem in talibus cogitationibus reuoluit. Et tunc dicunt aliqui magistri q̄ peccat, mortaliter. Tamen hoc vltimum nō est vsquequaq; certum. Negant enim aliqui esse mortale, p̄pter talem negligentiam vbi est displicētia quātūcumq; quis periculum aduertat, tamen via securior est tenenda. Et sanum cōsiliū est, vt de ipso sicut de mortali peniteat. Non tamen de quacunq; delectatione loquimur, vtpote de ista, qua quis delectatur cogitando de pulcritudine mulieris, sed de illa que surgit ex cogitatione illius operis nequarij. **¶** **D**ec Bon.

¶ **Q**uod mulier que genuit filium et fornicatio ne postq̄ factum adulterum videt eum bene cōuersari: possit sine peccato velle habere illum filium, et detestari actum fornicarium, quo eū genuit? **R**espondeo fm Hen. de gan. q̄ circa genitum in fornicatione possumus p̄siderare plura, scz substantiam actus naturam: et bonam conuersationem, et cōsistentiam, quia ex fornicatione. Et tria prima potest quis velle etiam simul detestando cōsistentiam fornicationis circa actum, quia velle, et detestari nō sunt circa idem, sed illam cōsistentiam nullo modo debet velle, neq; actum cum illa cōsistentia admittenda, immo potius deberet velle talem prolem, et si esset sanctior Jobanne baptista nō habuisse, quia pro nullo bono creato debet aliquis consentire in dei offensam. Et predicta nota, q̄ faciunt ad multa. Et p̄sertim de eo qui furatus est parasurum vel pulcrum vestem, et delectatur in predictis, et de eo qui furatus est gallinas pingues, et in comedendo de huiusmodi rebus furtiuus recordatur et delectatur. Vide etiam quod notat Archi. flo. in summa post Tho. q̄ aliquis de fornicatione cogitans potest de duobus delectari, scz de ipsa cogitatione, et de fornicatione cogitata. Cogitatio ipsa fm se nō est peccatum mortale.

¶ **A**n autem cogitatio deliberata in vxorem propriam sit mortalis. **R**espondit idē Archi. flo. q̄ nō sicut nec ipse actus coniugalis de se, et hoc nisi ita immoraretur in ea q̄ pullitio sequeret in vigilia. Secus ergo si in dormiendo. Addit etiam q̄ oscula et tactus, et amplexus, si fiant propter delectationem extra matrimonium habendam sunt mortalia, et qui permittit hoc fieri ab eo quez extimat moueri amore libidinoso: mortaliter peccat. Sed qui permittit fieri sibi predicta credens illum moueri ex dilectione fraterna, seu honesta amicitia: seu quadam humanitate: seu honeste patrie non peccat, q̄ quis hoc faciens ex libidine moueretur. Permittēs autem se tangi in membris genitalibus nisi sint cōiuges, vel nisi subit causa necessitatis: vt infirmitatis et huiusmodi, credo non posse excusari a mortali. Et per predicta patet quid dicendum de questione quotidiana, puta an vidue que delectantur de tactibus et opere carnali q̄ habuerunt cum maritis suis peccent? Dico per predicta, nō esse iudi-

randum de peccato mortali. dummodo consistat infra limites matrimonij. & non sequat pollutio. Secus si videtur dicendum. si de nouis tactibus: vel actibus delectent: vel in somnis habuerunt pollutionem recordando de marito. & postmodum delectant. tunc hoc casu videtur magnus periculum. Et licet voluntas sit in fran. de ma. in primo. cogi non possit. aliqui tamen difficultat ex coniunctione voluntatis cum appetitu sensitiuo. Nam habitus in appetitu sensitiuo existentes inclinant ad talia delectabilia. Et ideo qui habent habitum de difficili resiliunt: vt in phileoaptis.

Quid autem de puellis que sepius cogitant & delectant. cogitando de pulcritudine alicuius iuuenis et delectantur quod cum vellent amplectari. tangere & osculari. Sic tamen si crederent. non debere coniungi matrimonialiter eidem. nullo modo in predictis delectantur: Dico per predicta quod si dicte puelle deliberate delectent de ope carnali. scilicet cogitando. tunc dico quod peccant mortaliter. nec potest dici quod consistant infra limites matrimonij. ex quo nullus ibi est matrimonium. Sed de osculis et tactibus maius est dubium. tamen potest dici per predicta quod si in huiusmodi cogitationibus osculorum & tactuum sit deliberatus consensus propter delectationem libidinosam videtur mortale. quod videtur ibi corrupta intentio. Secus si ex delectatione fraterna. sicut si frater osculetur sororem & econtra. Addit etiam idem Arch. flo. quod mulieres pendentes se ad amari & peccari: quotienscumque studiose se offerunt aspectibus amatorum: vt illis placeant: totiens peccant mortaliter etiam si nil turpe agere vellent cum illis: quod sunt occasio efficax ad ruinationem illorum.

Sed quid de illis qui sub specie mortificationis spiritualis faciunt coram se denudari mulieres totaliter vel peccata: Credo non posse excusari a mortali peccato. quod hoc est contra honestatem naturalem. Item propter piculum lapsus. Item propter scandalum.

Delegare est vices su

Das alteri committere. Delegatus ab alio quod a principe: non subdelegat. l. a. indice. l. de iudi. Et d. lex videtur ponere duas regulas. Prima est quod iudex delegatus non potest subdelegare. etiam si infirmitate: vel alia iusta causa fuerit impeditus. arg. l. pretor. §. si post. ff. de va. mu. Ista regula primo fallit: quod vnus articulum: vel vnus capitulum illius cause videtur alteri posse committere vt in de. j. de offi. dele. Secundo fallit. quod ad hoc habet speciale mandatum. Ita concludit Jo. an. p. text. et glo. in c. is cui. de offi. dele. li. vj. Tercio fallit in delegato proconsulis: vt l. legatus. ff. de offi. proconsulis. Ratio secundum Bart. in d. l. a iudice: quod delegatus est de conscientia principis vel legis. Item dicit glo. in d. l. a iudice. quod fallit in delegato ad vniuersitatem causarum qui equipat ordinario. Et sic non est mirum si potest subdelegare vnam causam: vt notat glo. in c. cum causa de ap. Item fallit secundum quosdam quod si lis est coram ipso iam contestata. quod sicut procurator lite contestata potest alium substituere. Ita et iudex delegatus. Hoc tamen contra non tenet: vt dicit Bar. in d. l.

a iudice: nec illa equiparatio de procuratore ad iudicem secundum eum est bona. quod procurator ideo substituitur post litem contestationem: quod est effectus dñs instancie hinc est quod sine causa non reuocatur inuitus. quod non est in iudice delegato: vt l. iudicium soluit. ff. de iudi. Secunda regula. Delegatus a principe potest alteri delegare: de quo in c. si. de offi. dele. Debet tamen delegare ei qui sit alius habilis secundum formam traditam de iure canonico in c. statutum de rescrip. li. vj.

Delegatus a papa subdelegare potest licet datus sit ex officio: vel de consensu partium: vel cum clausula prelectionis: videlicet quod si non omnes: tu cum alio exequaris. d. c. si. Ex quo Panor. ubi facit regulam singularem in facultate subdelegandi. videlicet quod regulariter papa committendo alicui causam: non videtur eligere industriam persone. sed potius intendit prouidere negotio: quod decidendum committit.

An autem si papa deputauit tunc delegatum cum consensu partium: possit dictus delegatus alteri subdelegare etiam inuitis partibus: Job. an. in additi. Speculi. dicit quod de honestate non deberet subdelegare nisi de consensu partium. non tamen de necessitate. quod d. c. si. indistincte dat facultatem isti delegato subdelegandi. dicens quod delegato a principe est a iure concessum. Idem Ho. & Spe. & Panor.

Deputatus cum clausula prelectionis non impeditur committere vices suas. & sic per illam clausulam non intelligitur prelecta industria persone: nisi illud verbum geminaretur: puta si diceretur. Tu tu exequaris. secundum Bal. vt verba aliquid operentur: extra de priuileg. si papa. li. vj.

Is cui committitur negotium vt personaliter exequatur: potest si partes consentiant alteri subdelegare. Hoc tamen intelligitur secundum Panor. ubi dicit quod forma referri potest est fundata. super utilitate partium. Secus si esset fundata super utilitate publica. quod non esset remissibilis per pres. vel vbi partes contradicerent. Secus si expressse: vel tacite consentirent. Nota etiam ex text. ibi. industria & fidem. quod eligendo industriam & fidem alicuius. videtur tacite inhibita subdelegatio. Idem si dicitur personaliter exequaris. cum limitatione tamen precedenti vel si diceretur. confidentes de tua industria & circumspectione. fallit tamen dicta regula in casibus expressis in d. c. si. in. §. ceterum. & ibi expamuntur: predicare crucem: excoicare: vel absoluer. dispensare cum irregularibus: vel iniungere penas. hec alijs demandare non licet. quod non sibi in iurisdictione. sed certum ministerium committitur in hac parte. Non solum autem in casibus predictis. sed etiam in omnibus alijs in quibus committitur nudum ministerium. & non iurisdictione prohibetur subdelegatio per dictum text. in fine.

Ille cui papa committit inquisitionem vel provisionem ecclesiarum de plateis siue alijs ministris. quia in huiusmodi casibus industria et fides persone cui committitur eligi videtur. non potest hoc alteri subdelegare. saluo si haberet speciale mandatum subdelegandi. d. c. si.

Delegato non creditur nisi delegationem perbet: nec tenet quis exequi nisi iam delegatus: nisi ei delegatio nis sit ostendatur: extra co. cum in iure.

Depositum

Qualiter autem probetur mandatum delegatio-
nis. **R**ñ. **P**anor. in d. c. cum in iure. dicit quod primo p-
batur potest originale: et hoc clarum. Secundo per exemplum
solemniter sumptum ex originali. De qua solemnitate
vide infra privilegium. Idem si partibus consentien-
tibus: vel presentibus et non contradicentibus originale
fuit exemplatum in actis sicut Hosti. Nam in pre-
iudicium ipsarum partium acta facient fidem de te-
nore originalis. ar. bonum in l. j. l. de rela. et plura
tex. dicit ibi Bar. quod si partes in iudicio presentes non con-
tradicunt his qui presentantur in eorum iudicium. vi-
dent consentire. Secus ubi solus notarius exempla-
uit infra originalia reducenda ad actorum tenore.
Nam ut dicit Inno. cum producantur infra: sola p-
ductio est de actis: et non tenore. quasi dicat: quod si notari-
us scripsit in actis. quod produxit tale instrumentum. credi-
tario de productione: ut in c. qui contra. de pba. sed
non creditur super tenore instrumentum: nisi probet tenore p-
originalia. vel alijs modis predictis.

Quid si delegatus non vult facere fidem ordina-
rio de suo mandato. sed ei parere nolentem excuset.
Dicunt doctores quod excusatio non tenet. quod delegatus
non habet iurisdictionem supra ordinariis: nisi quando esset
sibi rebellis. Sed petendo fidem de mandato facit quod
sibi a iure permittit. ergo non potest dici rebellis.

Quid si ordinarius maliciose dicat se dubitare
de mandato allegando maxime falsitatem rescrip-
ti. Hosti. dicit quod quatuor remedia: hoc casu competunt
delegato. Primum ut delegatus exequatur se quod potest
ut. c. in lris. eo. ti. Secundum ut puniat ipsum ordinari-
um: si constat quod maliciose se opponat. Tertium quod
puniat quo ad deum. Quartum quod poterit condemnari
in. xxx. lib. auri: si maliciose opponit cauillando re-
scriptum principis: ut. l. ij. l. de leg. Ad predicta faci-
t quod notat Panor. in c. preterea de dila. ubi dicit quod
si agit de grauissimo iudicio non est parandum asse-
renti se delegatum: quia sit persona auctoritabilis.
nisi prius constet de mandato pleno. nec sufficit sim-
plex copia. l. vna. l. de man. prin. nec aliter ordina-
rius debet exequi sententiam. ar. in c. nobilissimus. xij.
di. Si autem agit de graui iudicio. non grauissimo:
seu grauiori. puta citatus est in valde remotis par-
tibus. sufficit mittere copiam rescripti. nec sufficit
asserere se delegatum. Si autem agit de leuissimo: pu-
ta quod citatus est in loco ciuitatis. vel modicum di-
stat. tunc non est necesse mittere copiam: quo ad ef-
fectum artandi citatum ad comparandum. quod satis
est asserere se delegatum. quod contra dubium iurisdic-
tionis. ex quo persona non est vilis. et ex tali dubio quis
tenet comparere. ar. in l. si quis ex aliena. ff. de iudi.
Secus si simpliciter citetur: nec asserit se delegatum. nec
aliter est ordinarius.

Que autem iurisdicatio videatur in dubio deman-
dant: Consuevit concludi. quod qui committens dicit
auctoritate nostra cognoscas. tunc videtur translata
iurisdicatio ordinaria. per tex. in phemio Insti. ibi.
auctoritate nostra. Sed quia hoc non exprimitur. tunc
per commissionem vnius negotij vel plurium non
videtur committi ordinaria iurisdicatio p. l. si certari.
ff. de mili. te. Sed si committatur vniuersitas: sic p. l.
j. s. cum vrbem. ff. de offi. pre. vrb. Adde predictis

quod notat Panor. in c. irrefragabili de offi. ordi.
quod iurisdicatio delegata non expirat morte delegatis
quia fuit data per viam legis. et non ab homine: ut in
c. gratum de offi. deleg. Ratio diuersitatis. Nam
homo moritur. et eodem modo extinguitur eius dele-
gatio cum eo re integra cum non fixerit radicem in
personam delegati. Sed lex nunquam moritur. Pro hoc.
c. si gratiose. de rescriptis. lib. vj. ubi patet quod dispo-
sicio facta sub nomine dignitatis non parit per mor-
tem hominis dispositionem. Et hec faciunt ad statu-
ta per que causa quandoque delegatur alicui: ut per
mortem statuentium non expirat delegatio. Idem
videtur quando existet in aliquo officio aliquid
disponunt per viam statuti. ut per mortem. seu re-
uocationem illorum officialium. non expirat illa di-
spositio. Secus si non per viam legis vel statuti.

Quod autem episcopus possit delegare et cui? Vide de hoc
s. l. confirmatio facti.

Sed nunquid episcopus possit delegare his qui sunt
in alieno episcopatu? **R**ñ. delegare potest ea que perti-
nent ad iurisdictionem voluntariam. sed non po-
test eos compellere ad suscipiendum eius commis-
sionem. cum eis nihil precipere possit. Sed non potest
eis delegare ea que pertinent ad iurisdictionem con-
tentiosam. que non habent locum ut fiant in alieno
episcopatu.

Denunciatio. vide supra. Accusare. et infra. In
quilitio.

Depositum. Quomodo et quomodo red-
di debet? **R**ñ. reddi debet ipsa res depo-
sita ad petitionem deponentis. Quod tamen
fallit in quatuor casibus. Primum cum quis gladi-
um deposuit: deinde furiosus factus ipsum repe-
tit. xxi. q. ij. ne quis. Secundus si deponens fuerit
deportatus. nam bona eius publicantur. ff. eo. bo-
na fides. Tertius cum fur deposuit. et cum domino
petitione concurrat. quia tunc potior est dominus: ut in
pall. l. bona fides. Quartus quia fur deposuit apud
illum cui surripuit. vel apud p. n. etiam. ut pbat in
l. bona fides.

Depositor licet per voluntate sua depositum reuo-
care: extra eo. bona fides. etiam contra pactum ap-
positum. quia potest penitere. ff. eo. l. j. Vrens autem
deposito contra voluntatem deponentis: seu depo-
situm negans. committit furtum. et condemnatus ef-
ficet infamis. Primum probatur p. c. j. extra eo. Secun-
dum probatur. l. qui depositum. l. eo. Idem est in pi-
gnore.

Quod depositarius teneatur satisfacere deponen-
ti si res apud eum pereat? **R**ñ. tenetur si commisit
dolum. vel latam culpam: ut puta. si deponens apud
me seruum vincitum. et ego misericordia motus sol-
uo eum. ff. eo. si hominem. Item quando deposita-
rius res suas habet saluas. et depositas amittit. pre-
sumit contra ipsum. quia suas clausit in archa. de-
positas vero non clausit. Sed circa hoc iudex ex qua-
litate rerum et personarum arbitrabitur dolus affuisse
vel ne. Quid enim si res deposte erant preciosiores
suis. et non valens subuenire vtriusque. precegit suas.
nam secundum ordinem charitatis tenet se magis diligere

¶ Proximam. xxiij. q. v. si non licet. Sicut enim non tenet quis animam suam impendere comodis alienis. Ita non tenetur pati interitum rei sue. ut saluet res etiam preciosiores primi sui. Et ideo non potest dari certa doctrina. Quid enim si salvauit res vilissimas. et non salvauit res depositas preciosas. Ideo iudex arbitrabitur. Nec Panor. in. d. c. bona fides.

¶ Sed quero de qone notabili. quid si in rebus suis est plus diligens quam ceteris hominum natura desiderat. et in rebus depositis adhibuit diligentiam debitam quantum ceteris hominum natura desiderat. an teneatur si talis res fuerit deperdit? Rñ. Bar. in. l. qd nerua. ff. depo. dicit quod tenet diligentiam prestare rebus depositis tantam quantum suis. aliter est in fraude presumpta. Et sic hoc videtur quod diligentia sua erit sibi dānosa. et sic stultus erit melioris conditionis quam pītus. Dico quod sua diligentia non est sibi dānosa. sed sua dolum presumptus ex quo maiorem diligentiam adhibet quam in suis. quia absque bona fide est. Idem tenet glo. ibi. qd est notandum.

¶ Depositum si fiat gratia deponentis tunc deponitarius non tenet nisi de dolo et lata culpa. In quibusdam tamen casibus deponitarius tenet de leui et leuissima. Primo cum deponitarius obtulit se deposito. tunc enim tenetur de leui culpa et leuissima. cum videatur depositum factum gratia deponitarius. Secundus casus quando deponitarius aliquid recepit pro custodia. hoc enim casu communiter tenet. ut veniat leuis et non leuissima. quia contra eius ille sit gratia utriusque. ut in. l. contractus. ff. de reg. iur. et facit quod dictum est s. c. Commodatum. vnde ergo culpa in deposito. sicut in comodato. Casus autem fortuitus non imputatur deponitario. nisi precesserit mora in restituendo. vel culpa. vel pactum. Et quo ad pactum. dicitur ut supra dictum est in comodato. hec habentur in dicto. c. bona fides. et ibi Panor.

¶ Ecclesia non tenet de deposito etiam quando depositum fuit factum in pntia plati et capitali nisi si aliquid lucrum sit ecclesia inde consecuta sicut Innocentius. p. l. licet. ff. de pecul. et miratur Panor. quod doc. non potest derauerit hoc dictum Innocentio. quod videtur satis notabile. nam quoniam ecclesia recipit aliquid lucrum potest dicitur contractus inuito gratia utriusque. merito ecclesia obligari debet. sicut ex alijs contractibus. Sed quoniam sit gratia deponentis tunc non occurrit ratio. quare ecclesia debeat teneri. saltem ut sit pueniendus ad distractionem rerum immobilium. vel mobilium preciosorum ex contractu plati et capitali non inuito ad utilitatem ecclesie contra capitalium. sive exceptione. xij. q. ij. Jo. autem an. distinguit. utrum depositum sit factum apud sacristam deputatum ad custodiam vasorum. et tunc non dicitur factum ecclesie. et sic ecclesia non tenetur. sed optet quod interueniat pntia plati et capitali. Si vero depositum sit factum apud sacristam deputatum ad custodiam depositorum. tunc non requiritur pntia horum. satis est enim quod a principio illum deputauerunt ad deposita recipienda. et sic Jo. an. vna cum glo. in. c. j. eo. tit. sententiā ecclesiam obligari ex tali contractu inuito gratia deponentis tunc. Et Panor. pro concordia barum

rum opi. dicit quod ecclesia non tenetur. quatenus veniendum sit ad distractionem immobilium. vel mobilium preciosorum. et sic procedit opi. Innocentius. Sed quatenus absque predictorum distractione. ecclesia satisfacere potest. puta de fructibus ecclesie. ecclesia tenetur. et sic procedit opi. Jo. an. et glo. Si tunc ecclesia consecuta esset aliquid utilitatem. dicitur ut in principio huius. §.

¶ An autem extimatio in deposito adiciat gradum. dicitur quod sic. sicut et in comodato. Et dicitur ut dictum est s. eo. Commodatum.

¶ Quid si plures deposuerunt. Numquid reddetur alteri eorum. si petat? Rñ. q. sic. si hoc in deponendo sit actum. aliter pro parte tunc. quod etiam duo heredes pro parte agunt. ff. e. l. j. §. si pecunia. Si autem duo deponant. hoc pacto. quod non reddatur vni sine altero hoc seruare debet. vni si reddatur vni. neuter agere potest si deponitarius negat se reddidisse. nec reddere cogit alterum. quod non illi cui reddidit. quille non potest agere nec illi cui non reddidit. quod non tenetur sine alio reddere. hec Hosti.

¶ Donec potestas recomendantur aliquem in carceribus. postea dubitans. misit familiam suam ad custodiam carceris. An primus sit liberatus a custodia? Rñ. Bar. in. l. si vt certo. §. si de me. ff. commo. dicitur quod pro appositionem custodis. non videtur remissa custodia. ut. l. si mei causa. ff. commo. Item hoc facit sicut Bar. ad. q. de locatore rōcini. qui cum rōcino misit famulum. Vtrum pro hoc scholaris condūcti videatur remissa custodia. Glo. in. d. §. si de me. videtur dicere quod propter hoc non minus scholaris tenetur. Sed Barto. dicit quod aut constat quod locauit famulum et rōcinum. non autem cum apposuit causam custodie. et tunc negligentia nunciij. non excusat scholaris dolum. d. §. si de me. Quod intelligit antequam scholaris reddat rōcinum. Si enim postquam ei reddidit perit. non tenetur. ut. d. l. si mei causa. Aut constat quod cum misit. ut custodire. et tunc si hoc fecit ab initio. scholaris non tenetur de custodia. ut patet ex predictis. Aut nihil apparet. sed locauit rōcinum et famulum. simplr. et tunc in dubio non videtur remissa custodia. ut. l. pe. cum sua glo. ff. usufru. que ad. ca.

¶ Donec quidam promisit custodire castrum vsque ad annum. finito anno obtulit domino. et dominus ipsum non recepit. postea inimici castrum inuasunt. et destruxerunt. sine dolo custodis. An custos teneatur. et videtur quod non. per. l. si mora. ff. so. matri. sed nihilominus potest salarium petere. In contrarium facit. l. Item queritur. §. qui impleto. ff. loca. quod remanendo in castro. videtur remanere in eadem custodia. et eiusdem qualitates. quā primo presterat. ut. d. §. qui impleto. Sed primo tenebatur de culpa. que presumitur adesse. ut. l. carceri. et. l. si de custodia reoriam. ergo et nunc. Sed Dynus in. d. l. si mora. dicit quod hoc habet locum. vbi non obtulisset domino. Idem dicitur in similibus. que faciunt ad multa.

¶ Quid si peregrinus intrat nauem vel tabernaculum et non ostendit res quas habet. postea dicit se perdidisse certas res. an debeat dari eius sacramento. Matheus in. de. ne in agro. de stratu mona. prout recitat ibi Zab. dicit quod non. per capitulum si. de iure. i. iij

Detractio

fur. Quia nō deferret iuramentum. nisi qñ pcedit se implena pbatio.

¶ Quid si res immisse sunt in nauis: ignorante cau pone: vel nauta 7 sint amisse furto: Rñ. d. Lar. in d. de. post. Spe. dicit nautā vel cauponē nō teneri ex eo: q: nō tenet nisi qñ sibi consignat. l. j. S. nautā ff. nau. cau. sta.

¶ Utrum depositario liceat vti re deposita: Rñ. depositarius vtendo. cōmittit furtum. ff. de cōdi. fur. l. qui furtum. 7 hoc intelligit qñ est expisse pbitum. ne vtatur: al's nō. Si tñ putauit dñm permissurum. etiam si minus pbabiliter hoc putauit fm Hodst. Si tñ nō habuit cām putandi. psumit contra eum. ff. de fur. l. qui vas. S. vetare. Item intellige hoc. nisi deponat qd continet numero. pon dere: vel mensura. 7 nō obliquet. hec etiā excedunt fines depositi. 7 transferit dñm. 7 sic vti pōt. Si vō obliquet: vel claudat. eo: pso videt. pbuisse. nisi cōtrariū diceret expisse: vt. ff. eo. l. licet. S. rei.

¶ Quid si res deterior reddat: Rñ. reddita. nō vi det. ff. e. l. j. S. si res. Hoc tñ intellige. qñ deterioratio facta est culpa depositarij.

¶ Heres depositarij tenetur de p̄cio rei depōsite ignorāter ab eo vendite. immo etiā si nō sit heres: nihilominus ab eo id qd cōsecutus est extorqueat. ff. eo. l. j. S. vlti. 7. l. ij. iij. 7. iij.

¶ Utrum peccet qui rem suā apud alium depōsitam: vel etiā iniuste detentā furtim accipit: Rñ. fm Tho. scōda scōda. q. lxxij. Ille q̄ furtim accipit rē suam apud alium depōsitā. grauat depositarium. q̄ ille tenet ad restituendum. vel ad oñdendum se innoxiam. vnde manifestum est q̄ peccat. 7 tenet ad releuandum grauamen depositarij. Qui vō furtim accipit rem suā apud alium iniuste detentam peccat quidem. nō q̄ grauet eum qui detinet. nec tenet ad restituendum aliquid. s̄ peccat cōtra cōm iusticiā. dum ipse sibi vsurpat rei sue iudiciū iuris ordine p̄termissio. Et id tenet reo satisfacere. et dare operam. vt scandalum primorum si inde oritur est. sedetur.

¶ Contra depositum. nō est locus p̄pensationi. s. in totum: vel deductioni. s. p parte. licet cōpensatio admittat in alijs. si cā est liquida. ita q̄ facilem exitum habere credat: extra. eo. bona fides. Et ibi Panoz. dicit. q̄ compensatio admittit in omnibz que saltem in suo genere recipiūt functionem. Ita q̄ vna res ex toto possit fungi vice alterius. vt in his que consistunt in numero: pondere: vel mētura. In his vō que nō recipiunt functionem. cessat compensatio. Exemplum: si teneris mihi restituere equum. 7 ego teneor tibi restituere. l. certe non si et compensatio. q̄ pōt affectio esse maior: ad equuz q̄ sit quantitas pecunie. Secus autē qñ nullū possum p̄ndere interesse: vt puta. q̄ tu mutuaisti mihi pecuniā 7 ego tibi. l. vel quid sile.

¶ Queri de. q. quotidiana. Quidam scholaris dimisit libruz in scholis: qui subtractus fuit. nunqd bidellus teneat ad emendā: videt q̄ sic. q̄ tenetur ad custodiam sicut custos. Bar. in. l. si quis vroz. S. apud labeonē. ff. de fur. dicit q̄ aut scholaris specialiter assignauit librum bidello. aut simpliciter di

misit libruz in scholis. P̄mo casu si bidellus restituit librum socio scholaris consueto vel familiari. si ille postmodum asportauit. nō tenet. ar. l. euz qui et in. l. argentum. ff. cōmo. Idem die si assignauit eum alicui deferenti aliqd signū scholaris. 7 bene nota hoc dictum fm Panoz. in. c. fi. de fur. q̄ licite quis restituit rem alterius deferenti signuz illius. ad hoc bonus tex. cum ibi no. in. c. significauit. de app. Quod puto verum: nisi res esset valde p̄ciosa q̄ tunc de facili simplici signo nō debet credi. Aut scholaris nō assignauit specificē libruz bidello. Et tñ videt ad hoc posse distingui. fm. l. dñs. ff. loca. an bidellus obtulerit se ad custodiam vel nō: vt in p̄mo casu teneat. In scōdo nō. vel pōt dici aliter. q̄ aut loquimur in bidello sp̄ali. et tñ tenet. q̄ ad hoc collectas 7 alia comoda consequit. vt custodiat libros. Si ergo reperit in culpa tenet ex mala custodia. Aut loquimur in generali bidello. Et tunc posset p̄cedere opi. Bar. q̄ officium suum nō versatur circa custodia librorum. Sed dubitari potest quid in ciuitate senaruz. vbi nō sunt bidelli speciales. sed generales tñ: Et puto aduertendū esse ad formam constitutionis. vt si tenentur custodire libros. p̄cedat illa opi. al's secus. Nec Panoz. in dicto. c. fi.

Detractio. Detractores fm Rai. sunt qui vitā et bonos mores aliorū corrumpere vel minuire nitunt.

¶ Detractio fm Tho. scōda scōda. q. lxxij. differt a cōtumelia. dupliciter. p̄mo q̄tum ad modū. ponendi verba. q̄. s. cōtumeliosus manifeste contra aliquē loquit. detractor occulte. scōdo q̄tum ad intentū hinc q̄tum ad nocumentū illatū. q̄. s. cōtumeliosus derogat honorū: detractor fame. 7 dicunt verba detractōis occulta. nō simplr. sed p̄ cōpāno nem ad eum de quo dicunt. q̄ eo absente vel ignorante dicunt. etiā si corā multis al's dicant.

¶ Utrum detractio sit peccatū mortale: Rñ. fm Tho. vbi s. q̄ quia inter res tpales: fama videt p̄ciosior. 7 p̄ eius defectum homo impedit a multis bñ agendis. Ideo detractio p̄ se loquēdo est peccatum mortale. Contingit tñ qñ: aliquis p̄fert verba: p̄ q̄ fama alterius diminuit. et nō est detractio formaliter loquēdo: vt si p̄ferat. p̄pter aliqd bonū vel necessariū. cum debitis circūstantijs. Et sic nō est peccatū. vt p̄z in denunciatioe vel accusatioe. Si autē p̄ferat ex animi leuitate. vel p̄pter aliqd nō necessariū. non est peccatū mortale nisi forte verbum sit adeo graue. qd notabiliter eius famā ledat. Et p̄cipue in his q̄ p̄tinet ad honestatē vite. q̄ hoc ex ipso genere verborū habet rōnem peccati mortalis. 7 tenet ad restitutionē fame. sicut 7 alterius rei.

¶ Si ad peccatū alterius qd narrat. addit aliquid notabile. vltra mortale tenet ad restitutionē fame si illud importat infamiam.

¶ Si peccatū alterius mortale. cum esset occultus manifestauit al's ad diffamandū. peccauit mortalit̄ et tenet ad restitutionē fame in quantū pōt. nisi illud crimen postea p̄ aliā viā esset publicatum.

¶ Si peccatū alterius occultū manifestauit alijs

non diffamandi intentione; vel als nocēdi. sed ex quadam loquacitate nō videt mortale. nisi p accidens. videlicet si p hoc sequeretur diffamatio illius. vt q audientes publicant.

¶ Si def: eius aliorū qui sunt venialia cōiter recitant ex loquacitate; vel aliqua indignatiōe. nō est mortale. nisi intenderet etiā sic infamare.

¶ Si accusauit in iudicio vel denunciavit p lato crimen alterius. non zelo iusticie. sed ex maliuolentia peccauit mortaliter. sed ad restitutionē nō tenetur. Nos quin; casus babes p Arch. flo.

Dyaconus. An liceat dyacono corpus xpi deferre ad infirmū z eum cōicare: Rñ. fm Ri. in. iij. di. xij. q. dispēlatio huius sacri ex officio. nō conuenit nisi p sbyteris. Cuius rō est. q: ipse sacerdos respētat xpm q fuit mediator dei et hoim. Dispensatio autē huius sacri est ad reconciliandū nos deo. vel ei nos forti us vniendum. z ideo soli sacerdoti qui est mediator inter deum z pplm cōuenit ex officio hoc sacramentum dispensare; de conse. di. ij. puenit. Dyaconus autē cōuenire pōt in casu. l. cum necessitate vrgente eis ab epō vel p sbytero concedat hoc sacm dispensare vel p sbytero longe posito. si tñ necessitas vrget. Laicis autē dispensatio huius sacri. siue absente p sbytero. siue p sbyte. siue iubente. siue nō. nō conuenit. d. c. puenit. Laicus tñ posset corpus xpi eleuare de lutosi caderet: quia in hoc sibi reuerentiam facit.

¶ Ordinari a papa in dyaconos non possunt ab eo recedere; nec a curia romana sine eius licentia. j. q. j. filium. Ordinari autē a papa in subdyaconos nō possunt sine licentia eius ab alio ordinari: siue ad superiores ordines pmoueri. extra de tem. ordi. cum in distribuendis. Et hoc est speciale. propter excellentiam ordinatiōis: vt ibi dicit in glo. Licet autē hoc sit onus. in multis tamen est honor. Primo quia nō potest talis ppter crimen ab epō depōni. sed causam instructam debz remittere ad papā arg. iij. q. vi. q. n. licet aliqui contradicant. Secōdo quia nō potest ab alio q a papa ppetuo suspendi. fm Hodst. extra de tem. or. q translationē. Tercio quia nō nisi septem testibus pōt conuinci. ij. q. iij. pful. z. c. nullam. Quarto quia non potest cogi ab epō recipere ordines. ar. ix. q. iij. c. vlti. Quinto quia maior honor debet sibi q alteri. extra de ma. robe. per tuas. Hodst. Ber. in. d. c. cum in distribuendis Nota q si subdyaconus pape de eius licentia. ab alio recipiat dyaconatū vel p sbyteratum. pdit hoc p uilegiū; q: ex q sunt mixta p uilegiū z ius cōe cōtrariū. pdit vires suas p uilegiū fm Hodst.

¶ Quidam autē dyaconus solenniter indutus pro euāgelio. possit cantare in choro: Rñ. glo. in. c. in sancta. xxi. di. refert quosdā dicere hanc p hibiōnem tñ in romana ecclesia habere locum. Alij tñ de cardinalibus intelligunt. Hug. vō generaliter intelligit esse p hibiōnem. l. cum ad legendū euāgelium est indutus. qd patz ex illo verbo. qd infra dē intra missarum. Et cā huius constitutiōis fuit honestas. bec glo. Et sic gl. videt adberere opi. Hodst.

quā approbat consuetudo generalis.

Dispensatio fm Rai.

Dispensatio fm Rai. est iure relaxatio. vñ vocat vulnus. qz vulnerat ius cōe. xxiij. q. iij. Ipa pietas ¶ Sed nunquid dispensatio sit ius: Rñ. fm Rai. dispensatio fm q est in dispēlante est ptās siue act? ptās a iure cōcessus. Sed fm q est in eo cū quo dispensatū est. sic est ius p uatū. i. licētia vel pmissio quedā alicui facta cōtra rigore iuris. sed non est ius cōe. ar. xxiij. q. ij. interfectores.

¶ Vtrū dispensatio sit necessaria in occultis: Rñ. fm. v. In occultis in quibz pōt dispēlari. dispensatio necessaria est. nō ppter depositiōē vitandaz qz occulta peccata vindictā non habent. h qz de eo sup quo dispensatū est. accusari quis nō pōt. ar. extra de si. p. ex tua. Alioquin etiā post pactā pniaz posset accusari. ar. xxiij. q. ij. admonere.

¶ An autē homicida oino occultus indigeat dispensatione: Et an sic celebrās incurrat irregularitatē Rñ. Vin. dicit q si quis ppetrauit homicidiū occultum z pniā egit: oia delent p pniā. vñ iste non est obnoxius ecclesie. qz peccatū est occultum. xxiij. q. v. xpiana. nec deo. ppter pniā. quā suscepit. Ideo celebrare pōt z vti ordinibz. Sed contra hoc dicit Vin. multū vrget. c. fi. de tem. or. vbi dē pter reos homicidij. Et ideo qritūcūqz occultū sit homicidiū. z qritūcūqz pniā egerit. nō pmouet nec suscepto ordine vnt. Lau. tñ z Jo. vident tene re opūmōē Vin. vbi homicidiū est occultū. z homicida egit dignā pniā. z est secum p epm dispēlatum. Et ad. d. c. si. rñdri p q loquit qñ talis homicida nō egit pniā. vel secum nō fuit p epm dispensatum. Panoz. aut in. c. ex tenore. de temp. or. dicit q qñ delictū homicidij est oino occultū. put occultū distinguit contra pbabile. z tunc si habemus respectū ad. l. p mōtis publicā. Et tunc nullus etiā homicida esset expse. pbibēdus. qz talia solus deus iudicat. Si autē habemus respectū ad legem p mōtis pscie. put est infomata ex. l. positiua. talis nō pōt pmoueri. nisi cum eo dispēlet. bec Panoz. Et intellige in hoc casu de dispēlatōe sienda a papa. nō ab epō. q ad illā irregularitatē tollerēdam. Et vide ad p dicta singulare dicitū Inno. in. c. cōstitutis. el. ij. de app. vt refert Panoz. in. c. cum nris. de cōces. p. q homicidiū. seu irregularitas supueniēs titulo hñficij nō p uat quē ipso facto. sed opus est snia. z sic homicida iuste tenet hñficiū donec p uet. Pro hoc bene facit. c. clericis. ne de. vel mo. z. c. ex lris. de ex. p. Sed si homicidium seu irregularitas pcessit collatiōē. nō tenet collatiō. qz facta indigno. z inabili quo ad executionē officij: vt in. d. c. fi.

¶ Dispensationum aliqua est debita. aliqua p hibi. aliqua pmissa. Debita est cum multorū scandalū timec. l. dist. vt constitueret. Laue tñ ne decipiaris in scandalo. Item debita est dispensatio ratione temporis; persone; vel pietatis; vel necessitatis; vel utilitatis ecclesie. vel euentus rei. et de singulis hominū habetur pnia. q. viij. §. nisi rigor. et capitulis seq. vsqz ad. §. ecce. Et breuiter vbi cūqz

n. scolis. Pmo talis si videtur... actio. Detractores fm... vita et bonos mores aliorum... vel munere nunt.

Dispensatio

subest iusta causa dispensandi. Dispensatio debita est. l. dist. domino sancto. Et licet ex causis predictis dispensatio debita sit et peccet prelati non dispensando. tñ subditi non habent ius petendi. nisi forte supplicando. Dispensatio vò prohibita est vbiq; q; nò potest fieri sine manifesta decoloratione ecclesie. Item vbiq; nò est iusta causa dispensandi. l. q. vij. tali. r. c. r. si illa. r. c. innotuit. de elec. Dispensatio vò pmissa est aliqui in casu. vt dist. l. si quis p̄bhyter. multis casibus quibus iura p̄mittit dispensationem.

¶ Quid si ep̄s dispensat indiscrete? Rñdeo si de hoc fuerit accusatus. puniendus est pena depositi onis. l. dist. c. j. Sed Host. dicit hoc habere locū: si monitus sit incorrigibilis. r. p̄ter hoc suspensū: et iniam suspensionis contemnens. etiā in sua contumacia p̄seuerat. arg. extra de p̄ben. graue. vel dicta iura intelligunt. qñ ep̄s dispensat in eo qd̄ de iure nò potest.

¶ An aut̄ ep̄s in casibus in quibus p̄t dispensare conferendo b̄ficiū indigno. videat dispensasse Rñ. Panor. in. c. cū in cunctis. de elec. dicit q; nò. immo venit puniendus. q; contulit indigno. Ita determinat glo. notabilis. in. c. vnico. de eta. r. qua. li. li. vj. Secus dicit in p̄ncipe. nam p̄ncip̄s conferendo scienter indigno. videat dispensare. dūmodo p̄s ius possit constare de certa sciētia de indiguitate. vt notat Bald. in. l. barbarius. ff. de of. p̄h. Secus in inferiori. Et sic p̄t reduci ad concordiam doc. varie loquentes. Ratio diuersitatis est q; p̄ncip̄s nò tenet adhibere cause cognitionem in dispensando. sed sufficit sola voluntas. vt in sti. de iure natura. §. qd̄ p̄ncipi. Ideo satis est qualitercūq; appareat de voluntate p̄ncip̄is. Et satis dicit apparere. si sciens cum inhabilem. eum p̄mouit ad officium sibi legibus interdicitur. Secus in inferiori. nam in dispensatione inferioris requiritur cause cognitio. nam dispensare idem est qd̄ diuersa pensare. vnde ex p̄rio significato vocabuli. dispensatio videt concessa causa subsistente. r. p̄missa cause cognitio. an expediat sic dispensare. als non est dispensatio. sed dissipatio. vide tñ qd̄ notat Pan. in. c. p̄terea de te. eo. vbi dicit q; si sup̄ior p̄misit cause cognitionem. videat dispensatū. als secus. Et dicit hoc p̄cedere. nisi inhabilitas esset notoria. vel famosa. p̄ hoc glo. singularis. in. c. qui in aliq. l. dist. que dicit. q; circa notum. r̄p̄s solo facto dispensat. nò circa ignotum. Et addit. q; ibi redarguunt illi qui ex contemptu ordinant aliquos. nò examinando eos. r. tñ indiscreta dispensatio redarguit. Ibi et in omnibus similibus: Idem tenet Bui. de lau. Idem tenet Archi. flo. in lum. dicens. q; si p̄latus mittit ad ordinandum aliquem irregularem. si ex auctate sibi concessa poterat dispensare. si intendit dispensare. licet non dixerit illud verbū. dispensatio vel h̄mōi defacto dispensat fm̄ doc.

¶ Dispensatio in multis casibus prohibita est etiā ep̄s. Primus in homicidio. l. dist. m̄roz. siue iusto siue iniusto. si inde mors vel mutilatio membra secuta est. Secundus de eo qui duellum iniit. siue obtulit. siue suscepit. extra de pug. in due. c. ij. Si ta

men mors vel mēbra mutilatio non est secuta. ep̄s poterit dispensare. Et ibi Panor. intelligit hunc casum. quando clericus sponte huiusmodi duellum iniit. Secus ergo si aliquo facto necessitas fuit ineuitabilis. quia cum ter. requirit sp̄taneum actū ad depositionem. ergo non sufficit factum. nisi adsit qualitas facti requisita. Et per. d. text. patet. q; ep̄iscopus non dispensat nisi in casibus sibi p̄missis. Nam si posset dispensare vbiq; sibi non p̄hibet. frustra exprimeret. q; ep̄s possit. De hoc tamen vide. j. ep̄s. Tertius in symonia ordinis vel beneficii scienter per symoniam acquisiti. r. hodie per multas extraneas incurrit excommunicatio. r. suspensio a quibus nullus preter romanum p̄tificem absolueret. Quartus in illo qui cū esset suspensū vel excommunicatus damnabiliter se ingerit diuinis. de re iudi. cum eterni. r. de sen. ex. cum medicinalis. lib. vj. Quintus in clerico qui excommunicatus accedit ad iudicium p̄ncip̄is contempto iudice ecclesiastico. r. q. v. si quis ep̄s. Sextus in bigamo r. viduarum r. corruptarū maritus de biga. c. j. r. iij. r. r. xxiij. dist. lector. Septimus in clerico nò ordinato ministrante. talis em̄ ministras in p̄tinentibus ad ordinē quem non habet. deponendus est. r. amplius non ordinandus: extra de cle. nò or. mi. c. j. r. ibi dicit Panor. q; talis etiam tenet pena falsi. sicut nò habens dignitatē similat se habere illā: vt in. l. eos. ff. ad. l. cor. de fal. Qued̄ facit contra eos qui venientes de remotis partibus dicunt se esse doct. vbi nò sunt. puniunt em̄ pena falsi. Sed cōtra hoc opponit. nam quotidie simplex clericus dicit eplam. Hosti. dicit ter. illum intelligendum. qñ in solēni apparatu nò subdiaconus dicit eplam. vel nò dyaconus euangelium. vel nò p̄bhyter missam. Secus autē si sine solēnitare diceret eplam r̄. Etiam alij dicunt. q; si subdiaconus cantaret eplam solēnier sine manipulo. r. nò porrigendo calicem dyacono. vel sacerdoti quod est p̄uam officium eius r. p̄ncip̄alis actus talis ordinis. Et vbi est consuetudo. q; etiam in minoribus cantet eplam illo modo. nò videt irregularis. Secus aut̄ vbi cum manipulo. vel porrigendo calicē: vel vbi nò est mos. hec Arch. flo. Idem dicit de dyacono. Circa aut̄ talem clericum nò ordinatum ministrantē. Panor. in. c. ij. eo. ti. dicit q; ep̄s nò dispensat q; ascendat ad superiores ordines. sed h̄i dispensare p̄t. vt vtaq; ordine iam suscepto. Item dispensat circa b̄ficiū. Et Inno. ponit regulam. q; ep̄o quasi semp̄ licet dispensare in b̄ficio. nam dispensat cum homicida: vt in. c. ij. de de. pu. in due. et. c. studeat. l. di. De h̄mōi tñ clericis nò ordinatis ministrantibus. vide. j. ordinatus sc̄do r. tercio. De tunc in clerico p̄ saltū p̄motto. Et fm̄ Directoriā. li. j. hoc verum si sciēt̄ p̄ saltum p̄motos in ordine nò recepto ministrant. r. non potest tunc nisi p̄cedem aplicam dispensari q̄tum ad ordinem suscipiendum. sed in suscepto ordine r. beneficio. p̄t ep̄s dispensare fm̄ Jo. Hosti. r. Arch. Si tñ talis ministrat in ordine nò suscepto. r. credebatur se p̄morum gradatum p̄babiliter. tunc ep̄s poterit dispensare iusto iure. Sic intellige. c. vnici de cle. p̄ sal. promo.

Quid si puer ante legitimam etatem scienter fuit ordinatus ad sacrum ordinem, nunquid adveniente etate pubertatis teneat continere? Glo. in d. c. vni co. tenet q. sic. q. statim a quo ordinaretur debebat contradicere. Ad hoc glo. j. q. j. pueri. vbi tenet doli ca pacem obligari. Sed Arch. ibi post Ug. dicit q. aut ille adveniente pubertate. vult tenere clericatum. et gaudere privilegio clericali. et tunc tenet continere. alio secus. Idem Panor. in d. c. vni co. Et dicit se credere hoc esse de mente Inno. et Host. q. q. doli capax possit obligari in alijs votis. vt no. Inno. in c. scripture. de voto. Secus tñ in voto continentie. q. cum ante pubertatem nō habeat potentiam coeundi. et igitur quid sit continere. non potest renūciare ei qd nescit. Nec ob. qd dicit q. ordo habet votum continentie annexum. q. illud verum si aliud nō impedit. Sed hic defectus etatis cōtra riat voto tacite.

Nunquid autē teneat collatio p̄byteratus vel alterius sacri ordinis. prius minoribus ordinibus nō receptis? Rñ. Panor. vbi s. de mēte glo. dicit. q. tenet collatio. licet nō debeat crequi talē ordinē. vt in tex. ibi. Et p. hoc facit q. in primitiua ecclesia fm Inno. nō erant instituti minores ordines. et tñ erat sacerdotiū. xij. di. S. j.

Nunquid autē teneat collatio ordinis ep̄alis nō p̄cedēte sacerdotio? Glo. in d. c. vni co. tenet q. nō. Sed cōter tenet contra glo. q. teneat collatio ordinis ep̄alis. licet ordinatus nō sit sacerdos. qd etiaz tenet glo. in c. sollicitudo. liij. di. naz p̄poteratio in collatione ordinum nō vicat. licet impediatur executionem ordinū. Monus in illo qui ordinē furtiue recepit. Et dī quis ordinē furtiue recepit fm doct. primo qm̄ recepit sine licētia superioris. et sine examine. vt q. ingessit se cum multitudine ordinandorū ignorante ordinatore. scdo dī quis furtiue ordinatus si p̄ter consuetudinem eodē die recepit minores ordines oēs. vel aliquos sicut subdiaconatum: vel duos sacros. extra eo. c. ij. tercio qm̄ gradu omisso saluum facit. de hoc dictū est s.

An autē ep̄s possit dispensare? dic fm Panor. in c. j. extra eo. Aut excoicatio non fuit lata. Et tunc ep̄s poterit dispensare iure suo. Si vō excoicatio erat lata. Et tunc si intrat religionē. ep̄s poterit dispensare. non tñ iure suo fm glo. in d. c. j. que vult q. etiā cum eo qui intrat religionē nō possit ep̄s dispensare. cum recepit ordinē furtiue. vbi excoicatio lata fuit. q. tunc sic ordinatus est irregularis. Secus si fuisset cōminatio tñ. Et hoc placet Panor. q. ingressus religionis nō tollit defectū. puenientem ex p̄no delicto. sed tribuit facultatem dispensandi. De hoc tñ. j. Illegitimus. Si vō remanet in seculo. et tunc vt pmoueat ad maiores ordines. solus papa dispēat. Idem Jo. an. in ordine furtiue recepto. sed in alijs prius habitis poterit ep̄s dispēare vide etiam Panor. in c. fi. eo. ti. q. qm̄ quis eodem die duos ordines sacros recepit. ep̄s nō dispēat fm Host. Sed in prius susceptis potest ep̄s iure suo dispensare. nisi p̄cessisset excoicatio. Non ob. c. f. as. de tem. or. vbi recipiēs simul duos ordines sacros suspendit tñ ab executione vltimi ordinis

sic furtiue recepti. et in d. c. fi. suspendit ab omnibus ordinibus. Dico q. illud. c. fi. loquit qm̄ excoicatio p̄cessit. dictum autē. c. f. as. loquit qm̄ nulla excoicatio p̄cessit.

Queritur. Quidam habitus fuit pro sacerdote. nunc opponit q. non sit sacerdos. Ille nō potest aliter pbare se esse sacerdotem. nūquid sufficiat pbare illam eōdem reputationē? Rñ. deo fm Inno. q. si mouet qd de qualitate extrinseca inherente persone. puta q. talis nō sit notorius. q. aut est qd inter alios. et sufficiat pbare q. ille cōter habebat pro notorio: vt in l. barbarius. ff. de offi. presi. Aut est qd cum ipso p̄bytero. et tunc satis potest distinguere inter antiquum et recens. nam difficillimū esset ordinato iam forte sunt. xl. anni. et forte perdidit f̄as sue ordinationis. pbare se fuisse ordinatum. Decimus. si quis excoicatus ordinem suscepit. de sent. ex. cum illorum. Eodem modo si suscepit ordinem. sacrum existens apostata a religione. q. tunc excoicatus est. extra de apof. c. fi. Secus ergo de ordinibus minoribus. Undecimus fm Directorem in eo qui scienter recepit ordinem sacrum ab eo qui renūciavit ordini et dignitati. eo. ti. c. j. Duodecimus cum eo qui scienter celebrat in loco supposito inter dicto: de sen. ex. is qui. lib. vj. Terciusdecimus cur filius p̄byterorū et illegitime natus: vt in seculo ad sacros ordines pmoueat. vel vt beneficia habeant. cum cura animarū. vel in religione. vt habeant dignitates. extra de fil. pres. c. j. et fi. et c. is qui. li. vj. Quartusdecimus cum suspensio in concilio. extra de p̄ben. graue. Quintusdecimus cum eo qui sententiam sanguinis dicitur. vt scribit. vel artem chirurgie exercet. vel purgatiōi vulgari et vindicte auctoritatem. vel benedictionem et presentiam sui exhibet extra ne der. vel mona. sniam. extra de boni. tua. Hoc verum. si homicidium vel membrorū detructio sequat. Sextusdecimus. vt duo plati vni ecclesie. equaliter p̄sint. xij. q. ij. c. pe. Septimusdecimus. vt q. vnus habeat plura beneficia cum cura. extra de p̄ben. de mulcta. Excipiunt tñ quidaz casus quos habes s. Beneficium primo.

Sunt alij casus dispensatōis ad papā p̄tinentes in quibus raro. immo nunq. dispensat. Primus qm̄ qd scienter bis se baptizari pmisit. de p̄se. di. iij. eos et. c. qui bis. Et idē si ignorāter. et postea cum sciueratū habuit. Sicut qui bis scienter recepit eundē ordinem. j. q. vij. saluberrimū. Idē etiā intelligas de recōfirmato. ar. lxxvij. di. c. j. et de p̄se. di. v. dictum. Scds est cum quis ad subuertendū fidē se fecit ab hereticis ordinari. j. q. vij. cōueniēt. Tercius de symoniacō ex p̄te vtriusq. vnde v. Sine bis ordo det. sine baptismus iteret. Sine v̄vertat: fidei status. ordo perat. vel si vt p̄stet. vtrinq. symon opef vt dispensef spes irrita. p̄sus habet.

Quam ep̄s possit dispensare cum bis qui patunt defectum in etate? Rñ. deo fm Jo. an. q. ali quis possit pmoueri ad ep̄atum si non compleuerit. xxx. annum. solus papa dispēat. extra de elect. cum nobis olim. Sed q̄tum ad alias dignitates. si tñ sint sine cura. possunt ep̄i dispensare cum bis qui cōpleuerūt. xx. annum. de eta. et quali. pmitti.

Diuortium

mus. li. vi. Et hoc si aliud non obstat canonicum: ut ibi. Et cum de ad parochiales ecclesias non possit ut idem Jo. an. notat in. c. l. canon. de elec. li. vi.

¶ An autem sufficiat quod annus. xx. sit inchoatus: dicitur p. d. c. p. mutimus. q. non. sed requiritur quod completus sit per verbum: ibi compleuerint. Secus autem in etate que requiritur ad ordines suscipiendos per glo. in de. generalium. de eta. et qua. et per. ibi. qui loquitur per verbum. Inno. puta in. xvij. quo ad subdiaconatum. In. xx. quo ad diaconatum. In. xxv. quo ad sacerdotium. Et dicitur glo. ibi. certum est enim quod maior. xvij. est in anno. xvij. nec sic requiritur quod sit. xvij. annorum. sed in. xvij. hec glo. Sic ergo secundum glo. est magna dies. an quis sit. xvij. annorum. et an sit in. xvij. anno. nam in primo casu requiritur quod compleuerit. xvij. annos. In secundo non. si sufficit quod inchoauerit. Et Jo. de lig. in. d. de. latius hoc declarat. dicit enim quod quia a lege. profertur etas. per verba ablatiu: ut in. xvij. anno. sufficit etiam inceptum. Si per verba genitiua. puta. xvij. annorum. optet quod sint completi. ff. de ma. te. l. si ita scriptum fuerit. et Bar. in. l. si cui. ff. de le. primo concludit. quod cum profertur tempus a lege vel ab homine. si constat de mente. illa seruetur. Si non constat. et profertur in genitiuo. compleat. Si in ablatiuo cum prepositioe in. sufficit inchoari. Si in ablatiuo sine prepositioe. requiritur completio: ut in de. j. de seq. pos. Si in accusatiuo cum prepositioe. ad. sufficit inchoari. l. qui filii. ff. ad tre. Si in accusatiuo. cum verbo significante rem profectam: ut dictioe. p. vel cum futuro coniunctiuo requiritur annus completus. ff. de condi. et de. l. non putabam. et l. si in annos. Si in accusatiuo sine verbo notate profectioez. si de fauore. h. annus ceptus. p. completo. Secus in odio. l. ad rem publicam. ff. de mu. et ho.

¶ Predicta faciunt ad. q. de qua alius multum dubitatum. Dicitur in constitutoibus familie. quod nullus promouatur ad officium confessionis vel predicatois. nisi ad minus steterit in religione per. v. annos. an requiratur. v. inceptus vel completus: dicitur per predicta quod requiritur annus completus. quod dictio. p. signat rem profectam. ut dictum est. quod nota.

¶ Quid autem dicendum in casibus in quibus requiritur annus completus. et anno illo accidit bisextus. An illi duo dies computabuntur per vno: Panoz. in. c. querenti de of. del. dat regulam quod ubi a iure datur annus intelligitur de. ccdxv. diebus continuis. nec curandum est quod anno illo currat bisextus. et est bonus tex. in. l. cum heres. §. Stichus. ff. de sta. li. Sed idem Panoz. in. c. quesiuir. de ver. sig. latius declarat. quod aut terminus statuitur per numerum annorum. vel mensium et secundum opinionem. glo. distinguamus inter fauorabilia et odiosa. Nam in fauorabilibus si accidat bisextus. duo dies computabuntur per vno. Si in odiosis. tunc annus intelligitur de. ccdxv. diebus. licet illo anno contingat bisextus. Si autem terminus statuitur per numerum dierum. puta quod seruiat vel stet suspensus per. xl. dies. et tunc tam in fauorabilibus quam in odiosis non computantur per vno. quod in veritate plures dies sunt.

¶ Quid autem dicendum de mense: dicitur secundum glo. singularem in. c. q. sit. de elec. li. vi. q. dicitur quod fiet computatio secundum quod menses occurrunt. Sed potest dari solus. per

dens: casu quo illo mense accidat bisextus. ut est mensis februarii. nam in fauorabilibus cedent per vno. In odiosis autem secus. ut si dicatur. stet suspensus. per mensem. vltima die poterit celebrare. put enim tenet dicitur. li. iij. tit. vj. p. l. cum heres. §. all. ubi habetur quod si libertas relicta est tibi: ut vno anno. seruias. dies ille non computabitur in anno bisextili. sed. ccdxv. dies.

¶ An autem episcopus possit dispensare super etate quo ad ordines: Glo. in de. generalium. pall. dicit quod non. Idem Pau. Et in hoc episcopi multum infestant maxime a religiosis. qui fauore religionis putant hoc eis debere. Sed idem in eis quod in alijs. hec Car. in. d. de. generalium.

¶ Quod episcopus possit dispensare cum his qui patiuntur defectus in ordine: hoc est quod ratione ordinis eis dispensatio non possit eligi ad aliquod officium seu dignitatem ecclesiasticam sicut est regulariter quod abbas debet esse sacerdos: extra de eta. et qua. c. j. Item. secundum Job. an. in episcopato solus papa dispensat: extra de off. le. quod translatione. et de ex. pte. licet vniuersi. Sed quo ad alia potest episcopus. extra de eta. et qua. preterea. ubi dicitur. quod licet ad regimen parochialis ecclesie non debeat aliquis nisi sit ad minus subdiaconus admitti. dispensatio tamen in minoribus ordinibus constituti consueuerunt assumi. dum tamen tales sint quibus bene tempus possint in preteritis ordinari.

¶ An autem abbates et alij inferiores prelati episcopis possint dispensare. circa suos subditos in aliquo casibus: dicitur secundum Panoz. in. c. ar. si. de iudi. et in. c. cum lator. de eo qui fur. or. re. post Innocentium. et Hosti. et est communis opinio quod abbas vel alius prelati inferioris nunquam dispensat. nisi in casibus a iure expressis. quod grauiora seruata sunt episcopis: ut in de. j. de pnuil. et in. d. c. ar. si et in. c. cum ex eo. de elec. li. vi.

Diuortium secundum Ray. multipliciter habet fieri. nam aut diuidit infirmitatem in totum. Ita quod vterque coniugum contrahere potest. ut in maleficiatis: vel saltem alter: ut in frigidity. Aut dirimit in parte. quo ad mutua seruitutem coniugalis debiti: seu cohabitatiois. Ita tamen quod neuter eorum contrahere potest. sicut in his qui se panem propter adulterium commissum. vel causa religionis post carnalem copulam. nam si ante carnalem copulam alter coniugum fieret religiosus. alter contrahere posset.

¶ Quando vir petit diuortium allegans frigiditatem suam quod preceat: Item. secundum Mo. vir hoc proponens debet esse maior annis. xvij. quod in hoc casu reputatur plena pubertas. Et si quidem mulier hoc ipsum confiteretur. dabitur a iudice tempus arbitrarium. ut vnius mensis: aut trium: aut anni per quod sit moriens: et postea iurabit vir se non posse cognoscere mulierem: nec moueri ad appetitum coitus. nam si aliquoties moueretur: licet non posset proficere: non esset naturaliter frigidus sed per maleficiam impotens. Mulier vero iurabit quod non quod aliquo modo precepit ipsum ad hoc moueri. et vterque quod diligenter adhibuit ad hoc. vterque habebit septem prope quos seu vicinos bone fame qui iurabunt se credere quod illi iurauerunt verum. et sic diuortium celebratur.

lem: vt extra de adul. c. pe. 2. fi. videt primo. q non
 q: diuersarum sp̄rum nō admittit compensatio: puta tu dixisti mihi cōuiciū. 2. ego tibi. vel tu fuisti
 mihi furatus vnā rem. et ego tibi aliam. 2. tunc nō
 fit compensatio. immo quilibet pōt agere. p iniuria
 sua 2. p suo damno. In cōtrarium facit. q: vtraq;
 fornicatio. est sufficiens ad separationem matrimo-
 nij. ergo adinuicem admittit cōpensatio. Et hanc
 opinionem tenet Hof. in. c. de illa. de diuor. Hof.
 distinguit q: aut accusat quis de sp̄iali fornicatōe
 et ipse excipit de carnali et nō est audiendus. quia
 si conuincat de sp̄iali nō tenet mulier secum habi-
 tare. nisi velit redire ad fidem. aut econtra. accusa-
 tus de carnali excipit de sp̄iali. Et p̄us de exce-
 ptione cognoscendum est. tanq̄ de p̄iudiciali cum
 nō possit hereticus accusare vxorem de carnali. vt
 de alio delicto. 2. p hoc: extra de except. c. exceptio-
 nem. 2. c. a nobis. Si tñ vellet ille redire ad fidem.
 et constaret de fornicatōe vtriusq;. de sp̄iali. 2. car-
 nali fiet tunc cōpensatio. Et hec opi. est satis equa:
 bec Panor. in. c. fi. de cōuer. coniug.

Doctor. fm Panor. in. c. cum scdm
 de pben. 2. c. pposuisti. de pba. ter debz
 approbari. primo a p̄sentantibz. scdo in
 examine puuato. a doctoribz collegij. tertio in pu-
 blico. qñ doctorat. quia vt p aliquo recte p̄sumat
 ter debet in exercitio alicuius actus approbari: vt
 in simili di: de athletis. l. vna. L. de athle. l. x. Et p
 d. l. dicit. q: approbatus a doc. corruptis. non gau-
 det p̄uilegio doctoratus: Item nota q: nō solum
 ppter defectum scie sed etiam morum. potest scho-
 laris reprobari: vt p̄batur in. l. magistros. L. de p
 fel. 2. me. lib. x. iuncta de. ij. de magistris. 2. ita se ha-
 bet consuetudo. Et fer requirunt ad p̄mouendū
 ad dignitatem magistris. Primo peritia docendi
 Scdo facundia dicendi. Tertio subtilitatis inter-
 prandi. Quarto copia dicendi. et hec habent in. l.
 vnica. L. de pfe. qui in. v. constan. l. xij. Quinto
 morū excellentia. d. l. magistros. Sexto motus for-
 titudinis vt sciat resistere aduersus vim fortune vt
 l. reddat. L. de pfe. 2. me. l. x. Et ideo pauci attin-
 gunt dignitatem doctoratus: vt dicit Bart. post
 Ly. in. l. omnes populi. ff. de iur. 2. iur. Et si tpe ap-
 probandis. doctor habuit has qualitates si postea
 effectus est inutilis. debet degradari a doctoratu:
 vt in. l. grāmaticos. L. de pfe. 2. me. l. x. Et dicit di-
 gnitatem. quia doctoratus dignitas est: vt est pul-
 ter ter. in. c. quanto. de magi. 2. ibi dicit Panor. fm
 Barto. in. l. ex eo. ff. de mili. te. q: nec miles nec do-
 ctor dicunt habere dignitatem. Sed aliud dicit in
 l. fi. L. de iudeis. vbi concludit iudeum non posse
 effic doctorem. cum doctoratus sit dignitas. Et fa-
 ctis potest dici q: doctor: saltem legens. in continen-
 ti cum incipit legere. dicit habere dignitatem ma-
 xime ex eo p̄batur. quia habet a. l. iurisdictionez or-
 dinariam sup scholares: vt in autētica. habita. L.
 ne fi. p pa. 2. li. continuat. lecturam p. xx. annos ac-
 quint dignitatem. scz comitatus: vt in. d. l. vna. Et
 ex his infero q: doctor: maxime qui legit est p̄feren-
 dus militi: qui in veritate nullam dicit habere di-

gnitatem. vt notat Barto. in p̄all. l. ex eo. maxime
 loquendo de militibus nostri tēporis qui nō sunt
 veri milites: vt notat in. l. j. L. de iur. 2. fac. igno. h
 turba doctorum: 2. in quibusdam unges inopia fa-
 cit contemptibiles: vt in simili dicit tex. xxiij. dist. le-
 gimus. Nota etiam fm Be. in. c. bi qui. de pben.
 li. vj. q: ille debet p̄cedere qui est approbatus a su-
 periore 2. digniore. ad hoc de ma. 2. obe. p tuas. etiā
 si alij fuerint ante in dignitate. quod nota. p mili-
 tibus 2. p̄latibz doc. p̄ferendis. Nota etiam eun-
 dem Be. in. c. quibz. de pben. l. vj. q: abbates 2. ce-
 teri dyocesis p̄lati. in actibus generalibus: vt in p
 cessionibz. nō debent canonicos ecclesie cathedra-
 lis p̄cedere. q: illa est honorabilior alijs.

¶ An possit quis post mortem p̄ncipem nobi-
 litari. vel recipere gradum militie: dicit fm Panor. in
 c. a nobis. el. ij. de sent. ex. q: sic. q: nobilitas est cor-
 poris p̄ncipaliter. 2. hoc voluit Bart. in. l. j. L. de
 digni. l. xij.

¶ An autem possit quis doctorari post mortem:
 et als fuit hoc in facto petutum. Rñ. q: nō. quia di-
 gnitas doctoratus potius attribuit virtuti aie: q̄
 corporis. cum approbet tanq̄ idoneus ad docendū
 alios. Potest ergo cōcludi q: ea que applicant cor-
 poris. p̄it exerceri etiā post mortē. scus in his q̄ ap-
 plicant aie. Adde etiā q: nō. in. c. qui p̄sbyterū. de
 pe. 2. re. q: rōne ecclesiastici delicti. ecclesia pōt quez
 p̄uare militia temporalis. Idē dicit Panor. de do-
 ctoratu.

¶ An aut nobilis p̄ ingressum religionis pdat no-
 bilitatē: videt q: sic. quia p̄dit ius comitatus 2. du-
 catns. glo. est singularis. xxvij. q. ij. c. scripsit. 2. xx.
 q. ij. c. p̄sents. quas glo. approbat Spec. in tit. de
 sta. mo. Et hoc cum esset rome de facto inter. d. de
 rota in p̄ona vnus nobilis. qui in impetratione
 beneficij dixit se nobilem. cum esset monachus. fit
 it sibi obiectum de surreptōne rescripti. Alij dñi al
 legabant duas glo. expresse volentes monachum
 nobilitatez p̄dere. p̄nam in. c. j. de pur. ca. scdm
 in. c. ea que. de sta. m. Et tñ ipsis nō ob. dñi de ro-
 ta contrarium terminauerūt. 2. p̄cipua rōne. quia
 nobilitas est quoddā ius sanguinis. qd est incom-
 mutabile: vt. l. ius agnationis. ff. de pactis. P̄cte-
 rea iustas etiā est ius sanguinis. 2. ideo nō p̄dit: vt
 l. deo nobis. L. de epi. 2. de. Item dato q: p̄deretur
 tñ papa nō fuit deceptus ab impetratore. sed potius
 in iure. q: illud stabat in iure. 2. ita facit decisum
 et bñ fm Lu. ro. in suis singularibz.

Dolus quid sit aut lata

Dolus leuis et leuissima: Rñ. s. comodatū
 Casus fortuitus. vide s. Casus fortuitus
¶ Dolus in aliquo p̄tractu interuenit dupliciter.
 nam qñq; dat causam p̄tractui. vtputa. dolo te in-
 duxi vt venderes. quod als nō eras venditurus.
 et tunc fm glo. in. c. cuz dilecti. de emp. 2. fm Bar.
 in. l. eleganter. ff. de dolo. non tenet contractus. p
 hanc rōnem inter cetera. q: dolus dans causam cō-
 tractui manumissionis. reddit illum cōtractū nul-
 lum ipso iure: vt in. d. l. eleganter. Si ergo contra-
 ctum ita fauorabilem annullat multo fortius alios
 k ij

Domicilium

qui non sunt ita favorabiles. hoc intellige in contractibus bone fidei. Secus in contractibus stricti iuris. Nam contractus bone fidei iudicatur secundum magnam equitatem. et multa veniunt. de quibus expressè non sunt acti: ut in. c. cum venerabilis. de excep. et ibi habes glo. qui sunt contractus bone fidei vel actiones bone fidei sunt. ut ex empto: ex vendito: ex locato: ex conducto: depositi: comodati: pignoratitia: et ex permutatione. Sunt tamen alie actiones bone fidei: quibus sub silentio pertransit gratia breuitatis. Actiones autem stricti iuris sunt: ut actio ex mutuo: ex arbitrio. et ex stipulatione. Nota tamen quod prime actiones dicuntur bone fidei. non quia tamen in eis debeat seruari bona fides. quod etiam in actionibus stricti iuris. et in quolibet contractu. bona fides debet seruari. Sed quia in ipsis bona fides exuberans est seruanda. et iudex plenam habet potestatem ad omnia exequenda. que suadet equitas vel fides bona. Actiones vero alie dicuntur stricti iuris. quia non venit in eis: nisi quod stricte etigit natura actionis: vel quod principaliter est in obligatioe. Quibus dolus incidit in contractu. ut quod eras venditurus. sed per dolum te induxi. ut minor pretio venderes. et tunc tenet quidem status. sed satisfaciendus est de dolo. ut ff. de ac. em. et ven. l. Julianus. Excipe tamen predictis casum. secundum Panorum in. d. c. cum dilecti. quibus dolus interuenit in spiritualibus. nam talis dolus non annullat actum: neque potest excipi quibus quis fuit inductus ad bonum. quod non potest proprie dici dolus. Exemplum. dolo te induxi ad intrandum religionem. tenet ingressus. de hoc vide supra. Diuotionum. et. j. Religio. secundo. Idem dicendum secundum glo. notabilem. ff. de ri. nup. l. a diuo que vult hanc regulam etiam valere in matrimonio: ut dolo induxi te ad contrahendum matrimonium. et hoc fauore spiritualium. Nota secundum Panorum. vbi dicitur. quod licet contractus ratione doli sit nullus. tamen deceptus potest si uult stare illi contractui. ne dolus propter dolo. nam nullitas causatur in fauorem dolum passi. et non decipientis. quia iura subueniunt deceptis et non decipientibus: ut in. c. cum vniuersorum. de re. pmu. nisi contractus sit a iure prohibitus: ut in. d. l. a diuo. vbi glo. notabilis. Nota etiam secundum glo. in. d. c. cum dilecti. quod in contractibus bone fidei: si dolus dat causam contractui. non per contrahentes. sed per intermediam personam tenet contractus. sed datur actio de dolo contra mediatorem. l. eleganter. pall. Nota etiam quod emptor bone fidei: non tenet de dolo mediatoris. sed potius ipse mediator. d. l. eleganter. et. ff. de psona. l. ij. et. ij. nisi in subsidium. quibus. l. mediator deficeret: vel non possit. l. si. ff. de eo pro quem factum est. vbi dicitur quod quibus dolosus non est soluendo. non est equum quod quis lucretur ex dolo alieno. cum damno alterius.

¶ An autem talis mediator possit esse testis in contractu per eum celebrato: Respondit Panorum in. c. ex lris de transac. dicit quod mediator alicuius contractus potest describi. ut testis in instrumento illius contractus. sed non possit testificari viva voce: ut notatur in. c. j. de testi. l. ij. Ratio diuersitatis est. quod in instrumto describitur de consensu vtriusque partis. qua ratione potest esse testis. Item tollit suspitio. propter fidem instrumti.

Domicilium. De hoc dictum est supra. Confessio. iij. Nota tamen singulare dictum Panorum in. c. nullus de paro. quod in iuribus dyocesanis spectamus domicilium: et non habitationem. unde quo ad sacramenta necessaria episcopi studij erit iudex competens. sed non quo ad voluntaria. Et quo infero quod scholaris. non potest promoueri ad ordines in loco studij sine licentia sui episcopi nam licet in loco studij habeat habitationem. non tamen domicilium: ut in. l. ij. l. de incol. l. r. Etiam infero episcopi studij. non posse commutare vota scholaris extranei. quod est contra multos confessores ignorantans.

Dominus temporalis. Quis dicatur legitimus: Respondetur. quod diuini iustre legitime acquiruntur: aut per legitimam successionem: aut per consensum seu electionem populi habentis facultatem eligendi sibi diuini. aut per institutionem principis. seu superioris habentis iurisdictionem in tali loco. aut per legitimam prescriptionem bona fide factam. vel alio iusto titulo. ut per emptionem permutationem. aut donationem. et huiusmodi aut iusto bello pugnando contra infideles. vel pro aliquo rebellis: auctoritate superioris vel principis. Qui vero alia via intrat fur est et latro. et tenetur resignare si potest sine notabili periculo animarum. corporum. aut rerum. tenet etiam ad restitutionem omnium reddituum quos habuit ab illis locis sic usurpatis. et ut homicida est iudicandus quantum ad eos quos fecit per se. vel per officiales suos occidi vel mutilari. licet illi digni fuerint. propter maleficia perpetrata. xxij. q. v. si non licet nec potest absolui. nisi disponat se ad satisfaciendum et dimittendum. si titulum iustitiam habere non potest. ar. de pe. dis. v. fallas. Intellige quibus hoc est darum quod habet iniustum titulum vel nullum. Secus in dubio vel cum dimittere non possit sine periculo animarum: corporum: aut rerum: puta. quod populus poneret se in seditionem. et huiusmodi. Sic non tenet resignare nisi voluntate solum. quibus sciret. per certo. vel quando talia non imminerent. c. si res xij. q. vj.

¶ An autem in aliquibus casibus possit dominus a subditis exigere ultra consuetum vel eorum statutum: Respondetur. secundum Ray. et Host. potest. Et primo quidem per defensionem terre sue. Ad hoc enim tenent omnes. non solum de rebus. sed etiam corporaliter laborare. ut sic ipsos saluent. xxij. q. iii. fortitudo. Item si dominus uult ire in exercitum indictum ab ecclesia vel principe per hereticos vel paganos. nec sufficit ad expensas. potest a subditis petere moderatum subsidium. Item si in bello ex parte sua iusto fuit captus ab hostibus. nec potest se redimere absque graui damno. Item si uult ire ad principem. per obtinendo privilegio protectionis specialis. per se et subditos. et non potest comedere expensas: quo ad hoc necessarias facere. Et si aliqua alia causa similis emergat: puta. quibus maritat filium. nam acquirit sibi affines et amicos. Aut quando facit filium militem. Aut accipit quod erat feudum suum. vel nouum acquirit. quia cum talia uideantur

respicere comodum subditouum. non credo q̄ dā-
nandi sine qui talia recipiunt. Vel ad refectionem
pontium et viarum. vel q̄ sine culpa depauperat-
us est: v̄ obligatus. dum tamen semp̄ moderate;
z non ad grauamen erigat. x. q. ij. vmo. z extra de
censi. cum apostolus. Quando v̄o dñs sine iusta
causa erro: quer a subditis. tenetur ad restitutionē
fm̄ Ray. vnde si velit ludere v̄l vltra vires ad va-
nitatem expēdere. vel si in bello. quod ex parte sua
iniustum erat. cogatur se redimere. tunc si quid p̄-
eum. vel eius officiales a subditis exactus est. z ad
dños ipsos puenit. tenent restituere illis a quibus
exactum est. si sciunt. als in pijs causis vel vilita-
tem cōem. Si autē ad eos nō puenit. nihilominus
debet officiales suos ad restitutionem cōpellere.
et eos punire.

¶ Primum dominus teneatur ex facto familie sue.
Rūdit Panoz. in. c. licet. de restit. spol. de mente
Bart. in. l. ne quid. ff. de in cen. ru. nau. dicit dñm
non teneri ex facto familie. nisi quando familia delin-
quit in illo officio: seu ministerio in quo est p̄pō-
situs dñs. et ipse in illo ministerio vtitur opera fa-
milie. Est enī tunc: quid imputet domino. si nō ele-
git honestaz familiam: vt in. l. j. §. familie. ff. de pu-
bli. vbi p̄pōsitus ad vectigal tenet ex facto fami-
lie sue. quam sibi adiunxit in illo ministerio. Idem
est videre in nauta. qui tenetur ex maleficio per fa-
miliam suaz facto. vt in titulo. ff. furti aduer. nau.
tenet. tamen dominus civiliter. z nō criminaliter:
vt in. d. l. ne quid. Et ideo si aliquis esset p̄pōsitus
ad custodia alicuius territorij. tenet ex robata fa-
cta inde p̄ suaz familiam. siue familia sit libera. siue
seruilis. d. §. familie. Et quo infertur potestates si-
ue rectorem. teneri ex facto suorum officialium. l. si
post. l. de assē. Et fm̄ Bar. ibi. liberant p̄dicti ex-
hibēdo malefactores. Et hoc cum quis exercebat
officium publicum. Secus si priuatum: vt q̄ rege-
bat hospitale. tunc nō sufficit exhibere malefacto-
rem. sed est in optione damni passi. an agat cōtra
familios. an cōtra dñm seu hospitem: vt in. l. vna.
ff. furti aduer. nau.

¶ Secundo queritur. an dominus agri seu terri-
torij teneatur p̄ maleficio facto sup̄ suo dominio?
Rū: Panoz. vbi s̄. dicit. q̄ communiter tenet. q̄
lic. si dominus fuit sciens. z potuit prohibere. z nō
prohibuit. nō enī debet pati vt maleficio cōmit-
tatur super suo. l. j. l. de fal. mo. Secus autēz si p̄-
hibere non potuit. l. j. §. is autem. ff. si fa. fur. fe. Et
idem dic de villa: seu castro: vt teneatur. si potuit p̄-
hibere. et non prohibuit. licet in hoc vltimo aliter
sentiat glo. in autētico. vt nulli. §. qm̄. coll. ix. Sed
p̄mū cōiter tenet: vt notat Bart. in. d. l. ne quid.
Idem. d. An. et Joh. de lig. ciuilit̄ tū. et non cri-
minaliter.

¶ Tercio quero. nunquid extraneus sciens male-
ficium z non prohibens: teneatur ex sola scientia:
vel ex quo non reuelauit maleficio cōmittenduz
presupposito q̄ in solo suo maleficio non cōmit-
tatur. Glosa in. l. culpa. ff. de reg. iu. dicit fm̄ leges
q̄ non: si non fuit in aliquo particeps delicti. Se-
cus de iure canonico. Idem tenet glo. in. l. vtrum

ff. ad. l. pom. de pari. Bar. in. d. l. vtrum. dicit glo.
pcedere regulariter. fallit tamen fm̄ eundē Bar-
to. in. d. l. vtrum. et in. l. occosum. ff. ad fill. vbi pri-
mo facit regulam q̄ sola scientia de maleficio com-
mittendo. non facit quem teneri. Excep: nisi male-
ficium debeat cōmitti in dñm: vt in. d. l. occosum
vel in patrē: vt. l. ij. ff. ad. l. pom. de pari. vel in prin-
cipem. seu in rempublicā cui quis subest: vt. l. quis
quis. l. ad. l. Jul. ma. Si v̄o debet cōmitti in ali-
um. non punit quis ex sola scientia. nisi fuerit par-
ticeps. vt dictum est. Panoz. etiam dicit idem esse
in clerico non reuelante delictum contra episcopū
vel sacerdotem parochialem. cum isti sint parētes
spirituales istius. z habendi in maiorē reuerentia:
q̄ cardinales: vt in. c. pictatum. xxx. q. ij. Et p̄di-
cta vera fm̄ Panoz. secuto maleficio. Si autē non
est secutum. tunc secus. nisi in crimine lese maiesta-
tis. vt. in. d. l. quisquis.

¶ Quarto pone statuto cauet q̄ si quis fuerit de-
robatus in villa. q̄ teneatur illa villa ad extimatio-
nem. viator nunc conqueritur de expoliatione. et
petit vt villa cogatur ad emendam. nunquid debe-
at stari iuramento istius viatoris: Rū: Panoz. in.
in. c. super eo. de his que vi me. dicit q̄ violentia vbi
habetur q̄ probata violentia per testes. res amisse
p̄bantur per iuramentum. z super valore rerum
amissarum. taxatione iudicis p̄missa. Et sequito
petentis iuramento fit condemnatio. Super delicto
autem vel violentia non stabit iuramento con-
querentis. quia delicta debent dilucide probari vt
in. l. sciant cuncti. l. de proba. vel saltem probabif
per indicia violenta. vt quia visus est ire eques cū
valisio. z redijt pedester. vel h̄mō.

¶ Sed dubium est. nunquid super quantitatē
rerum amissarum: debeat stari eius iuramento:
cum hic concurrat difficultas probandi. quia forte
solus erat quando fuit derobatus. et nemo vidit
quid portaret in valisio. vel marsupio. Item hic cō-
currit odium spoliatoris. Sed contrarium cōmū-
niter tenet. quia licet hic concurrat maleficio. ta-
men villa que conuenitur non committit malefici-
um. sed tenetur de maleficio alterius vigore statu-
ti. z ideo non debet stari iuramento illius. cum nō
agatur contra delinquentem. Secus si agaretur cō-
tra illum qui derobauit. Ita cōmuniter cōcludit
legisse. in. l. si quando. l. vnde vi. Nec Panoz. in
d. c. super eo. Idem tenet Bart. in. l. j. ff. quādo ex
facto tu. et ibi facit regulam generalem. q̄ vbi ali-
quis conuenitur ex dolo alterius. non admittitur
probatio per iuramentum in litem. Et facit hoc q̄
si statuto cauetur. q̄ pater teneatur soluere p̄ filio
delinquēte. z filius fuerit condemnatus p̄ delicto
ob contumaciam. q̄ hec probatio nō sufficiat con-
tra patrem: nisi contra eum vere probetur crimen
Idem tenet Dy. Adde predictis qued singulari-
ter dicit Inno. in dicto. c. super eo. q̄ cum ille text.
loquatur de vi. habet locum in qualibet vi. siue sit
compulsua. siue ablatua. siue expulsua. Idem in-
turbatua z inquietatua. nam in omnibus his po-
test vis verificari. Et ex hoc infertur. q̄ si propter

Donatio. j.

gentes armatas venientes versus me: pbabiliter fugi. q̄ de omnibus damnis mihi illatis debet stare iuramento meo. Idem dic si dñs alicuius loci iniuste bannierit aliquē subditum. nam si bona sua sunt postmodum occupata: debz stare suo iuramento sup rebus amissis. Idem concludit in furto: qd̄ in vi. cum eadem sit ratio. vt conueniat fur de suo delicto r̄ sit difficile pbare res amissas. Idem dicit Inno. si cōuentus redargueret de dolo: vt in odium dolo: r̄ p̄pter difficultatem pbandi. stetur iuramento partis. Et hoc inferit q̄ si ego deposui penes se sacrum sigillatum: r̄ tu mihi restitui sine sigillo. q̄ si conueroz de pditione aliquarum reruz debet stare iuramento meo. quia in actione depositi venit dolus: vt in. c. j. de depo. vnde dolose fuisse veritatis tollendo sigillum. Idem tenet Bart. in. l. in actionibus. ff. de in litem iur. Sed vt dixi: prius debet pbare furtum. seu maleficium. Quō aut pbabitur: Panor. vbi s̄. dicit q̄ p̄pter difficultatē pbandi admittunt testes qui als non admittentur. vnde p̄ socios r̄ familiares pbabo q̄ fur intrauit domum. Item ostium videt fractum: vel quid simile. nam cum de nocte regulariter: vel in die nō sint nisi locij in domo: vel domestici. oportet necessario: q̄ illi admittantur in testes. Dic etiam q̄ vbi opus est pbare res amissas. pōt fieri pbatio p̄ domesticos r̄ familiares qui viderunt illas res p̄cedenti die. r̄ de nocte senserunt furem et surgentes nō reppererūt illas res. vt notabiliter dicit Bart. in. d. l. si qñ.

¶ Quid si subditi habent vsuarium in aliquo nemo re. r̄ dñs auferit eis. nunquid tenet ad restitutionē aut aliquis abstulit eis aliquid. nunquid sufficit si satisfiat dño illozū? Rñ. fm. v. d. tales subditi si ita sunt serui. q̄ nihil habent. p̄prium. sed peculium. si quod habent: est in potestate dñi: vt reuocet qñ voluerit. r̄ ipsum vsuarium habent. p̄ peculio: dñs potest renocare. Item etiam de damnis eis illatis ab alio sufficit satisfieri dño. Si aut tales subditi sunt. q̄ nihilominus habent res suas. p̄uas. tunc nec dñs potest eis auferre vsuarium. nec de damnis eis illatis potest dño satisfieri. r̄ si essent tales subditi q̄ eoz dñs posset de cōsuetudine quantum r̄ quō vellet de bonis eozum capere. quia in talibus restringēda est huiusmodi abusio r̄ extorsio: potiusq̄ relaxanda fm eundē. v. d.

Donatio. Primo inter viuos. qd̄ sit: Rñ. fm. No. est rei licite nullo iure cogente: mera liberalitate facta collatio.

¶ Quis potest donare? Rñ. fm. No. donare potest paterfa. r̄ dñs rei. Non ergo seruus. nō filiusfa. ff. eo. l. filiusfa. Item: nō minor. xxv. annis: nisi maior factus ratum habuerit: vt. l. si ma. fac. rat. ba. l. si. multo min⁹ pupillus qui alienare nihil potest sine tutoris auctoritate. ff. de acqui. re. do. l. pupillus. De filio tñ fami. dic q̄ si habet peculium castrense: vel quasi. donare pōt. vel si habet liberā administrationem peculij. p̄fecticij. r̄ hoc ipm sit specialiter ei p̄cessum: vel si est filius comitis: vel mar-

chionis: vel senatoris. aliter nō. quantumq̄ magnus r̄ discretus. d. l. filiusfa. Item nec mōachus: nec conuersus. l. iij. di. abbat.

¶ An antez furiosus: vel pdigus possit donare? Rñ. de furioso nō est dubium fm glo. in. l. j. ff. de cu. fu. q̄ donare nō potest. q̄ statim adueniente furore. ipso iure est sibi interdicta administratio: durante furore. quo tpe ad curatorem p̄inet administratio. Si tñ iste furiosus haberet lucida interval la. tunc administrare posset. r̄ hoc patet p̄ Bar. in. l. cum alijs. l. de cu. fu. vbi summamdo illā. l. sic dicit. Curator furiosi cessat in administratione tempore dilucidi intervalli. r̄ eam reassumit reuertēte furore.

¶ Quid aut de pdigo? Bart. in. l. tres tutores. ff. de admi. tu. r̄ in. l. is cui bonis: de ver. ob. sequēdo glo. ibi. r̄ glo. in. l. j. ff. de cur. fu. p̄cludit. q̄ q̄ sit manifeste pdigus. tum valet gesta p̄ eū: nisi interdicitur sibi administratio. immo notabilis dicit credis: q̄ si iudex p̄nunciet. r̄ pdigum: nec debet tibi curatorem: nec interdicitur administrationē q̄ sufficit. non credo q̄ illa pronuntiatio sufficiat. vt in. l. Julian. ff. de cur. fur. Et ratio: quia aliud est prodigalitas: et aliud interdictio seu curatoris datio. que habetur p̄ interdictione: vt. d. l. Julianus.

¶ Pone q̄ iudex faciat p̄conizari p̄ ciuitatem. q̄ nullus contrahat eū tali: an illud sufficiat ne quis contrahat cum eo? Guido de su. dicit q̄ nō. quia debet fieri cum cause cognitione. Bart. dat aliam sol. quia lex dicit q̄ debet fieri. pdigo interdicio. P̄conium aut nihil releuat: cum ipsi. pdigo debeat interdici: vt. d. l. Julianus. Puto tñ q̄ dādo curatores videat interdici: vt. l. si curatorem. l. de in integr. re. mi. Querit glo. in. d. l. is cui. Pone q̄ est datus curator alicui tanq̄ pdigo: qui nō est pdigus. an valeat. Glo. v. d. dicere q̄ nō. S̄z Bar. ibi distiguit. q̄ aut q̄ns de tutore vel curatore dato pupillo: vel adulto: cum nō sit. Et dico q̄ non valet datio: vt tenet glo. in. l. ij. l. qñ ipsi. nō est ne. Quisq̄ datur curator: ei qui non est pdigus: vt pdigo. r̄ valet datio. si non est expressus error in sententia. Ratio q̄ me monet: est. Esse pupillū: vel adultum declarat natura. sed esse pdigū spectat ad iudicē. Et ideo videt ius facere illud quod iudex dixit. r̄ istam distinctionē tangit glo. in. l. j. l. de cu. fu. r̄ tene menti. Nec Bar. Idem dicunt quidaz si pater dat in testō curatorem alicui tanq̄ pdigo: vel furioso: vel dari dicit. r̄ eius assertioni stat. r̄ datur curator. etiam si nō sit furiosus: vel pdigus: vt. ff. eo. l. pe.

¶ Pone iste prodigus ad sanos mores reuertitur et non est pdigus. an desinat habere curatorem: vel sit necesse officium iudicis? Jaco. de are. dicit. aut est manifestū. r̄ tñ ipso iure desinit esse sub curatore. Aut nō est manifestū. r̄ remanet officio iudicis: vt. d. l. j. ff. de cu. fu. Et hoc placet Bar. in. d. l. is cui.

¶ Item nec pōt donare is cui alienatio p̄ lege interdicta est: vt q̄ cōmiserit crimē lese maiestatis. l. ad. l. iul. ma. l. vlti. Item nec hereticus. l. de here.

ticis. l. manicheos. Item nec cōdemnatus de pu- blico crimine. licet ante sniam donare possit. ff. eo. l. post cōtractum.

¶ Qui pōt donari? Rñ. cuilibet. nisi p. l. p. bibeat sine sit pñs: siue absens: notus: vel ignotus. Item patris. 2. filio. extraneo tñ. L. e. l. sine. nam filio- fa. suo. q̄dū est in p̄tate patris: nō valet donatio. sed cōualecit p̄ emancipationē. nisi fuerit reuocata vt. d. l. siue. Item valet donatio amico. 2. amice eti- am meretrici.

¶ Quid autē de milite: an possit donare meretrici? Rñ. Bar. in l. miles ita. §. mulier. ff. de mili. te. di- cit p̄ illum. §. q̄ miles non pōt relinquere mulieri. de qua est turpis suspitio. 2. idē habet in l. mulierē ff. de his qui. vt in di.

¶ Sed quid in cōcubina? Vtrum miles possit si- bi relinquere? Sūl. dicit q̄ nō. vt notat in l. affe- ctionis. ff. de dona.

¶ Quid in pauato qui donat vel legat alicui mu- lieri cōcubine vel alij in qua est suspitio? Glo. in. d. §. mulier. dicit q̄ valet: vt. l. donatōnes in cōcubi- nam. ff. de doñ. Sed in legato est exp̄ssum in l. qui concubinā. de le. iij. 2. l. Item legato. e. ti.

¶ Sed quid in derico qui tenet cōcubinā. 2. legatū relinquit? Rñ. malumbra dicit q̄ nō pōt. vt in. d. §. mulier. nam sicut miles secularis militie nō pōt Ita nec miles celestis militie. Et p̄ hoc glo. in l. mi- les. ff. de re iudi. Idem Bar.

¶ Quid in ea quā quis reninet. tanq̄ vxorē quam in vxorē hie nō pōt. rōne cōsanguinitatis. vel alia rōne. An p̄t quis relinquere legatū? Bar. in. d. §. mulier. dicit q̄ veritas est ista. q̄ aut mulier iugat m̄imonū nō cōsistere. h̄ credit illud valere. tūc va- let: vt. ff. de le. j. l. si. Aut mulier sciebat m̄imonū nō p̄sistere. 2. tūc in eius p̄sona legatū nō p̄t p̄siste- re: vt. l. vxor maritus. ff. de vusu. le. Aut dubitat̄ vtrū scierit vel ne. 2. in dubio p̄sumit̄ ignorantia. vt in. d. l. si.

¶ Donatō facta filio emancipato. siue alicui de libe- ris nō ex̄stibit in p̄tate donator. siue etiā extraneo reuocat̄. p̄pter. v. causas ingratitudinis. Prima si donatori atrocis iniurias donator intulit: vt q̄ dixit ei in platea v̄ loco sili. q̄ erat fur: v̄ aliud sile Et glo. i. l. si. L. de re. do. sup. v̄. atrocis. dicit q̄ cō- siderant̄ ex tribus. l. ex q̄litate iniurie. ex loco: 2. ex p̄- sone. In si. de iniur. §. atroc. Secda si man? impi- as in eū inecerit. Tercia si graue dānū rerū suarū intulit. Et fm̄ Jo. an. hoc arbitrio iudicis relin q̄t Qd. si graue dānū dicat̄. nā p̄t esse graue dānū nō solum in tota substātia: vel maiori p̄te. verū etiāz circa maiore p̄te. Quarta si vite piculū ei inferre at- tentauerit. v̄q̄ eū toxicare voluit. etiā si non sit se- cutus effectus. Quarta si p̄ditionē apposita nō im- pleuit. De his causis: h̄ in. d. l. vlti. Prima v̄o qua- tuor tāgunt̄: extra eo. c. vlt. vbi Panor. addit sextū casum. Si donatarius neglexerit alere donatores inopē: vt h̄ p̄ glo. in. d. l. si. l. glo. in. l. In p̄denati- one. ff. de re. iur. teneat p̄trariū. Sed Lx. in. d. l. si. dicit q̄ aut donatio p̄sistit in magna quantitate: 2. habet locū glo. in. d. l. si. Secus si in pua re. Et Pa- nor. dicit q̄ hec distinctio est satis equa. nā ille qui

donat magna. pōt equipari patri. sed filius teneē alere patrē in opem. l. si quis. ff. de li. agno. ergo mā- gnā ingratitudinē p̄mittit nō subueniēdo ei in ne- cessitate sua. Et nota bñ hoc. q̄ sepe accidit in istis mulieribz. maxime senibz. q̄ donant fere oīa bona sua. 2. demū inegligunt̄ alimētari a donatario. nāz poterit reuocari donatō. Mater v̄o q̄ donauit si- lio. 2. postea trāsiuit ad scda vota. donatōnē reuo- care nō pōt. nisi ex tribz causis. l. si vite tuus in si dieē vel in eam manns inferat. vel iacturā totius ieiuis substātie moliat̄. L. de re. do. aut. ff. q̄z. Et autē hoc ius renocādi p̄sonale ab vtraq̄ p̄te. vñ nō trāf- it ad heredes donatoris. qui tacuit sup hoc in vita sua. q̄ tacēdo renūciasse videt̄. nec ad heredes do- natarij. d. l. vlt. Merita em̄. 2. demerita sunt p̄sona- lia. Hoc intellige si p̄dicti scuerūt cām ingratitu- dinis.

¶ Quid autē si donato: ignorauit in vita ipsius do- natarij. An possit agere cōtra heredē ipsius dona- tarij? Rñ. Panor. in. c. fi. e. ti. post Jo. an. dicit. q̄ sic: si ignorauit ingratitudinē cōmissam in vita do- natarij. vel si sciuit. 2. nō habuit t̄ps cōpetens ad agendū. arg. in. c. cum in veteri. de elec. 2. ibi p̄ text. qui ponderat: qm̄ donator tacuit. h̄ nō d̄ tacuisse: si ignorauit: vel nō habuit t̄ps cōpetēs ad agendū Et p̄ hanc rōnem videt̄ idē dicendū in herede do- natoris: vt possit agere cōtra donatariū. Sicut in- sili dicit glo. in l. fideicommissum. L. de fideicō. q̄ si legatarius iniuriā intulit testator. si testator: igno- rauit in vita ex hoc poterit agere heres. 2. facit qd̄ notat glo. in l. sororē. L. de his qui. vt in di. Et ex illis glo. videt̄ inferendū. q̄ si donatarius carnalr̄ cognouit vxorē donatoris in vita sua ipso ignora- te in vita. q̄ heres su? poterit agere ad reuocandū donatōnē. q̄ nō d̄ tacuisse: ex quo ignorauit. De hoc vide s̄. adulteriū. 2. j. v̄ usufructus.

¶ Vtrū collato: bñficij possit renocare collationē ob ingratitudinē cōmissam in ipsius p̄sonā? Joh. an. 2. cōiter doc. tenēt. q̄ nō. q̄ collatio bñficij non est p̄rie donatio. nā tenet collato: ex necessitate of- ficij cōferre. Donatio autē fit ex mera liberalitate. 2. sic iura loquētia de donatōne nō habent locum in collatōne bñficio: um. Etā collige q̄ reuocatio do- natōis ob ingratitudinē habet locū dūtaxat in do- natione. p̄rie sumpta. 2. iō posset nō immerito attē- ptari. q̄ donatio facta. p̄pter merita p̄cedentia. nō reuocat̄ ob ingratitudinē. q̄ illa nō est mera dona- tio. sed quedā remuneratio.

¶ Querit̄ de notabili. q. Quidam baro edificauit monasteriū. 2. religiosi dicti mōasterij cōmiserunt ingratitudinē p̄ hūc baronē. in casibz exp̄ssis in. d. c. fi. num qd̄ reuocabit̄ illa donatō: Spe. ponit hāc q. eo. ti. 2. refert duas opiniones. Prima dicit q̄ sic et q̄ ob hoc monasteriū destruet̄. sicut in sili vide- mus: q̄ ciuitas q̄q̄ submitit̄ aratro ap̄ delictū ciuiū. Juxta nota. p̄ Bart. in. l. aut facta. ff. de pe- nis. Itē p̄nuat̄ ciuitas dignitate ep̄atus p̄pter de- lictum ciuiū: vt in. c. ita nos. xxv. q. ij. Alia opinio est. q̄ monasterium non destruat̄. sed expellentur persone. 2. alie substituentur. 2. hec opinio videtur equior. vt sic potius puniantur persone q̄ ecclesia

Donatio. j.

et cum hac opinione transit ibi Spec. Idem Pa-
nor. Glo. etiam addit alium casum in d. c. si. scz ex
presumpta voluntate testatoris. cessante omni ingra-
titudine. vt ppter supuenientem natiuitatem filio-
rum. et de hoc vide Panor. in d. c. si. post Barto.
in l. ticia. §. Imperator. ff. de leg. ij. vbi dicit. q. qñq;
querimus de reuocatione fienda ex presump-
ta voluntate donatoris. qñq; per remedium que-
rele inofficiosa. respectu filiorum existentium tempore do-
nationis. vt quia effudit patrimonium. donando
nihil. vel parum relinquendo liberis. Primo casu
aut donatio est facta in personam liberis. vel extra
nei. et reuocatur in totum. ipso iure. quasi donator
hoc tacite intellexerit: vt in l. si vnq;. cum glo. sua.
l. de re. do. Aut donatio fuit facta in personam vni-
us ex liberis. et tunc non reuocatur in totum pro-
pter natiuitatem filiorum. sed vsq; ad debitum bo-
norum subsidium. id est vsq; ad legitimam. que de-
betur iure nature. Et ita intelligatur. l. si totas. l.
de inoffi. do. Et ex hoc infert Panor. q. donatio fa-
cta monasterio. nō reuocatur in totum. de stricto iu-
re. ppter natiuitatem filiorum. quia monasterium hī
loco filij. Item quia donatio est facta in fauore ami-
ce. que nō debet esse minus fauorabilis q̄ filius:
vt in autentica. si qua mulier. l. de sacro san. eccl.
Et hoc etiam sentit glo. in d. c. si. dum dicit. q. do-
natio ibi fuit reuocata in totum. iure poli. i. celi. scz
ex quadaz equitate naturali. nō iure fori. Secūdo ca-
su dicendum q. aut donatio fuit facta vni ex libe-
ris. et non reuocatur per alios liberos. nisi vsq; ad de-
bitum bonorum subsidium. etiam si donatio fuit in
officiosa. re et consilio. Aut donatio fuit facta alteri
et tunc si liberis fuit aliquid relictum. non reuocatur
nisi vsq; ad debitum iuris nature. Si vō nihil reli-
quit et donatio est inofficiosa. re et consilio. reuocatur
in totū. Si aut fuit inofficiosa. re tm̄. et nō consilio.
tunc nō reuocatur nisi vsq; ad debitum iuris nature.
Intellige qd̄ dixi de donatione facta filio. qñ tenet
vt q. emancipato: vel filiosa. ppter merita.

+ Additio No. 5140.
*Summa. h. de test. §. 1.
 quallit firmat. q.
 testamta iofficiosa
 l. donatio iofficiosa di-
 nit. qñ sit frā cōtra
 offiā p̄tate. Offiā
 q̄ sit p̄tā et filia di-
 p̄tate ff. de obsequijs
 l. p̄. Imp̄ p̄tate at
 et liberta di. obsequijs
 C. de iur. p̄. officio
 Imp̄ di. et hōm̄ z li-
 gio Imp̄ hōm̄ z hōm̄
 stat. nou. gnala. ut
 dicit. ut qd̄ qd̄ ex
 nā. ff. de ser. expor.
 si quis ea leg. ff. de
 h. glo. l. h. si liquat
 C. de offi. de q. 21.
 et consilio intelligit
 et vna et faudo.
 Nec faudo sufficit
 in vntus et faudo
 di. qñ p̄tate qd̄
 hōm̄ dat filia. ut xij. q. ij. si q̄ irasat. ut qñ faudo tale donator et faudo ditor et l. 49.*

Quero an ipsa donatio reuocetur ipso iure: vel querela. p̄posita: Rñ. Bar. in d. §. Impator. dicit. q. reuocatio q̄ fit ex presumpta voluntate donantis p. d. l. si vnq;. sit ipso iure: adeo q. res pōt vendicari. et possessio cōdicari. Sed reuocatio. q̄ fit p̄ titulum de inofficiosa donationibus nō fit. nisi p̄posita que-
rela: vt in l. j. l. de inoffi. dona.
Quid si pater donauit inofficiose: et iurauit non venire cōtra. An filius possit agere querela: Rñ. Bart. vbi s. q. qñ cōtractus infirmat rōne alterius. nunq. iuramento contrahentium confirmat. qz esset in alterius dispensium: vt extra de pac. c. quis et de iureiur. c. licet. li. vij. Sed hic donatio inofficiosa infirmat fauore filiorum. ergo etc.
Quero vtrum dicte legi. si vnq; possit renunciari. vtputa. dono bona mea. et volo q. ppter supuenientes liberos nō possit reuocari: Rñ. Bar. vbi s. q. q̄tum ad illam reuocationē fiendam p̄ tit. de inoffi. do. nō pōt renunciari. qz sit donatio in fraudem filiorum. Et tunc vō ad reuocationē que fit p. d. l. si vnq;. secus. nam reuocatio que fit per. d. l. si vnq;. sit ex presumpta voluntate donantis ppter

liberos. et c. vlti. xviij. q. iij. dicit. de quodam qui fili-
 lium non habebat. nec habere sperabat. vnde si ex-
 p̄sse voluit q. in casu existentium filiorum nō posset re-
 uocari. ille leges nō habent locum.
**Quero quid si in dubio aliquis donauit simpli-
 citer. et habuit liberos. An ille qui donauit habe-
 bit necesse pbare q. non cogitabat se habere filios.
 An alius cui donauit habeat necesse pbare q. vo-
 luit istam donationem valere etiam existens libe-
 ris: Bart. in d. §. Impator. dicit q. tres sunt ca-
 sus. Quandoq. quis cogitat expresse se habiturum
 filios. et non habet locum. d. l. si vnq;. Quandoq;
 se non habiturum filios expresse cogitat. et tunc ha-
 bet locum. d. lex. si vnq;. Quandoq; quis donat:
 nec cogitat de hoc vtrū sit habiturus filios vel nō.
 tunc si liberi supueniant habet locum. d. l. si vnq;.
 et. d. c. vltimum. qd̄ dicit. nec putabat se habere fi-
 lios. Sed ille qui nō cogitat. sic. vel nō. nō putat se
 habiturum filios. cum habuit animū in differentē
 nec ad aliquā partium cogitauit. p hoc. ff. de fur. l.
 falsus. §. si iactum.
**Quero. d. lex. si vnq;. loquit de eo qui donauit
 omnia bona. vel partem bonorum. Quid si dona-
 uit vnā rem. an habeat locū. d. lex: Bar. vbi s. di-
 cit q. sic. nam. d. l. si vnq;. loquitur in omnibus bo-
 nis. vel parte bonorum. sed pars bonorum idē est
 q. certa res. Et hoc quādo donatio facta est extra-
 neo. Secus si vni filio. vel loco pio. quia non reuo-
 catur. nisi excederet debitum bonorum subsidium
 Nec Barto. Quidam tm̄ quo ad primum credūt
 q. non reuocabit. qñ res nō esset magni p̄cij. qd̄ vi-
 detur equum.
**Quero: pone filij sunt nati. et sic donatio est re-
 uocata ipso iure. demum incōtinenti sunt mortui.
 An ista donatio reconfirmet: Bar. vbi s. dicit q.
 nō. q. sicut actio semel extincta non resuscitat. Ita
 donatio semel extincta: nō reualidat. vt. l. meui-
 us. §. duobus. de le. ij.
**Quero: mulier donauit simpliciter. et iurauit se
 non reuocaturam illam donationem. Nati sunt fi-
 lij postea. An iuramentum reuocationem fiendā
 impediatur p. d. l. si vnq;. Bar. vbi s. dicit. q. d. Re-
 cuperus de sancto geminato. et Franciscus de p. f.
 et ipse consuluerunt. q. per tale iuramentum non
 impedit reuocatio. nam illa reuocatio legis. si vn-
 q;. fit ex presumpta voluntate. que est. vt si de libe-
 ris cogitasset. non donasset. Sed ista eadem con-
 ditio inest iuramento. ergo non impedit reuoca-
 onem.
**Quid si in donatione pactum fieret q. donator
 donationem prertertu alicuius ingratitudinis nō
 reuocaret: Rñ dicit Asten. lib. iij. ti. xx. q. tale pactū
 nō tenet. q. equitati naturali cōtrariū esset. l. q. ali-
 quis impune ingratitudinis vicij cōmitteret. l.
 de inuti. stip. l. et eo. Silt si quis impugnat eū. a q̄
 habet bñficiū. p̄dit bñficiū: extra de postulado. c.
 vlt. Sic etiā p̄dit feudū. dis. xcvj. si impator. vel le-
 gatū. ff. de inoffi. te. papimianus. §. meminisse.
An autem donatio inter coniuges valeat: Rñ.
 q. aut donatō facta fuit quando matrimonij fuit
 contrahendum. puta inter sponsum et sponsam.**********

et faudo ditor et l. 49.

Aut qñ fuit extractum. Si primo mō. aut nuptie sequerantur. aut non. Si sic tenet donatio. etiam si alter inde fit pauperior: alter ditior. etiā si sponsa deducta fuerit in domū sponsi. que ppter eratē nō poterat esse vxor: qđ est verum fm Host. nisi sit p rima pubertati. ff. eo. inter eos. Si aut nuptie non seqbāt. aut hoc est ex pte donatoris aut nō. Si sic aut donauit sponsus sponse. aut ecōuerso. Si primo mō. aut osculum nō interuenit. et sic reuocatur donatio tota. licet etiā donatio illa fiat simplr. inest tñ conditio tacite. s. si matrimoniu sequat. Aut interuenit osculum. et tunc medietas reuocat. Si vō donauit sponsa sponso: reuocat tota. siue interuenit osculum. siue nō. L. de do. ppter nup. si a spōso. Si aut nō remanet a pte donatoris: quin mrimonium lequeret. tunc donator totum recipit p conditionē sine cā. vel totum retinet. si nondū dedit. L. de do. ppter nup. l. cum veterum. Si vō donatio fuit facta post matrimoniu contractum. aut dans fit paupior. recipiens tñ non fit ditior: puta. si emat inde vnguenta vxor: vel mulier cōsumpsit in conuiuio sicut: vel aliter inuuliat. tunc etiā talis donatio nō reuocat. qz vxor nō est effecta locupletior. ff. eo. l. si spōsus. §. pe. 2. §. si. 2. l. qđ aut. §. j. eo. ti. Idem fm Host. in sum. ti. eo. qz si alteruter locum dederit cā sepulcri. donatio tenet. qz licet donator fiat paupior: recipiens tñ tgaliter nō fit ditior. Idem fm Host. si vir donet vxori ad oblationem faciendā: vel ad alias pias causas. eadē rōne. Aut dans nō fit paupior. et recipiens fit ditior. et tunc etiam donatio tenet. et glo. in. c. si. extra eo. exemplificat: vt si maritus sit institutus heres: et repudiet hereditatē donatōis cā: vt deserat vxor sibi substituta. Non etiā paupior fit qui nō acquirit. sed qui de suo patrimonio pdit. Item si repudiat legatum vt remaneat penes vxorem onerata. p legato: pstant: vel si rogatus esset restituere hereditatem vxorine: detrahat quartam cā donatōis. tunc tenet donatō. d. l. si spōsus. §. si maritus. 2. §. si quis: vel si donauit vxori rem alienam bona fide. ff. eo. l. sed et si constante. Aut dans fit paupior: et recipiens ditior. Et tunc nō valet. extra eo. c. si. in tex. et in glo. ni si in aliquibz casibus. Primo si dans sit in eadē voluntate vsqz ad mortem. Et si donatio legitimum modū excedat: nō tñ fuerit insinuata vsqz ad legitimum modū valebit. L. eo. donatōes. Bar. tñ in. l. si vt allegatis. L. de inoffi. do. dicit qz aut sūt donaciones ab initio inualide. sed sunt eodem tpe cōfirmate: vt puta p mortem. Et tunc de omnibz fiet reuocatio p rata. Si vō donaciones ab initio valide fuerunt tunc reuocat solum vltima: qz fuit inofficiosa: vt l. si libertus. ff. de iure patro. Secdo si donatio in tps finiti matrimonij sit collata. sed an tēpus illud non efficiat res donata donatarij. sed differtur in tps. quo mulier a lege viri soluta est. ff. e. si cum vxori. §. vlti. vbi dicit. inter virum et vxorē: mortis cā donatōnes recepte sunt. Tercio si dans dedit pecuniam ad refectionem edium successarū ff. eo. qz si vir. Quarto fm Host. si donauit vxori annuum vel menstruum: ad sui sustentationē suozū qz vsqz ad vires dotis. id est fructus dotis. naz qđ

vltra dat reuocat. Idem glo. in. d. l. ex annuo. vbi et addit: qz de alio suo proprio potest maritus donare vxori ad exhibitionem sui. quatenus concurrat cum fructibus quos sibi retinet. et quod superest facta computatione eius: quod donatum est cum fructibus dotis reuocabitur. Quanto si vir p vxore vectigal soluat. non enim donat qui in necessarijs onerato succurrit: vt. d. l. ex annuo. Sexto quādo vxor donat marito gratia bonoris vel dignitatis adipiscēde. sed eatenus est ratum donum. quatenus gratia dignitatis supplende opus est. ff. eo. l. quod adipiscēde. Septimo quando fit donatio inter imperatorem et augustam. quia imperiales contractus vicem legis obtinent. L. eo. l. pe. Cause autem phibitionis donationis inter virum vxorem sunt quatuor. Prima. ne ppter amorem. alter coniugum nō obtemperando: donationibus facilius spoliaret. ff. eo. l. j. Secūda. ne melior in paupertatem incideret. et deterior ditior fieret. ff. eo. l. iij. Tercia ne forte coniuges ad acquirendum intenti sibi per donatōes: non essent studiosi liberos habendi vel educādi. ff. e. l. ij. Quarta. ne amor honestus. et debiti exhibitio. que debet esse inter coniuges precio conciliari viderentur. d. l. iij. Nec etiam valet inter eos remissio alicuius debiti: aut assignatio cuiuscuqz debitoris. qz hec omnia donationes sunt ff. eo. l. si sponsus. Quod autem dictum est de donationibus prohibitis. Idem intelligas de venditiōibus simulatis. Et vide ad hoc glo. singularem in. c. quanto. de pūil. que dicit qz quadrupliciter fit fraus legi. Primo. de persona ad personam. vt si vxor velit donare viro: vel ecōuerso cum nō possit supponit aliam personam cui donat. non valet donatio. d. l. iij. §. non tñ. Secundo de re ad rem prohibitorium est ne filiosa pecunia mutuetur. Si tamen aliud in fraudem factum fuerit. puta dedisti frumentum vel aliud simile. quod venderet: vt pecuniam haberet. fit fraus legi. ff. ad se. consult. marce. l. sed Julianus. §. vultu. Tercio de contractu ad contractum: vt puta vxor: non potest donare viro. vt dictum est. vult vendere: vt hoc modo possit donare. non valet. d. l. si sponsus. §. circa. Quarto de contractu ad contractum: altero tamen modo. scilicet cum mulier pro alio fideiussere non possit. principalem se facit debitriceam. hoc non valet. ff. ad sena. consult. vel. l. quis. §. si cum essem.

Quibus autem modis reuocetur donatio facta inter coniuges: Rñdeo multis modis. Primo si donatio fuit expresse reuocata. et in hoc debet attendi vltima voluntas. ff. eo. cum hic status. §. j. Secundo si tacite reuocetur. puta si res donata p donatorem alienetur. d. l. cum hic status. §. si marit vbi patet qz non solum alienando. videtur tacite reuocare donationem. sed etiam pignori obligando. nisi expresse aliud ostendat. Tercio si paus moritur donatarius: extra eo. c. si. Si autem simul moriantur. puta naufragio. vel ruina. tenet donatio. d. l. cum hic. §. si ambo. vñ succedit tunc heredes donatarij. Alio etiā dicit in sum. eo. ti. Idē esse si sit capiāt ab hostibz. et nullus eozū reuertat sit vidē decessisse. Quod si vnus redierit. Is videt super

Donatio. j.

trixisse: qui redijt. qñ alter remanet. d. §. si ambo. Item si fiat diuortium. d. l. cum hic. §. si diuortiu. et ibi patet qd hoc verum est. qñ diuortium fit ex displicentia. Secus si fieret cum bona gratia. vt si fieret causa religionis. Item secus si post diuortium matrimoniu restaurat: vt ibi. Item cum socer nũcium diuortij mittit nũri. cui donauerat: vt in. d. l. cum hic. §. si socer. Et predicta non solum obtinent inter virum & vxorem. sed etiam inter socerũ & generum. & inter cõsoceros qui copulatos in matrimonio in potestate habent. Et vt plene habeam noticiam. qui possint donare. & qui non. vide glo. singularem in. l. iij. §. qui in eiusdem. ff. e. quam sequitur. **¶** Do. in sum. que dicit. qd tribus modis quis alium p potestatem contingit. vel quia ego & tu sumus in eiusdem prate. Si ergo aliquo istorum modorum alicuius maritum cõtingo ei cuius maritũ contingo donare nõ possim. Idem est ex pte vxoris. nam & qui eam aliquo istorum modorum cõtingit marito eius donare nõ potest nullo vò istorum modorum interueniente donatio nõ impedit: vt in so cru & nũri. **¶** Glo. etiam addit quartum modum dicens. Item alij qui coniuges p pratem cõtingunt vt sunt duo consoceri.

¶ An aut in distincte phibeatur donatio inter virũ et vxorem? **Rñ.** Panor. in. d. c. si. dicit qd regulariter phibeatur donatio oino pura. & illa dñ oino pura. que nulla rone cogere fit: sed sola liberalitas est eã donationis. l. j. ff. de dona. & sic vbi nulla pcessit obligatio. secus si ppter aliqua seruicia. qd tunc tenet donatio. qd illa nõ est vera donatio. Ideo donatio remuneratiua nõ phibeatur inter virum & vxorem: vt in. l. qd aut. §. si vir. ff. eo. vbi patet qd si vir donauit vnã rem vxori. et vxor aliã rem marito. fit hinc inde compensatio. Et p hoc notanter dicit Bart. in. l. si voluntate. l. de do. p. qd si nobilis nubit plebeo pōt sibi cõstituire dotem aĩo donandi. licet cõferat in tps matrimonij. qd ista non est simplex donatio que phibeatur inter cõiuges. sed est remuneratiua. qd nobilis nubẽdo plebeo videtur sibi quoddã munus conferre. & sic maritus donando videtur remunerare. & nõ simpliciter donare. ad hoc. l. aquilinus. ff. de dona. Idem tenet Panor. in. c. si sedure rit. de adul. p glo. ordinariam in. d. l. si voluntate. qd si vxor esset de nobiliori genere. tunc posset aliqd dari & dos augeri eadem rone: & vt acquirat sibi amicos potentioris generis.

¶ An autem donatio inter virum & vxorem que fit simplici pmissione confirmet mortem? **Rñ.** nõ. per l. papinianus. ff. eo. & ibi dicit Bart. hoc verum qñ nõ interuenit traditio vera vel ficta. Si enĩ confusus fuisset se habuisse & recepisse. habet loco traditionis. & hoc confirmat mortem: vt. l. qd suo. & ibi glo. l. de do. cau. nõ nu.

¶ An autem teneat donatio inter coniuges. si confirmet mortem ciuili. Puta maritus donat vxori. c. de inde maritus efficitur seruus. vñ deponatur in insulam. et omnia bona eius confiscantur nunquid ista. c. debeant cõfiscari? **Rñ.** de hoc est casus in. l. sed si mors. ff. eo. & in. l. res vxoris. l. eo. vbi Bart.

summando illam. l. dicit qd donatio inter cõiuges confirmat mortem naturali: vel ciuili. ex qua libertas perdit. Sed si pditur ciuitas. libertate manente. tunc mors naturalis expectat. **¶** Exemplum pmi. vt si donato: efficit seruus pene vel damnatus sit in metallum vel in opus metalli. tunc donatio nõ extinguit. sed conualescit. Et ob hoc dicit Bart. in. l. qui ultimo. ff. de penis. qd damnati ad mortem effiunt serui pene. & sic talis sententia trahit secum executionem. & istorum damnatorum ad mortem nõ valet testamentum. Et puto hoc idem esse etiam si euaserint: vel si essent arrepti de manibus familie post sententiam latam in presentes. Non dico ita de bannitis. Secus tamen est. si quis fiat seruus hominis vel pauati. Ratio diuersitatis fm glo. in. d. l. res. est: quia vbi efficit seruus hominis. est dominus qui pōt reuocare. sed nõ vbi efficit seruus pene. Hodie vò ex delicto. nõ potest quis damnari: vt sit seruus pene. vt in autentica. hodie. l. eo. Quod intelligit Bart. ibi. in his qui supuere habent. Secus si damnant ad mortem: sicut dicitur est.

¶ An autem donatio confirmet mortem ciuili. que est p pfectionem factam in religione? & questio est pulchra. **Rñ.** Barto. in autentica. si qua mulier. l. de sa. san. ec. & in. l. sed si mors. ff. de do. inter vi. & vxor. cõdudit. qd qñq; ista mors ciuili que inducit p pfectionem. habet oino quo ad bona eundem effectum: quem habet mors naturalis. vtpote si quis ingrediat religionem fratrum minorum. qui nõ possunt habere aliquid: nec in pprio: nec in cõi. tunc puto qd heres habebit omnia incontinẽti. Sed qñ talis mors ciuili nõ habet oino eundem effectum. quia saltem in cõi pōt retinere bona. tunc heres institutus debet expectare mortem naturalem: & interim est in pendenti. poterit enĩ aĩo mori heres qd testator. arg. ad hoc. d. l. res vxoris. Et p hoc patet so. ad. q. nostram eadem rone.

¶ Quid autem si matrimonium nõ tenuit. An valeat donatio inter eos? **Dic** qd licet donatio ipso iure valuerit. quia tñ psona indigna eius fuit reuocari poterit. l. eo. l. si ex voluntate. Intellige si ignorabat. Si vò vterq; sciebat impedimentum. & matrimonium non tenere. fiscus repetet. ff. eo. l. cum hic §. ultimo.

¶ Quid autem de vestimentis: qd dat vir vxori. An valeat donatio. & an debeat eẽ vxoris: an heredis mariti? **Rñ.** Bart. in. l. in his. ff. so. ma. dicit qd vestes quotidiane quas maritus dat vxori. statim efficiuntur vxoris. l. ex annuo. ff. de do. inter vi. & vxor. & sic sine dubio pñet ad heredes mulieris. Vestes vò preciose nõ efficiunt mulieris. nec vir videtur dare aĩo donandi. sed ppter seipm facit: vt vxor: sua magis ornate vadat: vt. l. mortis sue eã. in princ. ff. de do. inter vi. & vxor. & hoc dicit glo. in. l. si vñstructus. ff. ad. l. fal. & hoc videtur velle lex qd talia ornamenta non sint vxoris: nisi expressse legarent: vt. l. ornamentum de au. & ar. le. & hoc legatur. cum. l. se. de le. iij. Et dicit Bartolus pluries cõsuluisse. qd vestes quotidiane sint vxoris. preciose vero et festiue sint heredis viri. Idem Bartolus in. l. pma. ff. de colla. §. neccastrense. vbi querit: an huiusmodi vestes sint

conferende: et concludit qd aut loquimur de vesti-
 bus vilibus: et alijs illi dñe necessarijs ad vsu quo
 tidianum. et ille nō sunt conferende. sed sunt pprie
 illius mulieris. et ab initio tenuit donatio. inter so-
 cerum et nurus: vt. d. l. ex annuo. Si vō loquimur
 de vestimentis et alijs ornamentis p̄ciōsis et festiuis
 tunc illa qualia sunt veniunt ad diuisionem: vt. d.
 l. mortis. nec potest dici qd morte loceri facta dona-
 tio sit confirmata. qz nō fuerunt dicte res donate.
 sed ad vsu tradite: vt. d. l. mortis. in fine. Et ideo
 puto. qd licet ex vsu quasi loquēdi. qñ maritus spō-
 sar vxorem. et mittit sibi coronam cum bursa. et dī:
 talis donat vxori coronam. tñ dico qd nō est pprie
 donare. sed magis ad vsu dare. d. l. mortis.

¶ Quid aut dicendum de vestibz lugubribz: Rñ.
 Ange. in l. si ex re dñi. ff. de sti. ser. determinat. fore
 mulieris. p. glo. ibi positam.

¶ Quid aut de euenijs factis vxori. a consanguini-
 nis viri vel vxoris: an sint ipsius vxoris: Rñ. dicit
 Bar. in l. sed si plures. ff. in arrogato. de vul. et pu.
 dicit. qd si donatio est facta a consanguineis. ex par-
 te viri. illa dona fuerunt facta contemplatione vi-
 ri. Vnde de bonis viri vident esse p̄fecta: vt. d. ff.
 in arrogato. dum dicit. amicus vel cognatus. vi-
 dent em magis facta marito qz vxori. Sed in ence-
 njijs factis a cōsanguineis vxoris: vident facta cō-
 templatōe vxoris. et dicit Bar. Ita de facto se con-
 suluisse.

¶ An aut valeat donatio inter coniuges cōfirma-
 ta iuramento: Rñ. Bar. in l. i. ff. eo. dicit qd nō fir-
 matur iuramento. qz inuitatē ad delinquendū
 tñ remittit se ad nota. p. cum in l. i. quis. p. eo. ff. de
 fideiuz. tibi concludit. qd valet talis donatio. Idez
 tenet in l. seius et augetius. ff. ad l. fal. Idem tenet
 Guil. de cu. vt recitat Bar. in. d. l. seius. Hac rati-
 one. quia datum in fauore religionis valet: vt. l.
 cum hic. ff. circa. ff. eo. Sed iuramentū est magna
 religio. Idem tenet Jo. de ligna. et Panor. in. c. fi.
 eo. n. Nec obstat quod dicit potest. qd iuramentū
 contra bonos mores nō valet: vt in regula. nō est.
 de reg. iur. li. vj. quia debet intelligi. qñ iuramentū
 est contra bonos mores naturales. non de bonis
 moribus ciuilibus. Et ideo dari potest hmoi con-
 iugibus optima cautela. qñ volunt inter se donare
 vt donans iuret nō contrauenire hmoi donatiōi.
 et sic valebit donatio.

¶ Sed circa p̄dicta opponit. nam iuramentū cō-
 tra legem interpositum est nullum: vt in. l. non du-
 bium. l. de legi. Sed lex phibet donationem ta-
 lem: ergo etc. Rñ. Panor. in. c. cum cōtingat. de iur.
 reur. dicit qd qñqz lex aliquid phibet propter bo-
 nos mores naturales: nō ciuiles cōseruandos. Ci-
 uiles em sunt variabiles. et iuramentū in cōtrariū
 nihil valet: vt in. d. regula. nō est. Quāqz lex fundat
 sup bono publico principaliter. et iuramentū non
 valet. qz pactum et iuramentū p̄uatiōi nō pōt re-
 mittere ius publicū. Quāqz lex est fundata non sup
 bonis naturalibz: nec sup publica vtilitate p̄nci-
 paliter. sed in odium aliquorū. tunc cum nulla re-
 periat turpitudō in iurante. ita qd pōt dūtaxat cuz
 dispendio rerum tpaliū iuramentūz adimplere
 contra legem obligat iurātem. Quāqz lex est funda-

ta principaliter sup fauore p̄uati. licet in consequē-
 tiam et secundario sup publico: vt in. d. c. cum con-
 tingat. et in. c. ij. de pact. in. vj. et iuramentum in cō-
 trarium obligat iurātem. Ratio hec est. quia vbi
 lex nō est fundata sup fauore publicū. nec iuramē-
 tum cōtinet in se aliquā turpitudinē ex pte iurā-
 tis: vel ex pte materie. non pōt impedire qmminus
 quis obliget deo.

¶ Pater et filius qui est in eius potestate sibi dona-
 re nō possunt. eo qz pater et filius: quasi vna sunt p-
 sona. l. de impu. et alijs sub. l. vltima. Fallit tamē
 in dote et donatione. p̄pter nuptias. Sunt etiam
 alij casus in quibus valet donatio inter patrem et
 filium. et in quibus nō querit patri vsufructus: vt
 notat glo. in autentica. Idē est. l. de bo. que lib. et
 glo. in autentico. vt liceat matri. coll. vij. Primus
 qñ sub hac conditōe relinquit vel dat a parente. s.
 auo vel p̄auo vel ab extraneo ne patri perueniat
 vsufructus. d. autē. vt liceat. in p̄ncipio. Scōdus
 si pater remittat filio vsufructum. quez habet in
 rebus illius aduētijs: vt in. l. cum oportet. ff. sin.
 aut. de bo. que li. Tertius in hereditate fratris vel
 sororis: in qua cum patre admittit: vt in autentico
 de here. ab inte. ff. si vō colla. ix. Hoc aliqui intel-
 ligunt. qñ filius decedit. ad cuius successionem vo-
 cant pater et fratres. vt in aut. cessante. l. de legi.
 here. tunc pater nō habet vsufructum in partēz
 filiorum. qui secum diuidunt. sed in bonis alijs co-
 rum. sic. Quartus in hereditate quā adit filius: pa-
 tre nolente: vt in. l. fi. ff. sin. aut. l. de bo. q. li. Quir-
 tus qñ filio legat seruus: vt eū manumittat: vt. d.
 l. fi. ff. si. Sextus in his rebus que filio obueniunt
 parentibus soluentibus matrimonium sine cau-
 sa rationabili: vt in autentico: vt nulli. iudi. ff. quia
 vero. Septimus si filio legatur vsufructus. nam
 seruitus seruitutis esse non potest. ff. de vsufr. le.
 l. j. Octauus si imperator donauit filiosami. vt. l.
 cum multa. l. de bonis que liberis. Nonus cum
 filiosami. eunti in castra pater donat mobilia. De-
 cimus in quasi castrēi. vt in. l. cū optet. ff. exceptis
 l. de bo. q. lib. Vnde decimus si pater donat filio ob-
 alimenta fm Hosti. Alium casum addit Bar. in
 l. contra. ff. re. amo. per glo. ibi. qd si filius. recepit
 dote. n. patre non consentiente. nec se obligante:
 patri nihil acquiritur. nec vsufructus. nec aliquid
 aliud.

¶ Queritur vtrum pater teneatur facere inuenta-
 rium cum recipit bona aduenticia filiorum in qui-
 bus habet vsufructum: Dicit qd nō. Ad quid em
 fieret. cum de eis rōnem reddere nō teneatur: Itē
 qd ad hoc teneat. lege cautum nō reperit. Item qd
 non teneatur. hoc inuadet consuetudo. que est opti-
 ma legum interpres. Et hec questio fuit de facto
 bononie. Et sic de causa. rationibus p̄dictis. Nec
 Mar. sy.

¶ Quid si pater vsufructuarius monachā. an ex-
 tinguet vsufructus. quē habet in bonis filij aduē-
 tijs: Rñ. glo. in autentica. idē est. l. de bo. q. li.
 dicit qd nō finit. Sed Mar. sy. dicit hoc verum in
 vsufructu quem habet in bonis alterius. nō filio-
 rum. nam vsufructus quem habet in bonis ad-
 uētijs filiorum. bene finitur. cum filij deserant

Donatio. 1.

esse in p̄tate patris. Item desijt esse legitimus ad-
ministratoz bonozū. p̄pter que duo. patri dat vsus
fructus. Et hec q̄d fuit de facto bonome. et sic fuit
decia. Nec obstat p̄dicta glo. q̄ intelligit i vsufru-
ctu que habet in bonis alterius. nō in bonis adue-
ticijs filiozum. hec Mar.

¶ Quid autē de donatōe quam facit pater filio in
actu emācipatōis. an sit simplex. vel ob cām: Rñ.
Barto. in. l. vt liberis. l. de colla. 7 in. l. j. §. nec ca-
strense. ff. de colla. dicit nemo dicat q̄ illud q̄d dat
pater filio in p̄mūm emācipatōis fm cōem vsūm
loquēdi: dicat ob cām donatio. immo est sine cā et
simplex donatio: q̄ magis filius p̄ri deberet dare.
q̄ eū liberat a patria p̄tate. Et id videt facta ex so-
la liberalitate: vt. l. cū optet. §. cum aut. de bo. q̄ li.
Ideo tanq̄ simplex donatio venit cōferenda.

¶ An autē pater possit donare filio. p̄pter merita:
vide Bart. in. l. j. §. nec castrense. ff. de col. 7 in. l. si
donatōe. l. de col. 7 in. l. frater a fratre. ff. de cōdi.
inde. vbi distinguit q̄ si quidē pater donat filio. p̄
pter merita p̄cedētia talia. p̄pter que cuiuslibet extra-
neo ad idem teneret. tunc valet donatio. 7 res do-
nata efficit peculij aduēncij. videt enī filius ques-
uisse ex opis 7 laboribz suis. 7 sic est aduēnciū. d. l.
cum optet §. j. nec sufficeret dicere in instro. q̄ hoc
fecit. p̄pter merita. nisi merita. pbarent: vt. l. si forte
ff. de ca. pec. Et p̄ hoc dicit Barto. ibi q̄ si aliquis
donauit aliquid alicui. p̄ meritis 7 bonis seruitijs
habitis 7 receptis ab eo. Si quidē ista donatio fit
ab eo qui posset donare libere. nullis p̄cedētibz me-
ritis. tunc ista verba enūciatiua inducūt p̄batiōz
inter easdē p̄sonas. Sed si de necessitate requirerē-
tur. 7 alis donare nō posset. tunc illa verba nō p̄ba-
rent merita p̄cessisse: vt. d. l. si forte. 7 nota in. d. l. si
donatōe. Si vō donat simpliciter meritis nō p̄ce-
dentibz. tunc nō valet donatio nisi morte p̄rmet

¶ Sed quid in dubio q̄ pater donat filio simpli-
an videat donare vt filio. an vt bñ merito: Glo. in
d. l. si donatōe. dicit notāter. vt refert ibi Bar. q̄
debemus inspicere si p̄cesserit merita. quibz inter-
uenientibz. nō esset donatio simplex sed ob merita
Si nullū meritiū p̄cessit. videt simplex donatio. enī
am si p̄r dixerit in instro. dono tibi vt extraneo. p̄-
pter merita. talis enī cōcessio nō facit fidem.

¶ Vtrū donatio facta sub cōditōe sit idē q̄ facta
sub mō: Rñ. nō. nam illa q̄ fit sub p̄ditōe. puta si
tale quid fiat. nō tenet. nisi existēte cōditōe. h̄ illa q̄
fit sub mō. puta. vt tale quid fiat. statim tenet. h̄ nō
extante illo pōt reuocari. l. de do. sub mō. l. j. 7 ij.
et. l. si.

¶ Vtrū sacerdotes parochiales et alij clerici siue
plati possint donare: De hoc vide s̄. clericus. iij.
Eps tñ ad cōstruendū monasteriū p̄t cōferre qui-
quagesimā bonozū siue ecclesie. Ad edificatiōē vō
alterius ecclesie solū cētēsimā. xij. q. ij. bone rei. nec
requirit nouus cōsensus. cū semel a iure cōcessum
sit. Et si plures donatōes fecit 7 excedāt quinquā-
gesimā vel centesimā. excedēs siue vltima reuoca-
bit 7 nō oēs. fm Panor. 7 doc. in. c. aplice de do. l. j.
aliqui dicāt q̄ de qualibet dz subtrahi certa ps. q̄
vltima donatio simplr nō grauat. Sed in contra-

rium est. q̄ p̄ime donatōes sūt sortite sūū effectū.
nō ergo debēt reuocari. p̄pter vñā vel vltimā. quia
q̄d legitime factū est. Sed vbi plures donatōes
essent sit facte: seu nō apparet de anterioritate. nūc
p̄t p̄cedere cōtraria opinio. Infert enī Panor. q̄
vbi donatio p̄hibet vsq̄ ad certā quantitātē. non
pōt fieri plures donatōes successiue vsq̄ ad illam
quantitātē. q̄ si hoc videat actū in fraudē legis. Et
facit ad materiā. l. sancimus. l. de do. nam dona-
tio p̄hibet sine insinuatōe vltra quingentos aure-
os. Done q̄ successiue quis fecit eidē plures dona-
tōes. 7 sit coacernate excedūt quingētos aureos.
nūc q̄d excessus valet sine insinuatōe: Et certe
dicendū est q̄ nō. 7 optime. p̄bat in. d. c. aplice.

¶ An autē cōsensus capli debeat interuenire q̄ ad
cōstruendū monasteriū: Dic fm Panor. vbi s̄. q̄
eps a p̄ncipio nō pōt de nouo p̄struere monaste-
riū: nec ecclesiā cōstruētā secularē monasticis info-
mare regulis sine cōsensu capli. Et ita intelligit. c.
si eps. xij. q. ij. Sed postq̄ hec sunt acta cum cōsen-
su capli pōt solus hanc donatiōē facere. q̄ tūc est
necessaria. 7 ita intelligunt alia iura. Et fm cōiter
doc. nō soluz de redditibz sed etiā de possessionibz
pōt eps hanc donatiōē facere. quin immo expe-
dientius est ecclesie de possessione q̄. p̄ter hoc do-
nare quinquagesimā prem redditū. Et hoc intel-
ligas de donatōe inter viuos. Secus in testō fm
cōiter doc. q̄ testm̄ pōt ḡ ad ip̄s. quo nō est fu-
turns platus. q̄ morte cōfirmat. ergo cum nō pos-
sit disponere tunc: nec nūc in testō. Item testm̄ fit
de rebus. p̄p̄is. non de alienis. 7 adhuc ex magna
gratia concedit. vt quis possit testari de rebus p̄-
p̄is. p̄ter p̄iam rōnem. Si tamen quinquage-
sima. aut centesima esset in grane damnū ecclesie.
tunc dari non deberet. d. c. aplice. Item in rerum
donatiōe dz attendi rōnabilis cōsuetudo loci: 7
tra de dona. ceterum.

¶ An autem in omnibus donatiōibus factis vltra
quingentos aureos requiratur insinuatio: Et
dicitur insinuatio scriptura publica que fit coram
iudice. 7 scribitur in actis publicis. Dic fm Do-
nal. q̄ donatiōes que n̄ p̄natum a p̄ncipe fi-
unt: cuiuscunq̄ quantitatis sint. valent. etiā sine
scriptura. l. sancimus. l. de do. Et econuerso que
fiunt in p̄ncipē a p̄natis. d. l. sancimus. 7 in au-
tentica. Et a p̄natis ibi posita. Item cum donat
p̄is locis s̄it valet. q̄ in his optima mēiura: est re-
rum donatariz immēstras. in autēntico de nō alie.
vel p̄mu. re. §. si nimis. col. ij. +

¶ An autem donator teneatur de euictione: Dic
fm Panor. in. c. inter cetera. de p̄ben. 7 in. c. si de
emp. 7 ven. post l. 7. 7 alios. q̄ aut donator: solen-
ni promissione. p̄misit de euictione. 7 teneatur. Aut
non promissit. tunc aut donatio incepta a promissio-
ne. vt quia p̄mo promissit. et postea donauit.
Aut incepta a traditione quia simul donauit 7 p̄-
misit. p̄mo casu: olim non tenebat: nisi promissio
fuisset sollemnis. puta stipulatione interueniente. h̄
bodie secus. p. l. si quis argentum. l. de donat. le-
cundo casu. scilicet cum incepta donatio a traditio-
ne. aut vult agere ad particulare interesse. puta ad

+ Additio An at donatio it viuos p̄sumatur legitima nō accedit ex dōb sumā quingētoz florenozū
bñ h̄b̄ sumā ab iustitia. pan. 7 capulo lxxvij. triplid. xpi. q̄ n̄ d̄. colūda p̄t p̄dita claufula
affosita §. ex rta s̄ca. q̄ talis donatio valet et p̄ p̄ndicā illaz n̄ p̄t. 7 addunt n̄ d̄. uita glo
7 r̄. l. de immunitat. om̄. q̄ t̄da d̄ p̄tā p̄ncipis era in p̄positum ut s̄a possit q̄d p̄ d̄t. ita ut final
20. h̄z ac si n̄ q̄ emāssit. 7 in. l. j. An at valet donatio sine p̄sumatōe cōfinita in am̄to. Rñ.
bald. l. illud. c. de factis. vbi. d̄ q̄ nō valet ad q̄ q̄ alijs op̄t in am̄to. 7 a d̄b̄t d̄ d̄n̄e p̄m̄o
p̄ s̄o. sit q̄abil. vt p̄ iuramētū abilitatū. 2o q̄ sit ḡual fō p̄uata §. q̄ 2o nō sit p̄hibita. ut l.
si q̄ d̄l̄m̄ §. si §. de. l. i. q̄ s̄i s̄i. donatōes clā. s̄m̄ n̄ d̄m̄. m̄ p̄b̄ actibz s̄ p̄hibita. ut l. donatōes
c. de donatōibz q̄ iuramētō nō valet. d̄t. m̄to. n̄ oit. obligatio n̄ h̄b̄ r̄. 7 d̄ si d̄m̄tō t̄no nulle
Suaratō. 7 sit ad lib̄o an d̄ dignat d̄sumatōe. Rñ. d̄ l. mod. s̄m̄. ff. de dona. d̄ s̄tignit. d̄ d̄bitō. ut
odiosū ut vsuraz p̄ p̄p̄. 7 valet s̄m̄ d̄sumatōe. ut d̄ l. mod. s̄m̄. A d̄ d̄bitō n̄ s̄oz. 7 t̄r d̄
est d̄bitō ultra quingētos aureos. a t̄o s̄m̄a est. ex. cad. n̄. 7 s̄t d̄ d̄ d̄ d̄sumatōe. ut l. si q̄ d̄sumatō
n̄. ff. de. l. i. in. l. i. si fiat. ex alia r̄a. q̄ t̄r d̄ d̄ d̄ d̄sumatōe. ut l. si q̄ d̄sumatō

sumptus factos occasione illius donationis. et distinguitur utrum donator fuerit in dolo vel no. Nam pmo casu tenet. scdo no: vt in l. Aristo. ff. de dona. Ad dotale vo interesse rei donate agere no pot. vt l. ij. de eue.

Quid autem si donator dicat. dono tibi villa mea et oia iura q habeo in ea. an veniat iura spialia: vt puta ius patronat: decime et hmoi. Dic fm Pa no: in. c. sedes. de rescripti p notabile dictu Inno. in. c. ex lris. de iur. patro. q no veniunt iura spialia ad ea q sunt alterius iur et nature q ea q pncipaliter transferunt. optime facit. d. c. sedes. vbi dicit q p clausula generalē. quida alij r res alic. multitu do effrenata non includit. nec psona nec res maiores expsis. h pares vel minores. Et quo in fert pa no: q gen? sequens enumerationē specier. restrin gitur ad spēs pares expsis. Sic q illa generalitas lz et oia iura. debet restringi ad spalia. ppter specē spaltatis pcedentē. Secus autē qm datur aliquid qd bz simul spalia et spialia iura: cū omnibz ptnē tibus suis. sicut est pbenda q bz possessiones et deci mas. tūc oia simul transferunt. hoc idē tenet Mo. in. d. c. et literis.

Donatio.ij. scz cā mor tis est. vt cū rē quā dono malo me habe re qz eū cui dono. h magl ipm qz heredē meū. ff. e. l. j. Vel magistraliter diffiniēdo. est qdaz er mortis vel alterius instantis vel futuri piculi cō sideratione vel metu dispēfatio voluntatis. ff. e. l. ij. Et addit Mo. liberaliter facta. q: si qz causa mortz sibi cōmune. rē suā cōferret. nō valeret. licet picu lum imineret. ff. qd me. cā. metū. Et hoc intelligit qz metu idō mibi inferit vt aliqd donē. als secus ff. e. l. ij.

Quis pot donare. Rñ. q hmōi donationes fa cere pot. ois qui testari pot. q autē testari nō potest eā facere nō pot. Mo. fallit in filiofa. qz licet patre cōsentiente. testari nō possit. excepto castrensī pe culio vel qsi. donatōne tñ causa mortis facere pot parente in cui? prate est cōsentiente. ff. e. tā. is.

Cui donari potest. Rñ. ideo. q omnibz donatio fieri pot. quibz legatū de iure relinquit potest. ff. e. l. omnibz. In quo quidē tps nō donationis. h mor tis inspicit. ff. e. mori. Nota tñ fm Bar. in. l. qdā ff. de pe. q licz dānans in metallū nō possit legari. fallit tñ in cā alimētoz. Et hoc facit ad. q. An frēs minores vel alij q nihil pnt habere salte pssint pe tere et causa alimentoz.

Quero qd pot donari causa mortis. Rñ. qz qd inter viuos dari pot.

Quot sunt spēs hui? donatōis. Rñ. tres. vna que fit ab hoie sano. eo q cogitat se qmō morturū Alie vo due sūt ab hoie q occasione languozis vel alterius cause timet sibi mortē vel aliud piculuz de pmo iminere. quaz vna fit ita. vt res donata sta tim fiat accipientis. Altera vt tūc fiat accipientis: cū donans decesserit. ff. eo. l. ij.

Qualiter autē fiat. Dic q triplicē. s. traditione. pollicitatione. et stipulatione. ff. e. senatus. Sub q

cunq; autē specie fiat. debet inferi in ea. q fiat cau sa mortis vel alterius piculi talis. quia als esset do natio simplex inter viuos. qntūcunq; fieret in ar ticulo mortis. quia nō eo ipso. q quis moriens do nat: donare mortis causa videtur. d. l. senatus fm Bzo. Sedm autē Mo. hoc extimandū erit ex ver borum affectione. et qitate psonaz et status. Et si nihil apparet. psumit inter viuos donatū. Et de bent in ea quinq; testes adhiberi. L. eo. l. fi. Debet etiā esse p̄sens psona cui sit. vel alia q vice eius reci p̄iat eā. vnde si vult donare eā mortis pauperibus vel ecclesie. donet notario stipulanti et recipiēti no mine pauper vel ecclesie. ff. eo. inter.

Et quibz autē causis reuocet hec donatio. Dic q cūscunq; speciei vel modi sit. p̄suo iure tripli ceter reuocat. vel si donans supuixerit seu de picu lo in quo erat conualuerit vel eū penituerit vel do natarius p̄suo decesserit. Insi. e. in pncipio. Si tñ donans irreuocabilē eaz dixerit esse. irreuocabilis erit. vt si dicat donationē hanc. qntūcunq; dona tarium: aut me supuuiere vel penitere cōtingat. tñ irreuocabilē esse pacisco: et iubeo. Dolens eā: nulla rōne vel causa irritari posse. d. l. senatus. s. mortis causa. Et sic habebit effectū simplicis donationis. licet dicat fieri causa mortis.

In quibz autē hmōi donationes sint similes vel dissimiles legatis. Dic q hec donatio differt a lega to. P̄mo quia legatū semp dat ab herede. h dona tio causa mortis vel ab eo vel a defuncto. Sedo qz filiūsa. patre pmittente: hanc donationē facere po test. nō autē pot legare vel testari. qz hoc ex alieno arbitrio pendere nō debet. ff. e. tam. is. nec etiā pot codicillari. vt. l. ij. de leg. j. vbi habet. q qui nō pot testari. nō potest codicillari. et ibi Bar. reddit rōnē qre aliud sit in donatione causa mortis. et aliud in legato. dicens. q licet donatio causa mortis sit vlti ma voluntas. sapit tñ naturā contractū inter vi uos. Et ideo pot fieri a filiofa. volente patre. Ter cio. quia si testamentū accuso. legatū p̄do. nō autē donationē. ff. de his qui. vt indi. l. post legatum. et in si. de do. s. j. in glo. in v. fere. vbi etiā plures alie ponunt differentie. Rñ autē differentie. quare in d. casu pdatur legatū. et non donatio causa mortis dat p glo. in. d. l. post legatū. in. s. q mortis causa. quia donatio mortis causa nō p testamentū cōfir matur. Et vide etiā Bar. in. d. l. circa pncipium. vbi dicit q ille qui dicit testamentū falsum directe impugnari iudiciū vel voluntatē defuncti. et p con sequens debet pdere legatū. Conuenit autē cū le gato. quia in morte confirmat. et ex ea falcidia de trahit. L. ad. l. fal. l. fi. Et intantū ē similis ei. vt cū ipso fere p omnia cōnumeret. d. in si. s. j. in tex. et in glo. Sed dices tu. nōne legatū potest dari a testa tore sicut et donatū causa mortis. certe sic. sed tunc amittit nomen legatū. et transit in donationē sim plicem et in speciem donationis inter viuos. Et de hoc est glo. singular[de qua Di. facit magnū festū i. l. legatū. de le. ij. et di. dicit q ex hoc sunt duo effe ctus. P̄mo quia testator nō poterit amodo reuo care. Sedo. quia de hoc amplius falcidia nō detra hitur. vt. l. vbi. ff. de do. causa mortis. qd tene mēi

Donatio. iij.

dicit Barto. in. d. l. legatum, licet ipse dubitet de hoc.

Donatio. iij. propter nuptias. Donatio propter nuptias est quod sponsus sponse donat quia ab ea dote accipit. extra de do. inter vi. et viro. c. nuper. et ibidem patet quod idem est etiam si sponsus donat: quia non accipit dote. quia siue accipiat dote: siue non: illud quod donat sic vocatur. Aliubi tamen. ut in hispania consuetudo est. ut viri uxores dorent ex propria substantia. quod consuetudo potest esse licita secundum Panorum. in. c. et si necesse. de do. inter vi. Quibus autem donationis proprium est. quod si paciscatur maritus de dote vel parte dotis lucranda uxore promortua. talem partem debet lucrari mulieri de donatione. propter nuptias promortuo viro. extra de do. inter vi. c. si. sane. et. l. de pac. conuen. l. ex morte. ubi etiam patet quod si diuerse sint quantitates maioris vel minoris dotis et donationis. propter nuptias. quia etiam tunc equalitas de necessitate requiritur in quota et non in quantitate. Et quod si pactio contraria facta fuerit. non tenet. Inno. ut refert pan. in. c. si. de do. inter vi. p. d. l. ex morte. dicit quod potest esse dispensus in dote. et in donatione. propter nuptias. etiam in quantitate. licet secundum Panorum. videatur textus. hoc die de iure autenticorum in autentica equalitas. de pac. conuen. quod dos et donatio debeant esse equalis. et pacta de lucro dotis vel donationis debent esse equalia et ita seruatur secundum Panorum. in senay ciuitate. ubi communitate donatio propter nuptias. est eiusdem quantitatis cum dote. sed in multis locis non seruatur. Unde ut dicit glo. in. d. autentica. equalitas. ipsa autentica est sublatam hodie. propter consuetudinem. quia constituitur dos. et sepe nulla donatio fit a viro. Sed tu dic consuetudinem seruandam ubi viget. aliter seruatur dispositionem illius autentice.

Sed tu dices quod operatur ista donatio. propter nuptias. quod fit a marito: cum maritus etiam teneat bona donata. constante matrimonio. et facit fructus suos. Solutio vero matrimonio reddit ad eum. Primum probatur in. l. ubi. l. de iure do. Secundo probatur in. d. c. si. So. dicit Jo. an. post pe. et abbatem quod operatur multos effectus. Primum propter pactum quod fit de lucranda dote. nam extendit in fauorem mulieris ad donationem propter nuptias. ut sicut maritus ex pacto lucratur dote: promortua uxore. Ita uxor lucratur illam donationem promortuo viro. ut. d. c. si. Secundo fortius ius habet mulier in rebus sibi datis. propter nuptias. in dote recuperanda quam in alijs bonis mariti. nam in alijs bonis potest uxor renunciare iuri hypothecarum. sed in istis rebus donatis. non. ut sic sit. unde possit consuli mulieri in dote recuperanda. de quo in autentica. siue a me. l. ad vell. et in. c. peruenit. de emp. et ven. ubi habetur per pan. quod res donata uxori a viro. propter nuptias. non potest alienari pro marito. etiam consentiente uxore. ut in. d. autentica siue a me. nisi duobus interuenientibus. Primum quod uxor consentiat post biennium sed a vice. Secundo quod tantum sit in viri facultatibus ut in dicitur uxoris possit consuli. Et requiritur ut facultas sit in bonis mariti. non solum tempore contractus. ut quidam dicunt. sed etiam tempore quod uxor agit

seu agere potest. Et predictus textus. notabiliter limitat ius civile. Tercio operatur quod marito vergente ad inopiam. uxor potest etiam a creditoribus mariti vendicare tantam dote quam donationem. propter nuptias. Debet enim deservire oneribus matrimonij. ut in. d. l. ubi. Quarto si vir committit adulterium. mulier potest agere: ut lucratur illa donationem. propter nuptias. sicut agit vir. ut lucratur dote mulieris. quia mulier adulterat. ut in. c. plerumque. de do. inter vi. Et ideo sis cautus ut semper fiat ipsa donatio propter nuptias. ipsi mulieri. Et nota quod ista donatio quod fit uxori a viro. non indiget insinuatione. quibus quingentos aureos excedat. l. de do. ante nup. autentica. eo decursus. Et ideo est secundum Barto. in. l. cum multe. l. de do. ante nup. quod non est donatio simplex sed ob eam. quod proderit mulieri. et non viro. quod si pactio facta fuerit de dote et donatioe lucranda. mulier in donatioe lucrabit ultra quingentos aureos. vir autem non lucrabit ultra quingentos in dote. ut in. d. autentica. eo decursus. Fructus tamen donationis propter nuptias. non viro: sed vir percipiet ad sustentationem sui et uxoris et familie sue propter onera matrimonij. et de do. inter vi. p. vestras.

Dos est donatio a parte mulieris facta parti viri pro sustinendo onera matrimonij. Et est dotis naturam durante matrimonio. duret dos. Et vo soluto: soluitur. quod siue eo esse non potest. ff. de iure do. l. iij. Et est dos quasi proprium patrimonium mulieris. ff. de mi. l. denique. §. si virum. Et ad hoc quod sit dos. oportet quod matrimonium sit contractum. non tamen de facto. sed etiam de iure. d. l. iij. Sed quod stat matrimonium: dominium dotale est penes virum. Unde et voluntate viri. non potest inde elemosinam facere. Quot sunt species dotis. Res. due. nam alia est perfecticia. alia aduenticia. Perfecticia est quod a patre vel a superiore aliquo de linea patris tanquam a patre est perfecta. l. de bonis eius. nec refert: an filia deinceps sit in potestate vel emancipata. quod non patria potestas facit dote perfecticia. sed nomen patris. Perfecticia est si pater dederit: vel alius eius mandato vel nomine. contractum habente vel curatore eius: si sit pater vel frater. ff. de iure do. perfecticia. Si vero pater. non tanquam pater. sed tanquam extraneus dederit illud quod daret extraneus sibi. ut daret in dote filie. non erit perfecticia sed aduenticia. hec enim aduenticia est: quia mulier dat pro se. vel aliter a patre vel alio. siue sit frater siue auunculus. vel quilibet alius. d. l. perfecticia.

Ad que pertinet periculum rei dotalis. an ad virum. vel ad uxorem. Res. date in dote: aut sunt extimate aut non. Si sic. periculum spectat ad virum. nisi res ex toto perierit ante nuptias. nam extimatio venditionem facit. Et in hoc casu tam lucrum quam damnum spectat ad virum. sicut ad rei emptorem. ff. de iure do. plerumque. et. l. res in dote. Si vero non sunt extimate. tunc ad virum non spectat periculum rei dotalis vel extinctionis vel deteriorationis. sed ad uxorem. d. l. plerumque. Et ponitur ibi exemplum quod si vestis sit extimata. et mulier eam attruerit. vir extinctionem reddidit. Si vero inextimata: damnum et lucrum pertinet ad mulierem. d. l. plerumque. fructus tamen dotis pertinent ad virum. propter

de dona. h. fm glo. ibi. ipsam actionē sine spem vel etiā dotē pmittere pōt. de q. glo. Bar. ibi facit magnum festū. nec qm mulier donat requirit p̄sentia mariti vel filior. vt in l. velles nec ne. l. de re. do.

In quibus casibus maritus lucratur dotem? Rñ. lucrat ex pacto vt si pacificat de tota dote: vel eius parte. post mortem vxoris lucranda. vt. l. de pac. con. l. ex morte. et in antēica ibi posita. Itē lucratur ex lege. vt si ppter adulteriū mulieris fiat diuortium iudicio ecclesie. mulier amittit dotem. extra de do. inter vir. plerūq. Secus fm panor. ibi. si fuerit separatio p iudicē secularē. nam iudex secularis nō est i hoc cōpetens qm agit civiliter. vt in c. tue. de pur. idē est si vxor. ppria voluntate. ppter adulteriū: vt quia timuit maritū. recesserit. idem etiā si maritus ppria auctoritate eā expulit. Et hoc intelligit qm adulteriū fuit notorium. Et sic nota. q. quo ad dotē lucranda paria sunt matrimonium separari iudicio ecclesie vel ppria voluntate vxoris vel mariti ob causam fornicationis. Nota tamen ex ter. d. c. plerūq. in verbo. reconciliari. q. vxor adultera reconciliata p maritū non debet pdere dotem. idem est etiā dicendū econuerso. s. de viro cōmittente adulteriū. quia pdit eodē modo donationem ppter nup. et pari modo pōt matrimonium separari quo ad thoy instante vxore. nec quo ad hoc iudicant ad imparia maritus et vxor. vt. in. c. gaudemus. de diuor.

Quid autē si maritus interficiat vxorē in adulterio repertā. ppter qd debeat pdere dotē. An vir pdat ipm lucrū. Bar. fm glo. in. l. si ab hostibus. ff. so. ma. dicit q. sic. quia nō licebat sibi interficere. Et p hoc dic. q. si licuisset sibi interficere ex statuto vel cōsuetudine. non pderet dotē. vt. l. quid ē. s. si heres. de le. j. Itē nota hanc. l. cuius p totā Italiani sint statuta q. vxorē p̄cedente. vir lucratur certā ptē dotis. vt eam nō lucratur. si vxorē occidit. hec Bar. Nec ob. l. si quis in graui. s. si tñ. ad sill. q. ignoscitur ei ad minore penā. nō vt in totū relinquit. vt. l. j. ff. de sic. et. l. si adulteriū. s. impatores. ff. de adul. Et p hoc habes cōcordare ter. q. vident adinuicē contrarij. Nam debent intelligi q. marito pctur sed nō omnino.

Querit etiā glo. in. d. l. si ab hostibus. qd si maritus nō interfecit. h. mulier erat infirma. et maritus noluit ducere medicū vel ducebat vnum q. nesciebat vnā lram. certe dicit glo. q. p̄inde indignus ē. ac si occidisset eā. Idē Bar. ibi. Idē dicendū esset si mulier erat furiosa et p̄cipitasset se de solario per fenestrā. quo casu. maritus nō debet aliqd ex dote lucrari. Idem dicit Barto. econuerso. q. si mulier occidit virum: vt non possit repetere: quasi culpa eius matrimonium sit solutum. vt. l. consensu. l. de repu.

Nunquid autem heredes mariti possint vxori obijcere adulteriū ad effectū impediendi restitutionem dotis. Bar. in. l. rei iudicate. ff. so. ma. concludit p illū ter. q. nō. ex quo tacuit in vita. qd placet panor. in. d. c. plerūq.

Vtrū vidua cōmittens stupr. et petens dotem ab herede mariti: possit repellī p exceptionē de for

nicatione? Rñ. d. Jo. an. in. d. c. plerūq. q. sic. de rigore iuris. et pdet dotē. et sic remanebit apud heredes mariti. et offensa facta defuncto. per text. cū glo. et p ea q. notat Bar. in. l. pe. l. de adul. vbi infert ex illa. l. q. ille qui offendit de adulterio: constante matrimonio. ille offendit ex stupro viduitate durante. Et ita iniuriant cōsanguinei viri iam defuncti ex stupro. qd cōmittit per viduā. sicut qm cōmittit adulteriū.

Nunquid pater q. dedit dotē pro filia. pdat eam p adulterio filie? Rñ. q. si non est stipulatus eam sibi reddi. pdet eā. et sibi imputet. vt tenet Jo. an. in. d. c. plerūq. et accur. in. l. cōsensu. l. de repu. Sed Dy. p. l. j. s. Itē si voluntate. ff. so. ma. dicit. q. si filia est in potestate patris. nō p̄iudicat patri. qm possit agere p dote. Nota tñ ad p̄dicta qd notat Arch. flo. q. qm vxor. ppter adulteriū pdit dotē si ipsa erat filiosa. vel als quicunq. dos erat ad patrem recalura. pater nō pdit eā ppter delictū filie. q. pater nō debet portare iniquitatem filij. Si vō nō erat recalura ad patrem: qm ab eo p̄fecta. tñ maritus lucratur dotē. l. de adul. l. si. Sed qm dos erat reditura ad patrem. pater eam pdit q. diu filia adultera viuat. sicut etiā nō potuisset eā repetere: ipsa non adulterante. nec dz ipse ex delicto filie lucrari. h. tenebit eā vir adultera viuente: post et mortem: redibit dos ad patrem. Sicut si platus ecclesie cōmittat feloniam. i. cōuret contra dñm. q. diu ipse viuat: ecclesia feudū pdet. h. ipso mortuo ad ecclesiam feudū redibit. ne delictus p̄sone redundet in damnum ecclesie. Et ex his sequit q. si vir cōmittit crimen lese maiestatis. ppter qd bona eius cōfiscantur. et ipse nudus exulet. vxor pdit dotē. q. diu viuat vir eius. ne ppter eius delictū lucrēt vxor. qd pus nō habebat. Interim tñ filius ei. puidere tenetur necessaria loco viri. h. viro mortuo. rebabit integre dotem et dotariū suū. Itē de expensis factis ab vxore extra domū. quia vir p onerū hz dotem. Ideo a tēpore contracti matrimonij. int. et extra debet sibi facere expensas vir fm q̄ntitatē dotis. ff. fami. her. l. si maritus. imo etiā si dotē nō habet vel pdit culpa sua. tenet ei necessaria puidere fm facultatē suam. Si tamen mulier sponte recessisset: nō recuperaret expensas. nisi a tēpore quo rediens nō est admissa. Et hoc nisi opponatur de adulterio quia adultere nihil tenet p̄stare. nisi ipsa replicet de simili. Dico autē q. sponte vaganti. nō tenetur ad expensas. h. solum quando iusta de causa: puta propter nimiam leuitiam viri. vel huiusmodi. vel quia vir vadit ad longinquas partes. et eā mittit ad cōsanguineos ipsius vxoris pro maiori honestate.

Pone q. ppter adulteriū vxoris: facta separatione thoy: mulier dotē amisit. nunc autē pbata cōsanguinitate. separant omnino. Nunquid mulier poterit dotem repetere? Rñ. glo. in. d. c. plerūq. que cōmuniter approbat a doc. dicit q. non. ppter rōnes ibi positas. maxime p. l. si vxor. ff. de adul. vbi dicit. q. nec matrimonij: nec spem matrimonij violare licet. Ideo. ppter priuā intentionē mulieris: cum opere subsecuto. et quia sententia iam

[Marginal notes in a smaller hand, partially illegible]

transiit in rem iudicatā. nō debet mulier dotē re-
cuperare. licet nūc appareat matrimonium fuisse
nullū. Et maxime hoc est tenendū. ne def mulieri
bus causa fallandi. pbationes. vt recuperent do-
tem. Et facit p hac parte questio disputata. in re-
gula. cum quis. de re. iuris. in. vj. in mercu. vbi de
adit. q ille qui cognouit solutam credens co-
gnoscere maritatum. punitur pro crimine adul-
terij.

**Sed pone q inter titium z bertā est consanguini-
tatis in secundo gradu. qui ducti ignorantia iurē
contraxerunt de facto. licet scierint prius int eos
esse dicam consanguinitatē. An isti debeant pu-
niri pena adulterij vel incestus. Et ex quo contra-
xerunt contra leges. an debeant perdere dotem. z
donationē. ppter nuptias. iuxta penā impositam
a legibus? Rñ. panoz. in. c. et si necesse. de do. inf
virum. recitat Job. an. tenere. q ignorantia iuris
non excusat. nec etiā feminā. cum illa non excuset
nisi in casibus a iure expressis. vt est tex. notabilis
in. l. ne passim. l. de iurē z fac. igno. Secus si er-
raissent in facto: puta. quia credidissent dispensa-
tum. z sic cōmuniter doc. transeunt. vt dicit Pa-
noz. et vident tenere legiste in. l. qui contra. l. de
incest. nup. z in. l. a unculo. ff. de condi. sine causa.
Sed Bar. tenet ibi contrariū sequēdo opi. Jo. qz
ignorantia iuris excusat a pena amissionis dono-
rum. z hoc p autē. incestus. l. de ince. nup. vbi pe-
na ponit scienter contrahentibz. facit. l. si adul-
terium. ff. de adul. vbi errantes in iure excusantur a
pena incestus et adulterij. Et hanc opinionem se-
quitur Panoz. z cōcludendo post Bar. hanc ma-
teriam in tria membra dicit. q aut agitur de pena
adulterij seu incestus. et error iuris excusat. d. l. si
adulterij. vbi tex. notabilis. Aut agitur de pena
pditionis. ppter substantie. vt dotis z donationis
ppter nup. z idem. argu. in dicta autem. incestus.
Aut agitur de pena pditionis lucri. z non excusat
vt. d. l. qui contra. Et hec opinio videt tenenda
maxime cū sumus in penalibz. z sic assumentia mi-
nor opinio.**

**Cui autē restituēda sit dos? Rñ. panoz. in. c. si.
de do. inf. vi. z vro. dicit q aut extraneus pstituit
dotem mulieri. aut ipsa mulier sibi ipsi. aut pater. p
filia. Et extraneū appello quēlibet qui non habet
mulierē in potestate. vt dicit tex. in. l. vnica. §. acce-
dit. l. de rei vro. ac. Primo casu quādo extraneus
constituit sibi dotem. tunc aut fuit stipulatus do-
tem sibi reddi. soluto matrimonio. z reuertit dos.
non ad mulierē: s; ad illum extraneū. Aut nō fuit
stipulatus vt sibi redderet. z videt tunc donasse
ipsi mulieri. z sic redit ad ipsam mulierē. vt in. d.
§. accedit. Secundo casu quādo ipsamet mulier
constituit sibi dotem. tunc dos ad eam reuertitur
vt in. d. l. vnica. Tercio casu quādo pater pstituit
dotem p filia. tunc aut fuit stipulatus dotem sibi
reddi. z redit ad patrē. aut simpliciter. z tunc si p-
emācipat filiā. efficit filie. Et dicit Din. in. d. c. fi.
q dos redit ad patrē. quādo filia pdecessit. etiam
si extant liberi et ipsa filia. per. l. dos a patre. l. so.
ma. Et cum hoc dicto Din. cōmuniter transeunt**

canoniste. Et idē videtur tenere glo. in. d. l. dos a
patre. S; Bar. in. l. post dotē. ff. lo. ma. post mul-
ta concludit opinionē. que videt tenenda. l. q in
dote. pfecticia. vbi nulla interuenit stipulatio. z si-
lia in potestate: mortua est in matrimonio. supsti-
tibus etiāz liberis. q de iure dos debet reuertī ad
patrem. licet de consuetudine obseruetur. opinio
mar. antiqui. glof. Et scz filij succedant si extant.
Et ista disputatio fin Bar. ibi. an de iure: an de
consuetudine. dos retineat. est vtilis. ppter multa.
Ecce filia. habens filios ex primo matrimonio
nupsit scdo viro. z habet dotem. pfecticia. z mortē
in secundo matrimonio sine filijs. Certe si de iure
est vera opinio Mar. succedent in dotem filij pri-
mi matrimonij. quia prima causa in successione ē
liberorū. Si de iure nō est vera. tunc secus. nā cum
consuetudo dicit q dos remaneat apud virum
ppter filios eius de z matrimonij. non extendet ad
alium casum. vt. l. si vo. §. de viro. ff. lo. ma. Idēz
tenet Jaco. bu. in. l. si. l. co. v. iudi. Et hoc putat
Bar. verum. quia de eodēz matrimonio oportet
filios consistere. casus est in. l. si inter virum. ff. de
pac. dota.

**Quid autē si filia consumpsit dotē. an pater te-
neatur eam iterū dotare. Glo. in. l. si cum dotē. §.
si post solutum. ff. lo. ma. dicit q sic. Sed Bar. pu-
tat ibi. dicendū q si filia perdit dotem sine dolo et
culpa eius. pater tenet eam iterū dotare. als secus
pro hoc est casus. l. de colla. autē. qd locum ibi.
filie possit imputari. Et p hoc dicit Bar. facit. q
si pater dat filio legitimā pro soluenda condempna-
tione. ex forma statuti. q iterū ei dare vel relinqre
non teneat.**

**Quando restituenda sit dos? Rñ. q si dos cō-
stet in rebus immobilibz. debet statim reddi solu-
to matrimonio. Si vo in rebo mobilibz vel se mo-
uentibus. vel etiā in corporealibz. vt pecunia. vesti-
mentis. animalibz infra annum. vt. l. de rei vro.
ac. l. vnica. §. cū autē. Quod tñ est ad funus neces-
sariuz. statim exigitur. vt. ff. lo. ma. si filia. Si ergo
immobilia. statim soluto matrimonio nō restitu-
untur. tenet vir et eius heres ad fructus z eius pen-
siones. In mobilibz autē z se mouentibz tenet ad
vsuras post annū. z vecturas nauū siue immēto-
rum z operas seruorū. vt. d. l. vnica. §. exactio. hec
Ido. Ad hoc nota. q vir totā dotem reddere de-
bet si potest. als in quantuz facere potest. i. habita-
rōne eius ne egeat. nisi dolo diminuerit suam sub-
stantiam. Laebunt tamen tā maritus q filij de
restituēda dote. si ad pinguiorē fortunā venerint
vt nota. in. d. l. vnica. Sed si vir paciscatur. vt red-
dat totam. nō valet tale pactū. cū sit cōtra bonos
mores. Si tamē soluerit. repetere nō potest. ff. de
condi. inde. nā et maritus. de hoc glo. in. c. mulie-
res. de do. inter. vi. z vro. Et transit dictum pūle-
gium etiam ad filios eiusdē matrimonij. non au-
tem ad heredes extraneos. vt. l. maritum. ff. lo.
ma.**

**Sed pone q qñ fuit dos data. res erant immo-
biles. qz vendidit maritus z emit res mobiles. ex
picio cap. Rñ. de hoc est casus. fm Bar. in. l. cum**

+ Additio Et no. bar. z l. d. s. p. r. o. s. e. d. e. i. p. o. l. u. d. e. s. i. p. l. x. q. d. o. b. z. d. o. n. a. t. i. o. n. i. s. p. m. p. n. o. d. i. c. i. t. u. l. e. l. u.
n. a. t. i. u. i. s. p. r. o. s. e. d. e. i. p. o. l. u. d. e. s. i. p. l. x. q. d. o. b. z. d. o. n. a. t. i. o. n. i. s. p. m. p. n. o. d. i. c. i. t. u. l. e. l. u.
q. u. i. d. e. s. i. p. r. o. s. e. d. e. i. p. o. l. u. d. e. s. i. p. l. x. q. d. o. b. z. d. o. n. a. t. i. o. n. i. s. p. m. p. n. o. d. i. c. i. t. u. l. e. l. u.
ad h. r. u. m. m. u. l. i. e. r. e. s. i. d. e. q. u. i. d. e. s. i. p. r. o. s. e. d. e. i. p. o. l. u. d. e. s. i. p. l. x. q. d. o. b. z. d. o. n. a. t. i. o. n. i. s. p. m. p. n. o. d. i. c. i. t. u. l. e. l. u.
l. u. c. i. t. a. t. i. o. n. e. p. t. e. s. o. l. u. t. m. u. l. i. e. r. e. s. i. d. e. s. i. p. r. o. s. e. d. e. i. p. o. l. u. d. e. s. i. p. l. x. q. d. o. b. z. d. o. n. a. t. i. o. n. i. s. p. m. p. n. o. d. i. c. i. t. u. l. e. l. u.
n. i. r. q. i. l. l. u. d. l. u. c. i. t. a. t. i. o. n. e. p. t. e. s. o. l. u. t. m. u. l. i. e. r. e. s. i. d. e. s. i. p. r. o. s. e. d. e. i. p. o. l. u. d. e. s. i. p. l. x. q. d. o. b. z. d. o. n. a. t. i. o. n. i. s. p. m. p. n. o. d. i. c. i. t. u. l. e. l. u.
n. i. r. q. i. l. l. u. d. l. u. c. i. t. a. t. i. o. n. e. p. t. e. s. o. l. u. t. m. u. l. i. e. r. e. s. i. d. e. s. i. p. r. o. s. e. d. e. i. p. o. l. u. d. e. s. i. p. l. x. q. d. o. b. z. d. o. n. a. t. i. o. n. i. s. p. m. p. n. o. d. i. c. i. t. u. l. e. l. u.

in fundo. S. si fundus. ff. de in. do. q. nō computa buntur immobiles. sed mobiles. Et dicit q. ille. S. est contra glo. in l. diuortio. so. ma. 7 contra glo. in d. l. vnica. S. exactio. Et ita q. sint mobiles vel im mobiles computabuntur tempore mortis. qd. no. Licet Ludo. ro. in suis singularibus. tenuerit opi nionem glo.

Sed pone. Ecce mulier dedit dotē viro suo in anno. post mortē viri petit dotē: heredes dicunt. de iure non debere dari vsq; ad annū mulier alle gat q. est paup. 7 non habet vnde viuat interim. quid iuris? Rñ. q. extimabitur interesse heredis. et eōdem modo ad dandū statim. De hoc videt casus. in l. si constante. S. quotiens. ff. soluto ma trimonio.

Utrum maritus vel eius heres in restituenda dote possit detrabere impensas? Rñ. aut fuerint necessarie: aut vtilēs: aut voluntarie. Necessarie minuunt dotē. ipso iure. Vtilēs nō minuunt do tem ipso iure. s. petunt actione mandati vel nego cij gesti. vide tamē Bar. quo ad istas expēas vti les. in l. vtilium. ff. de impens. vbi dicit q. aut sunt facte voluntate mulieris 7 tenet. aut sine. 7 tunc: aut potest aliunde soluere. 7 idē. aut nō pōt aliūde soluere. 7 non tenet. vt in. d. l. vtilium. Non enim tunc vident vtilēs. cum non expediebat mulieri. Et hoc idē tenet Di. Voluntarie vō impense. sic si mulier vult illas habere: debet reddere ea q. im pensa sunt. s. si illa nō vult reddere. tunc si recipi ant separationē tolli possunt. Sed si nō recipiunt relinquenda. Ita em̄. pmittendū est viro auferre ornātū quē posuit. vt si pictura facta est in platis vel in panno affixo parieti potest pannus tollere. Secus si esset facta in ipso pariete immediate. quia tūc nō remanet separātū. ff. de impen. l. j. 7 l. p. vo luntarijs. Sed quas dicemus impensas. necessa rias. vtilēs vel voluntarias. Rñ. necessarie sunt q. si facte non fuissent. aut res pūisset. aut deterior fa cta fuisset. vt domus minabat ruinas. 7 eam fecit aptari vel tecta restaurari. Vtilēs dicunt que rē meliorē faciunt 7 deteriorē fieri non sinunt. vt pas stina vinea et huiusmodi. Voluntarie sunt. que rem tñ ornant: s. fructū non augent vt viridaria 7 picture 7 incrustationes. ff. de ver. si. impēse. Di cuntur autē crustationes. quedam cruste subtilis marmoris. que extra murū ponunt.

Quid si maritus tenet de dote. 7 habet alia de bita? Rñ. glo. in. c. ex literis. de pigno. dicit q. mu lier p. dote pferatur omnib; habentib; actionē pen sionalem vel pthecam tacitaz. L. qui po. in pig. ba. l. assiduis. s. non pferatur creditorib; habentib; expressas pthecas. nā fiscus simile habet priuile gium cuz muliere. L. de priuil. si. q. uis. Et tamen fiscus non pferatur priorib; creditoribus habentib; expressas pthecas. hanc opinionē sequitur Accur. in. d. l. assiduis. 7 Bar. qui dicit q. malum esset sententia re contrarium.

Quid autē de donatione ppter nup. Rñ. Pa no: post Inno. in. d. c. ex literis: dicit q. aut muli er debet lucrari donationem ppter nup. 7 eo respe

ctu agit p ista donatione. 7 tunc licet bona mariti sint sibi tacite obligata p illa donatione. nō tamē habet priuilegium vt pferatur anteriorib; credito ribus. nec donatio ppter nup. est ita fauorabilis si cut dos. quia dos est quasi patrimoniu mulieris. vt in. l. iij. ff. de minor. Et si remaneret indotate fieret pndicium rei publice. que ratio cessat in do natione. ppter nup. Aut mulier agit ad donationē non vt eam lucratur. sed tan q. specialiter sibi ppo thecatam pro dote. 7 tunc habet priuilegium do tis. quia hoc casu. agit potius pro dote q. pro do natione.

Utrum bona mariti sint obligata vxori p bo nis patrenalibus? Rñ. Pano: vbi supra. dicit q. aut maritus habet administrationem illorum bo norum. 7 tūc sunt tacite pthecata bona sua. L. de pac. conuen. l. vlti. Aut vxor habet illa bona pe nes se. 7 nō sunt obligata. 7 vide glo. in. d. c. ex lris que vult q. bona plati sunt tacite obligata ecclesie p mala administratione. 7 sic poterit agere eccle sia etiā contra terciū possessorem. sicut agit mulier pro dote.

Marito vergenti ad inopiam etiam sine culpa potest vxor agere ad dotem restituendā. Ita est cōmunis conclusio legitaz. vt refert Pano: in. c. p. vestras. extra de do. inter vi. et vxor. vbi nō pon deratur culpa istius mariti. sed solum quia vide batur vergere ad inopiam. Et scias q. varia iura emanauerit in hac materia. Primū fuit ius. ff. de. vt in. l. si constante. ff. so. ma. vbi dicit q. si substan tia mariti non sufficit ad satisfactionē dotis 7 alio rum creditorum. potest vxor repetere dotem. De stea emanauit ius. L. vt habetur. l. vbi. L. de iure do. vbi disponitur. q. si maritus ita se gerat q. ver gat ad inopiam. potest vxor repetere dotem. 7 sic puidit latius q. ius. ff. de. quia non requiritur vt substantia mariti non sufficiat. sed satis est q. ver gat ad inopiam. vtputa. quia ditissimus est. ex quo tamē male vtitur sua substantia. potest vxor repetere do tem. Vnde in quolibet istoz casuum potest vxor ad dotem agere. 7 fortius contra maritum peten tem dotem excipere. Et scias q. vxor potest in his casibus: nedum agere ad dotem. sed etiā ad dona tionem a marito sibi factā. ppter nup. vt est tex. no tabilis. in. d. l. vbi. Nam dos et donatio propter nup. subiiciunt hodie oneribus matrimonij. vt ibi. Nota tamen fm Pano: in. d. c. per vestras. q. ius canonicū prouidet de vno. quod nō reperit ur in iure civili. quia dimittitur dos penes mari tum vergentem ad inopiam. si pstat cautionē. Et ex hoc sumitur vna singularis limitatio ad totum ti. L. ne fideius. do. dentur. vbi dicit q. fideiusflo res non possunt interuenire pro dote restituenda a marito. ne notetur perfidia inter virum 7 vxorē

nam pcedit nisi maritus vergat ad inopiam. tunc enim licite possunt interuenire fideiussores pro dote soluenda. Et est tex. in. d. c. per vestras. nec sufficit iuratoria vt voluit Ioan. an. p. tex. ibi. vt p̄stet quā potest. Nam iuratoriā quilibet prestare potest: sit q̄nticunq; pauper. Immo. nō intelligitur de iuratoria.

Quid autē si vxor a principio contrahit cū paupe vel cum vergente ad inopiam. vel cum male vrente substantia sua. nūq̄d possit agere ad repetitionem dotis. videtur q̄ non. quia semel approbant mores illius. Contrariū tenet Bar. in. d. l. si constante. quia nō potuit vxor per tacitum pactum sibi p̄iudicare. nam publice utilitatis est vt dos remaneat integra mulieribus. vt. l. j. ff. so. matrimonio.

Quero. Pone q̄ maritus fuit hannitus. p̄pter maleficiū de ciuitate sua. vtrum tunc mulier poterit dotem repetere. remedio p̄dictarum legum. Bar. in. l. si constante. p̄call. dicit q̄ aut ille est talis hannitus q̄ perdit omnia bona sua. quia publicatur. et tunc nō est dubium. q̄ etiā habet locum remediū huius. l. quia tunc est impecta inopia. Idem credo parte bonoꝝ publicata. vt. l. si marito. ff. so. ma. Si vō nihil est de bonis eius publicatum. sed solum exulare in silis est. tunc est dubium. finaliter credit q̄ sic. per remediū autentici de equa. do. vbi viro inchoante male vti substantia sua. habet locum repetitio. sed ille quez oportet pegrinari. male vti. quia pegrinatio ducit euz ad paupertatē et ad mortē.

Quero. Pone q̄ marit' est diues hō et incipit facē mercantiā et ire per mare fm q̄ alij in arte illa periti faciunt. et incipit perdere et depauperari. Ita q̄ vulgi opinio est q̄ vergit ad inopiam. An mulier possit petere dotem. Bar. in. d. l. si costante. concludit q̄ sic. Res enim dicitur male geri. quandoq; respectu in itij. quādoq; respectu finis. vt in. l. et in totum. ff. de impen. Et fauore dotis. ne mulier possit perdere dotem. si vir perueniret ad extremam paupertatem. vtroq; modo intellige. siue vir male inchoat respectu p̄n cipij. siue malum exitum habeat. consulatur mulieri. Et hoc videtur sentire glo. in dicta autentica. de equa. do. §. illud.

In quibus autem casibus dos possit solui mulieri: Bar. in. l. q̄uis. so. ma. dicit q̄ p̄mo solui potest dos. vt es alienuz soluat. vt. ff. de in. do. l. vlti. Secōdo vt p̄dia emat. et istud est regulare: quando ex solutione que fit causa dotis. mulier fit melior. et vir nō efficitur pauperior: potest fieri solutio. vt in. l. ita constante. ff. de in. do. Tercio vt redimat suos consanguineos ab hostibus. vel q̄ eos egen tes alat. Et quo nota. q̄ si mulieri soluit pecunia. vt soluat votum factū per se. vel vt vadat in pegrinationem pro anima sua. vel alterius eius cōiuncti. q̄ iuste soluitur et minuit dotem. Si enī pmittitur hoc fieri ad liberanda corpora. multo magis ad liberanda animas. l. sancimus. l. de sacrosan. ecclie.

Pro delicto viri. non debet vxor dotem amittere. extra de pigno. ex literis. etiam si commisit lese maiestatis crimen. l. ad. l. iul. ma. quisquis. Et c̄pit Panoz. vnuz casum in. d. c. ex literis. videlicet in vxore p̄mipularij. vide de hoc sufficiēter supra Consuetudo.

Qui habet cognoscere de matrimonio: habz cognoscere et de dote tanq̄ de accessorio. et de dona. inter vi. c. j. ij. et. iij.

Dubia in meliore par

tem interpretanda sunt. vt dicit glo. notabilis. in. c. absit. xj. q. iij. Et ideo dicit singulariter Inno. in. c. ad audientia. de homi. q̄ cū irregularitas sit de iure positio. In dubio nō debet index reputare aliquem irregularem. quia pene molliēde sunt. vt in regula. In penis. de re. iuris. li. vj. Et dicit Panoz. in. c. ad audientia. de homi. q̄ dicit Inno. solet allegari. p̄ notabili. Sed tamē sibi nō placet. Ideo aliter distinguit. q̄ in foro contentioso. vbi agitur de pena imponenda pro irregularitate contracta non debet in dubio reputari irregularis. quia pure tunc agitur ad penam et hoc casu procedit dictum Inno. et ita loquuntur iura allegata per eum. Aut agitur in foro penitentiali ad imponendum penitentia. et in dubio debet potius reputari irregularis. quia in foro penitentie semp pars tutior est eligēda. licet videatur durior: quia in illa parte. nullum subest periculum. ad hoc. c. significasti. el. ij. de homi. Et idē dicit vbi cunq; dubitatur de aliquo delicto. Ad hoc vide glo. notabilem in. c. vnico. de seru. in. or. fa. Idem est vbi agitur in foro quasi penitentiali. vtputa. quia nō agitur ad penam proprie. sed vt ab altaris ministerio absteineat. vel vt absteineat a contractu matrimonij. vel ab aliquo actu exercendo in quo exercendo subest peccatum. tunc enī debemus intentare in partem securiorem. licet illa sit durior.

Duelluz est singularis

pugna pro pbatione virtutis. Ita vt q̄ vicerit probasse dicatur. et si non vicerit defecisse in pbatione putetur. et dicitur duellum quasi duoz. bellum. Dicitur autē monarchia id est singularis pugna.

Duellum facere non est licitum. quia est contra preceptum illud. Non tentabis dominiuz deum tuum. Mathei quarto. Item est expresse prohibitum. l. de gla. l. vnica. libro vndecimo. nec etiam consuetudo generalis aliquem excusat. quia est dicenda potius corruptela. nec etiam excusantur episcopi. nec alij prelati. qui a secularibus dominis coguntur: aut subire duellum. aut res ecclesiasticas perdere. Et si sequitur mors. irregulares sunt.

Pena pugnantium in duello fm Raym. si sunt clerici: est depositio. De suspensione autē. que incurritur in huiusmodi duello et quis dispensare

Ebrietas

possit in irregularitate contracta. vide supra. Di-
spensatio.

Ebrietas. **U**trum sit peccatum mortale: **R**n̄. **f**m **T**ho. sc̄da sede. q. d. Immoderatus vsus vini potest contin- gere tripliciter. Primo vt vrens nesciat potuz immoderatu inebriare potente. 7 sic ebrietas potest esse sine peccato. Et sic de **M**oc credit. Sec̄do modo q quis cepiat potu esse immoderatus. non tñ estimet posse inebriare. 7 sic potest esse cu3 peccato veniali. **M**oc itellige nisi ebrietas sit frequēs: siue assidua. quia **f**m **A**lex. de ales. in. ij. sen. dis. xxxix. q. vij. q. cu3 homo habeat sufficiens tēpus delib- rationis. tenet reprimere motus veniales. ne p- ce- dat regnū peccati siue dominū. nō ergo p diutur- nitate seu assiduitate imputat peccatū mortale. s̄ p manifestū datur intelligi occultū. s. ipse contem- ptus rōnis. Tercio modo. qñ quis bene aduertit potū esse immoderatu inebriante. 7 tamē magis vult ebrietate incurrere: q̄ a potu abstinere. 7 talis pprie dicitur ebrius. 7 sic ebrietas est peccatum mortale.

Quid cū alicui infirmo datur immoderat' po- tus vel cibus causa medicine: **R**n̄. **f**m **T**ho. vbi supra. In hoc casu nō est peccatū. nisi def vsq ad ebrietate quia tñc est peccatū mortale.

Ebrietas. vtrū excuset hominē a peccato quod cōmittit: **R**n̄. **f**m **R**ai. si quis in ebrietate incidit sine culpa. 7 sit omnino alienus a mente. Certe ex- cusetur. xv. q. j. sane. Si autē culpa sua inebriatus sit. dicunt aliqui q excusat a tanto. sed non a toto. Alij autē dicunt q excusat a toto si nullum habet iudicium rōnis. 7 hoc pbabilis 7 verius. 7 con- cor. cu3 hoc **R**ay. 7 ideo excusat penitus ab eo qd fecit in omnimoda amentia. s̄ nō a causa amentie p qua debet puniri.

Ecclesia. j. cōmuniter

Ecclesia si fundata fuit in alieno solo quid fiet: **R**n̄. **f**m **R**ay. et **M**ostien. si dominus soli. laicus erat 7 hoc sciuit 7 nō contra- dixit sibi imputabitur. 7 ecclesia libera remanebit. ar. liij. di. si seruus. Si vō ignorauit. ecclesia q̄ppe remanebit constructa 7 libera: nec efficiet laico cen- sualis. s̄ ille tamē qui construxit tenet dominū ser- uare indemne vel etiā episcopus si ponendo pri- marium lapidē. vel postea in cōsecratione ecclesie fuit negligens. s. in examinatione dotis vel māsī. Si vō solum erat altarius ecclesie vel collegij eccle- siastici. debet ei restitui hoc modo q ecclesia con- structa fiet sibi subdita quo ad ius patronat'. xij. q. ij. apostolicos. xvij. q. iij. questi.

Ecclesiam nemo edificare potest nisi auctorita- te dyocessani. q̄ debet ponere primariū lapidē. eru- cem figere. 7 cymiteriū designare. 7 etiā petere do- tem sufficiente assignari. sine qua consecrari non debet. de p̄se. di. j. nemo. 7. c. placuit. Et hodie qdē sufficit q assignet p dote vnus manus. i. vnum p̄dium sufficiens p vno pari boum. totalitē liberū. Extra de censu. c. j.

Exempti nō possunt cōstruere oratoria: siue ec- clesias vel capellas in locis nō exemptis. siue licen- tia dyocessanor. In locis etiā exemptis nō possunt exempti predicta facere. nisi de licentia vel privile- gio sedis apostolice speciali. vt in. c. auctoritate. de p̄mi. li. vj.

Relictū ecclesie vel ad pias causas in testamen- to etiam minus solenni voluntarie facto. tenet. q̄ de testa. c. relatum. el p̄mo. 7. c. cū esses. vbi conclu- dit panoz. q in relictis ad pias causas. valet quelibet vltima voluntas in p̄sentia duoz testū etiam sine p̄bytero. 7 iste est proprie casus. d. c. relatum. In alijs vō relictis requirit p̄byter vel duo loco sui: cum alijs duobus testibus. 7 in his relictis ad pias causas non requiritur q testes sint rogati. vel q omnes sint masculi vel q hereditas sit adita Et generaliter **f**m **B**ar. in. l. j. **L**. de sa. san. ec. in eis cessat omnis solennitas iure ciuili. **J**o. tamē an. circa p̄dicta distinguit. q̄ aut loquimur in re- lictis ad pias causas. 7 tunc sufficiunt duo testes idonei. siue in foro ecclesiastico: siue seculari. per di- etum capitulū relatum. Aut loquimur in relictis ad non pias causas. 7 tunc: aut loquimur in ter- tijs subiectis ecclesie. 7 saluanda est decre. cum esses. vt scilicet valeat testamentum cum duobus testi- bus et p̄bytero parochiali. Aut loquimur in ter- tijs imperij. 7 tunc testamentum non valet nisi ser- uetur solennitas requisita per leges ciuiles. 7 hec opinio consuetudine roborata seruanda videtur per. l. minime. ff. de legi. Et **f**m istam opinionem euitatur correctio legum. 7 ideo tenenda. **N**ota. tamen q si pia causa tractetur coram iudice secu- lari. terminari debet **f**m canones. 7 non **f**m leges **f**m cōmuniter docto. 7 non solum in terris eccle- sie. sed etiā imperij. Et **J**nno. 7. d. an. dicunt: q si statuto canetur. q non valeat testamentum. vel vltima voluntas. nisi fuerit positum in memora- libus vel registratum. tale statutum non habet lo- cum in relictis ad pias causas. Similiter si statu- tum dicat. q mulier non possit testari sine consen- su consanguineorum. vt notat **P**anormitanus in dicto capitulo relatum. Et ex p̄dictis patet q va- let testamentum ad pias causas. licet in testamen- to non fuerit institutio heredis. vel non adita he- reditate vel non facta insinuatione testamenti. in- fra tantū tempus: vel vbi defuerit alia solennitas iure positui. nam sufficit solennitas iurigentium et diuini.

Sicut in relictis ad pias causas sufficiunt duo testes. Ita ad renouandum tale relictum. Quod intelligitur **f**m aliquos. quando pius relictum: fuit etiam factum coram duobus testibus. 7 sic de singulis. Item si voluntas fuit p̄fecta. ratione vo- luntatis. sed non publicata prout testator voluit. vt quia testator testamentum manu sua conscri- psit. volens postea illud redigi in publicam for- mam per tabellionem. sed morte vel furore puen- tus est anteq tabellio vel testes venirent. valebit testamentum tale quo ad pias causas. dummodo p̄ster illā fuisse scripturā dicti testantis. **f**m **B**ar. in. l. in testamento. ff. de fiducijs. lib. qua licet usq̄ sit